

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj: S1 2 K 039029 23 Kž 3

Datum održavanja sjednice: 02.11.2023. godine

Pred vijećem Apelacionog odjeljenja u sastavu:

Sudija Staniša Gluhajić, kao predsjednik vijeća

Sudija Amela Huskić, sudija izvjestilac

Sudija Redžib Begić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženih

Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića, pravnog lica "F.H. Srebrena Malina" d.o.o., Srebrenica i Jelke Miličević

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Džermin Pašić

Branioци i zastupnici optuženih:

- Advokaticе Vasvija Vidović i Nina Karačić Brković, braniteljice I-optuženog Fadila Novalića,
- Advokati Marsela Bajramović i Kadrija Kolić, branioци II-optuženog Fahrudina Solaka,
- Advokatica Mirna Avdibegović, braniteljica III-optuženog Fikreta Hodžića,
- Advokat Mirza Dževdetbegović, za optuženo pravno lice "F.H. Srebrena Malina" d.o.o. Sućeska – Bastahovine, Srebrenica,
- Advokatica Senka Nožica, braniteljica V-optužene Jelke Miličević

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100; Fax: 033 707 225

- **Sadržaj:**

I. TOK POSTUPKA	4
II. ŽALBE, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA	5
III. POSEBNA RAZMATRANJA	6
IV. OSUĐUJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE	7
A. BITNE POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. ZKP BIH	7
B. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA D)	8
1. Žalba odbrane III-optuženog Hodžića	8
C. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA G) – NADLEŽNOST SUDA	9
1. Žalba odbrana II-optuženog Fahrudina Solaka i III-optuženog Fikreta Hodžića	9
D. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA I)	11
1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića	11
2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića	13
E. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA J) ZKP BIH	16
1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića	16
2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića	18
F. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA K)	19
1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića	19
2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića	25
G. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 2. ZKP BIH	28
RAZLIKE IZMEĐU OBJAVE I PISMENOG OTPRAVKA PRESUDE	28
1. Žalbe odbrana II-optuženog Fahrudina Solaka i III-optuženog Fikreta Hodžića	28
KRŠENJE PRESUMPCIJE NEVINOSTI	30
2. Žalbe odbrane I-optuženog Fadila Novalića i III-optuženog Fikreta Hodžića	30
H. ŽALBENI OSNOV POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA IZ ČLANA 299. ZKP BIH	31
1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića	31
2. Žalba odbrane II-optuženog Fahrudina Solaka	40
3. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića	45
4. Pitanje štete, koristi, kvalitete respiratora, kao i utroška sredstava	53
5. Odgovornost pravnog lica "F.H. Srebrena malina" d.o.o. Srebrenica	57
I. ŽALBENI OSNOV POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA	58
J. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI I ODUZIMANJU IMOVINSKE KORISTI, TE TROŠKOVIMA POSTUPKA	58
1. Zaključak Apelacionog vijeća	59
K. ZAVRŠNA RAZMATRANJA U ODNOSU NA OSUĐUJUĆI DIO	60
V. OSLOBAĐAJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE	63
A. POJEDINE NEDOKAZANE KRIVIČNOPRAVNE RADNJE KRIVIČNIH DJELA U ODNOSU NA OPTUŽENE FADILA NOVALIĆA, FAHRUDINA SOLAKA, FIKRETA HODŽIĆA I OPTUŽENO PRAVNO LICE „F.H. SREBRENA MALINA“	63
B. OPTUŽENA JELKA MILIČEVIĆ	65

Broj: S1 2 K 039029 23 Kž 3

Sarajevo, 02.11.2023. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Staniše Gluhajića, kao predsjednika vijeća, te sudija Amele Huskić i Redžiba Begića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Nedima Muminovića, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića, pravnog lica "F.H. Srebrena Malina" d.o.o. Sućeska – Bastahovine, Srebrenica, te Jelke Miličević, zbog krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav 1. i 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH), u vezi sa krivičnim djelima Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (KZFBiH), Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. stav 3. u vezi sa stavom 2. KZBiH, Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZBiH, Krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav 2. KZFBiH, Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH, Povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja i njihovo falsifikovanje ili uništavanje iz člana 262. stav 2. Krivičnog zakona Republike Srpske (KZRS), te Nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH, a sve u vezi sa članom 53. KZBiH, članom 124. stav 1. tačke a) i c) KZBiH i članom 125. stav 4. KZBiH, odlučujući o žalbama Tužilaštva BiH, kao i žalbama odbrana optuženih Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića i pravnog lica "F.H. Srebrena Malina" d.o.o. Sućeska – Bastahovine, Srebrenica, advokata Vasvije Vidović i Nine Karačić Brković; Kadrije Kolića i Marsele Bajramović; Mirne Avdibegović; zastupnika optuženog pravnog lica "F.H. Srebrena Malina" d.o.o. Sućeska – Bastahovine, Srebrenica, izjavljenim protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 2 K 039029 21 K od 05.04.2023. godine, nakon održane sjednice vijeća Apelacionog odjeljenja, dana 02.11.2023. godine, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i optuženih Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića, i za optuženo pravno lice advokata Mirze Dževdetbegovića, te optužene Jelke Miličević, sa njihovim braniocima, na osnovu odredbi člana 310. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, donio je

P R E S U D U

Odbijaju se kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i žalbe branilaca optuženih Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića, kao i zastupnika optuženog pravnog lica „F.H. SREBRENA MALINA“ d.o.o., Sućeska, Srebrenica, te se presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 2 K 039029 21 K od 05.04.2023. godine, **potvrđuje**.

O b r a z l o ž e n j e

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH), broj S1 2 K 039029 21 K od 05.04.2023. godine, optuženi Fadil Novalić, Fahrudin Solak, Fikret Hodžić, pravno lice „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica, oglašeni su krivim da su radnjama opisanim u izreci pobijane presude počinili krivično djelo, Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3., u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije KZ FBiH, u vezi sa članom 55. i 31. istog Zakona, a optuženi Fahrudin Solak i krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2., u vezi sa stavom 1.KZ FBiH. Na osnovu navedenog Sud je optuženima izrekao sljedeće kazne zatvora, i to: optuženom Fadilu Novaliću u trajanju od 4 godine, optuženom Fahrudinu Solaku jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 6 godina, optuženom Fikretu Hodžiću kaznu zatvora u trajanju od 5 godina, dok je optuženom pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ izrečena novčana kazna u iznosu od 200.000,00 KM.

2. Na osnovu odredbi članova 114., 115., 144., te 383. stav 4. KZ FBiH od optuženog Fikreta Hodžića i optuženog pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Sućeska Srebrenica, oduzeta je imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela u iznosu od 694.747,78 KM (šestotinadevedestčetirihiljadestamstočetredesetsedam konvertibilnih maraka i 78 pfeninga), od kojeg iznosa je dio u iznosu od 87.000,00 KM (osamdesetsedamhiljada konvertibilnih maraka) privremeno oduzet po potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta MUP-a Kantona Sarajevo, od 11.06.2020. godine i pohranjen kod KDP-a Suda Bosne i Hercegovine, a koji iznos su optuženi dužni uplatiti u korist budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u roku od 60 (šezdeset) dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

3. Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH Sud je oštećenu Federaciju Bosne i Hercegovine, zastupanu po Pravobranilaštvu Federacije Bosne i Hercegovine, uputio da eventualni imovinsko pravni zahtjev u cjelini može da ostvaruje u parničnom postupku.

4. Nadalje, a na osnovu člana 71. stav 1. tačka e), u vezi sa članom 78. stav 1. i 2. KZ FBiH, Sud je optuženima Fadilu Novaliću i Fikretu Hodžiću izrekao i mjeru sigurnosti oduzimanja predmeta, a kako je to detaljno opisano u izreci pobijane presude.

5. U pogledu troškova krivičnog postupka, a na osnovu člana 188. stav 1., u vezi sa članom 186. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, Sud je optužene Novalića, Solaka, Hodžića i optuženo pravno lice, obavezao na plaćanje troškova krivičnog postupka u dijelu u kojem je okončan osuđujućom presudom, a koji iznos će Sud utvrditi posebnim rješenjem po pribavljanju potrebnih podataka.

6. Istom presudom, optuženi Novalić, Solak, Hodžić i pravno lice „F.H. Srebrena malina“ su oslobođeni od optužbe da su, radnjama opisanim u oslobađajućem dijelu izreke pobijane presude, počinili krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana

249. stav 1. KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelima Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. stav 3. u vezi stava 2. KZ BiH, Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZBiH, Krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz čl. 261. st. 2. KZFBiH, Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi stava 1. KZFBiH i Povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsifikovanje ili uništavanje iz čl. 262. st. 2. KZRS.

7. Konačno, optužena Jelka Milićević, oslobođena je od optužbe da je pod tačkom II.2. izreke pobijane presude odnosno pod tačkom 3. optužnice počinila krivično djelo Nesavjestan rad u službi iz čl. 387. st. (2) u vezi st. (1) KZ FBiH.

8. Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH troškovi krivičnog postupka u odnosu na oslobađajući dio presude padaju na teret budžetskih sredstava ovog Suda.

II. ŽALBE, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA

9. Protiv navedene presude žalbe su blagovremeno izjavili Tužilaštvo BiH, kao i odbrane optuženih Fadila Novalića, Fahrudina Solaka, Fikreta Hodžića te pravnog lica „F.H. Srebrena Malina“.

10. **Tužilaštvo BiH je blagovremeno izjavilo žalbu zbog** bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH; povrede Krivičnog zakona iz člana 298. tačka d), pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. stav 1. ZKP BiH, odluke o krivičnopravnoj sankciji iz člana 300. stav 1. ZKP BiH, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće uvaži žalbu kao osnovanu i u oslobađajućem dijelu ukine prvostepenu presudu Suda BiH broj: S1 2 K 039029 21 K, odredi održavanje glavnog pretresa, ispravi učinjene povrede, pravilno i potpuno utvrdi činjenično stanje, te optužene oglasi krivim i za krivična djela za koja su oslobođeni, te izrekne adekvatnu krivičnopravnu sankciju.

11. **Branioци I-optuženog Fadila Novalića, advokati Vasvija Vidović i Nina Karačić Brkić izjavili su žalbu zbog** bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kao i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće Suda BiH, žalbu odbrane Fadila Novalića usvoji, te ukine prvostepenu presudu u osuđujućem dijelu, te za taj dio, ponovi pretres pred Apelacionim vijećem Suda BiH, nakon kojeg će donijeti oslobađajuću presudu za Fadila Novalića ili da preinači prvostepenu presudu u osuđujućem dijelu, te donese oslobađajuću presudu za Fadila Novalića.

12. **Branioци II-optuženog Fahrudina Solaka, advokati Marsela Bajramović i Kadrija Kolić izjavili su žalbu zbog** bitne povrede odredaba krivičnog postupka; povrede Krivičnog zakona; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kao i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće Suda BiH žalbu uvaži i presudu preinači na način da optuženog Solaka Fahrudina oslobodi od optužbi; odnosno

da žalbu uvaži i oglasi se stvarno nenadležnim ili da žalbu uvaži, ukine prvostepenu presudu u osuđujućem dijelu i otvori glavni pretres pred vijećem Apelacionog odjeljenja Suda BiH.

13. **Branilac III-optuženog Fikreta Hodžića, advokat Mirna Avdibegović izjavila je žalbu zbog** bitne povrede odredaba krivičnog postupka; povrede Krivičnog zakona; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; kao i odluke o krivičnopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškovima krivičnog postupka, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće uvaži žalbu i pobijanu presudu preinači na način da optuženog Hodžić Fikreta oslobodi od optužbi, odnosno da žalbu uvaži i oglasi se stvarno nenadležnim, odnosno da žalbu uvaži i otvori glavni pretres pred vijećem Apelacionog odjeljenja Suda BiH.

14. **Zastupnik IV-optuženog pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. izjavio je žalbu zbog** bitne povrede odredaba krivičnog postupka; povrede Krivičnog zakona; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke o krivičnopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškovima krivičnog postupka sa prijedlogom da Apelaciono vijeće uvaži žalbu i Pobijanu presudu preinači na način da optuženo pravno lice oslobodi od optužbi, odnosno da žalbu uvaži i oglasi se stvarno nenadležnim, odnosno da žalbu uvaži i otvori glavni pretres pred vijećem Apelacionog odjeljenja Suda BiH.

15. Tužilaštvo BiH, kao i odbrane optuženih, dostavili su odgovore na izjavljene žalbe, svi sa prijedlogom da se žalba suprotne strane odbije kao neosnovana.

16. Na sjednici vijeća Apelacionog odjeljenja, održanoj dana 02.11.2023. godine, tužilac, kao i branioci optuženih su ukratko iznijeli žalbene razloge, u suštini ostajući kod pismeno podnesenih žalbenih razloga i prijedloga, kao i odgovora, s čim su se upotpunosti saglasili i optuženi.

17. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama istaknutih žalbenih prigovora, u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH, vijeće Apelacionog odjeljenja (Apelaciono vijeće/Vijeće) je donijelo odluku kao u izreci, iz slijedećih razloga:

III. POSEBNA RAZMATRANJA

18. Apelaciono vijeće smatra da valja istaknuti da drugostepena presuda predstavlja odluku koja je donesena u žalbenom postupku i da kada je u pitanju njeno obrazloženje, da je dovoljno da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje sa tvrđenjima i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže (*vidi Evropski sud, Gracica Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC*). Navedeno znači da nije neophodno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je drugostepeni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti (*vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5.aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23.marta 2005. godine*).

19. Vijeće ovom prilikom napominje da je detaljno analiziralo sve žalbene prigovore svih odbrana sa osnova bitnih povreda odredaba procesnog zakona i činjenične strane predmeta, ali da zbog ponavljanja u obrazloženju, određene suštinski istovjetne prigovore nije argumentovalo više puta, već je dalo odgovor na prigovor koji je najdetaljnije razmatrao određenu problematiku, a sve imajući u vidu da konzumira istovjetne tvrdnje ostalih odbrana.

20. Ovo Vijeće naročito napominje da se rukovodi stavom da je interes žalbenog subjekta mjera njegovog pravnog lijeka. U tom smislu Apelaciono vijeće napominje da je suština obrazloženja ove presude davanje odgovora na generalni stav zašto se smatraju ispravnim utvrđenja prvostepenog suda. S tim u vezi neophodno je napomenuti da iznošenje takvog stava ne implicira doslovan odgovor na žalbeni prigovor, već se ova presuda treba sagledati u cjelini.

21. Apelaciono vijeće će u svjetlu i u granicama istaknutih žalbenih prigovora obje strane, obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku Suda.¹ U članu 15. ZKP BiH je sadržan jedan od temeljnih principa krivičnog procesnog prava – princip slobodne ocjene dokaza koji je ograničen jedino principom zakonitosti dokaza iz člana 10. ZKP BiH. Uspostavljajući princip slobodne ocjene dokaza, zakonodavac je dao i neophodnu slobodu nosiocima sudske vlasti – sudijama, i pokazao im povjerenje u njihovu prosudbenu moć. Apelaciono vijeće je jednako kao i prvostepeni sud imalo u vidu i praksu ESLJP² prema kojoj se sud iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

IV. OSUĐUJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE

A. BITNE POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. ZKP BIH

22. Apelaciono vijeće je u ovom dijelu objedinilo istovjetne žalbene prigovore, koji su se mogli na jednom mjestu obrazložiti. Međutim, pojedini žalbeni prigovori, bez obzira na svojevrsnu istovjetnost, nisu mogli biti objedinjeni, obzirom da su zahtjevali pristup razmatranja sa pozicije svakog od optuženih i njihove uloge.

---

¹ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i dr.* (IT-98-30/1-A), para.23-25.

² ESLJP, *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21. Januar 1999.

B. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA D)

1. Žalba odbrane III-optuženog Hodžića

- *Redoslijed izvođenja dokaza*

23. Odbrana ističe da nije sporno pravo tužioca da odabere način na koji će pobrojati dokaze na kojima zasniva optužnicu, ali je član 227. stav 1. tačka g) ZKP BiH jasan i propisuje da optužnica sadrži „dokaze koji potkrepljuju navode optužnice“ dok je tačkom e) propisano da sadrži „prijedlog o dokazima koje treba izvesti“. Dakle, odbrana prigovara što dokazi nisu dostavljeni odbrani do samog kraja sudskog postupka te je na taj način došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH i povrede prava na odbranu.

24. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim

25. Apelaciono vijeće u pogledu istaknutog prigovora, podsjeća na već ukazani stav u pobijanoj presudi u pogledu člana 47. ZKP BiH, te pravo odbrane da detektuje, izvodi i predlaže svoje dokaze, te da se za potrebe odbrane služi pravom uvida u tužilački spis.

- *Povreda prava na odbranu*

26. Odbrana ponavlja već navedene razloge za bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH, navodeći da optuženi nije znao za šta se tereti. Nadalje, ukazuje na to da je optužnica bila nerazumljiva i da njena forma nije ispunjavala zakonom propisane uslove. Na kraju navodi i da pobijana presuda nije imala obrazloženje za ovakvo postupanje te je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, ali ponovo i povreda prava na odbranu u smislu člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH, jer Sud nije odgovorio na ovu ključnu argumentaciju odbrane.

27. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

28. Ovo Vijeće ne nalazi nerazumljivost izreke presude na način predstavljen samom žalbom. Sama priroda radnji izvršenja predmetnog krivičnog djela, naročito u kontekstu *modusa operandi* konkretnog predmeta, čini se složenom, ali takva složenost ne dovodi do konfuzije ili nejasnoća, a što je očigledno iz preostalih prigovora, kao i samog uvida u tok prvostepenog postupka, obzirom da je optuženima očigledno bilo jasno od kojih radnji se brane. O navedenom će Apelaciono vijeće dati obrazloženje i u nastavku.

- *Pribavljanje dokaza*

29. Odbrana podsjeća da je Sud odbio zahtjev advokata Mirne Avdibegović za dostavljanje dokumentacije. Odbrana navodi koja dokumentacija je tražena, objašnjavajući

da se radi o dokazima koji potkrepljuju navode odbrane da nije bilo niti je moglo biti uvećanja cijena respiratora ACM812A, a posebno da nije bilo nikakvog povrata novca, te da je pravno lice koje je bilo posrednik iz NR Kina uredno ispostavilo svoju fakturu a ne i uvećanu. U tom pravcu odbrana ukazuje na dokument Akt SIPA-e od 15.09.2020. godine. Odbrana tvrdi da joj nije bilo omogućeno da dođe do dokaza na osnovu kojih je SIPA sačinjavala svoje izvještaje, a koje je smatrala bitnom i za Sud i za odbranu, te je na ovaj način došlo je do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH.

30. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

31. Prvostepeni sud u pobijanoj presudi naglašava da je odbio zahtjev advokata Mirne Avdibegović, braniteljice III-optuženog Fikreta Hodžića od 05.04.2022. godine kojim je zatraženo izdavanje naredbe Državnoj agenciji za istrage i zaštitu da dostave odbrani određenu dokumentaciju³ koju smatraju važnom kako sa aspekta nalaza vještaka ekonomske struke, tako i opovrgavanja teze optužnice o pranju novca i počinjenju drugih krivičnih djela. U tom smislu, ističe se da je prvostepeni sud zaključio da se radi o zahtjevu za dostavu dokumentacije koja nije od značaja za predmet koji je u toku, jer se Tužilaštvo, na kojem leži teret dokazivanja, ovim pitanjima nije bavilo kroz svoj dokazni postupak. Odbrana nije bila spriječena da takve dokaze pribavi na drugi način, pri čemu u svakom slučaju, ovo Apelaciono vijeće cijeni da takvi dokazi, obzirom na činjenično stanje, nisu bili od značaja za konačno presuđenje.

C. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA G) – NADLEŽNOST SUDA

1. Žalba odbrana II-optuženog Fahrudina Solaka i III-optuženog Fikreta Hodžića

32. Na samom početku žalbe odbrana III-optuženog Hodžića tvrdi da je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka u smislu člana 297. stav 1. tačka g) ZKP BiH, na način da osporava nadležnost Suda, ističući da je u odnosu na optuženog Fikreta Hodžića osuđujuća presuda donesena samo za krivično djelo koje je propisano entitetskim zakonom, a da Sud BiH, da bi uopšte postupao po optužbama po entitetskom krivičnom

---

³ Ovjerenu kopiju akta Državne agencije za istrage i zaštitu broj: I-16-05/2-04-2-406-22/20 od 15.9.2020. godine sa pratećom dokumentacijom, a koja se tiče odgovora nadležnih organa NR Kine u vezi sa nabavkom 100 respiratora; svu dokumentaciju vezanu za postupanje po zahtjevu Tužilaštva BiH za prikupljanje i dostavljanje informacija i dokumentacije broj: T20 0 KTO 001883720 od 9.9.2020. godine; ovjerena kopija akta Državne agencije za istrage i zaštitu broj: I-16-05/2-04-2-406-69/20 od 13.10.2020. godine, kao i sva dokumentacija koju je MUP Crne Gore dostavio Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, a kojom istu obavještavaju da su izvršene provjere preko komercijalnih banaka u Crnoj Gori vezano za pravno lice "Shangai Changqui Medical Technology Center"; kao i ovjerena kopija akta Državne agencije za istrage i zaštitu broj: I-16-05/2-04-2-406-63/20 od 30.9.2020. godine, kao i sva dokumentacija koja je dostavljena Državnoj agenciji za istrage i zaštitu od strane R.Hrvatske, R.Srbije, R. Slovenije, Crne Gore, te Velike Britanije, a kojom istu obavještavaju o izvršenim provjerama za pravno lice "Shangai Changqui Medical Technology Center".

zakonu mora posebno zasnovati svoju nadležnost i obrazložiti je u pobijanoj presudi. Odbrana u prilog tome citira član 7. Zakona o Sudu BiH i stav Suda na strani 97. pobijane presude, zaključujući da je sam prvostepeni sud tada konstatovao da su za ta djela nadležni drugi sudovi. Odbrana zaključuje da u trenutku kada sud donosi presudu kojom se optuženi oslobađaju optužbe za sva krivična djela propisana u KZ BiH, više se ne može pozivati na odredbe člana 23. stav 2. ZKP BiH. Odbrana u žalbi upućuje na odredbe člana 23. stav 1. ZKP-a BiH, kojima je propisana stvarna nadležnost Suda BiH, ali i na odredbe člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP). U prilog navedenom navodi se i presuda Apelacionog odjeljenja Suda BiH Dragan Čović i drugi broj: X – KŽ – 05/02 od 02.06.2008. godine. (Žalba odbrane op. Fikreta Hodžića, strana 4-5).

33. Upućujući na stranu 170 pobijane presude, odbrana optuženog Solaka ističe da se Sud u vezi svoje nadležnosti pozvao na odredbu člana 23. stav 2. ZKP BiH, i naveo da je optužene oslobodio za krivična djela iz KZ BiH, ali se nije oglasio stvarno nenadležnim za djela iz KZ FBiH. Odbrana tvrdi da ne postoji niti jedan od uslova iz citirane odredbe člana 7. Zakona o Sudu BiH.

34. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

35. Naime, ovo Vijeće ukazuje da je pitanje nadležnosti Suda jedno od temeljnih principa procesnog zakona, te da je kao takvo i inkorporirano u prve odredbe procesnog zakonodavstva na svim nivoima. Međutim, pristup odbrane istom predstavlja segmentarno viđenje konkretnog krivičnog predmeta. Kada ovako zaključuje, ovo Vijeće ukazuje da je tačno da su optuženi, pa i optuženi Hodžić prvostepenom presudom osuđeni za krivična djela po entitetskom zakonodavstvu, međutim, optužnica po kojoj je postupao prvostepeni sud, u sebi je sadržavala i krivična djela iz nadležnosti državnog zakonodavstva, što u potpunosti opravdava pozivanje prvostepenog suda na odredbu člana 23. ZKP BiH. Činjenica da je prvostepeni sud donio odluku kojom je optužene oslobodio od optužbe za krivična djela iz KZ BiH, a osudio za krivična djela iz entitetskog zakona, ne isključuje po automatizmu nadležnost ovog Suda. Da je Sud u momentu donošenja odluke kojom optužene oslobađa od odgovornosti za krivična djela iz državnog zakonodavstva, odmah se oglasio nenadležnim, povrijedio bi procesni zakon i učinio pravosnažno presuđenom stvari dio odluke na koju tužilac ima pravo žalbe. Navedeno potvrđuje upravo i postupanje Tužilaštva koje je izjavilo žalbu na oslobađajući dio presude, između ostalog za krivična djela iz državnog zakonodavstva, što potvrđuje stav suda da je isti nadležan sve dok Tužilaštvo stoji iza optužbe koja u sebi sadrži osnov za nadležnost ovog Suda. Zbog toga se odbrana pogrešno poziva na predmet Dragan Čović i dr. Naime, u ovom predmetu Tužilaštvo je odustalo od optuženja koje je u sebi sadržavalo osnov za nadležnost Suda BiH, što je ishodovalo donošenje odluke o nenadležnosti Suda BiH, tako da ovaj slučaj nikako ne može biti adekvatan primjer za pitanje nadležnosti ovog Suda.

D. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA I)

1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića

- *Nezakoniti dokazi*

36. Odbrana smatra da je u konkretnom predmetu postupljeno protivno odredbi člana 56. stav 2. ZKP BiH, odnosno da dokazi DT-355, DT-356, DT-357, DT-373, DT-374, DT-377, DT-378, DT-379, DT-380, DT-381, DT-382, DT-383, DT-384 predstavljaju nezakonite dokaze jer uz iste nisu priložene kopije zapisnika sudije za prethodni postupak što je bilo obligatorno po članu 56. stav 2. ZKP BiH. Odbrana ukazuje da se u pobijanoj presudi nezakonitost pretresanja konvalidira uvidom u dokumente koji se nalaze u drugom spisu i koji nisu prezentirani na glavnom pretresu, niti uloženi u sudski spis.

37. Ukazujući na strane 345 i 346 pobijane presude, odbrana se poziva i na fus notu u kojoj se citira pismo anesteziologa koje nikada nije prezentirano niti izvedeno kao dokaz na glavnom pretresu.

38. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

39. Naime, pogrešan je stav odbrane kada prigovara pobijanoj presudi na način da je ista zasnovana na određenim dokazima za koje nije ispoštovana neposrednost, odnosno koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. Prije svega, uvidom u istražni dio spisa, koji također predstavlja dio sudskog spisa, radi utvrđenja zakonitosti dokaza koji jesu izvedeni na glavnom pretresu, ne predstavlja odstupanje od načela neposrednosti, te je sud isto učinio radi pravilnog preispitivanja zakonitosti koje je odbrana delegirala, čime je poštovao prava iste. Dakle, sud nije utvrđivao niti vršio uvid u dokaze koji su značajni za presuđenje i odluku o krivici, jer takvi dokazi su izvedeni na glavnom pretresu, već samo formalne aspekte pribavljanja takvih dokaza, kako bi zaokružio pitanje zakonitosti istih.

40. U pogledu pisma anesteziologa, Apelaciono vijeće ukazuje da je prvostepeni sud svoju odluku donio isključivo na temelju ponuđenih dokaza i u skladu sa zakonom, objektivno i nepristrasno, dajući za svaku utvrđenu činjenicu utemeljeno i argumentovano obrazloženje. Navedeno pismo se doista spominje u pobijanoj presudi, ali kroz iskaz svjedokinje Amele Katice Mulalić, te se citira u fus noti, bez ikakvog značaja za odluku o krivnji optuženih, te se niti jedna odlučna činjenica nije dokazivala istim, niti je ovo Vijeće utvrdilo da je takvo pismo imalo utjecaja na stav suda o krivnji optuženih.

- *Član 71 i prigovori na oduzimanje od trećih osoba*

41. Odbrana ističe da je pristupljeno pretresanju pokretnih stvari, i to DT-356, DT-359, DT-368, DT-372, DT-374, DT-376, DT-378, DT-381, DT-386, DT-388, DT-392, DT-398, a da prethodno nije ispoštovan član 71. ZKP BiH.

42. Također, odbrana ističe da se radi o oduzimanju predmeta koji nisu lično oduzeti od optuženih lica, već od svjedoka, koji po prirodi stvari nisu zainteresovani za krivični postupak, slijedom čega optuženi Novalić niti prilikom oduzimanja nije imao mogućnost da stavi prigovor.

43. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

44. Prije svega, ovo Vijeće cijeni da je odbrana i tokom prvostepenog postupka istrajavala na identičnim prigovorima, o čemu se prvostepeni sud očitovao, a koji zaključci se prihvataju kao pravilni. Kako se to ispravno navodi i u pobijanoj presudi, ZKP BiH ne propisuje pravila u vezi prihvatljivosti dokaza. Tako ni jedno pravilo nije propisano zakonom u vezi pitanja relevantnosti, autentičnosti ili dokazne vrijednosti dokaza. U članu 10. ZKP BiH, u stavu 1. propisano je: "Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili bilo koje druge osobe koja učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu", dok je u narednom stavu navedeno da "Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona." U stavu 3. uz ovo, stoji da "Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima koji su dobijeni na temelju dokaza iz stava 2. ovog člana." Dakle, ovaj član ne govori o prihvatljivosti dokaza.

45. U tom smislu, prvostepeni sud je potpuno pravilno uzeo u obzir pitanje odmjeravanje interesa, u situaciji u kojoj je jedan ustavnopravno zaštićen interes suočen s ustavnopravno zaštićenim suprotnim interesom. S tim u vezi pravilno je ne ograničiti se samo na pitanja, promatrana sa proceduralne strane, koja bi se svela na ispitivanje pravilnosti činjenice da li je ispoštovana odredba člana 71. ZKP BiH, kako je to odbrana I-optuženog isključivo pokušala usmjeriti, jer bi takav pristup bio neprimjeren redukcionizam konkretnoj situaciji. Stoga se prvostepeni sud pravilno pozvao na aspekt pravičnosti postupka u cjelini, kojom prilikom je razmotrio pitanje zakonitosti i prihvatljivosti, za odbranu spornih dokaza obzirom na način njihovog pribavljanja i okolnosti koje ukazuju na njihovu vjerodostojnost, pozivajući se i na predmet *Lisica protiv Hrvatske* (Zahtjev br. 20100/06, presuda od 25. februara 2010. godine).

46. Stoga, Apelaciono vijeće u potpunosti prihvata zaključke prvostepenog suda iznesene na strani 85. pobijane presude:

„Naime, analizirajući sadržaj materijalne dokumentacije koja je sačinjena prilikom realizacije naredbi za pretresanje, Sud je utvrdio da je na zapisnicima koji su tom prilikom sačinjeni naznačeno da su za predmete koji su pronađeni prilikom pretresa izdate potvrde o njihovom privremenom oduzimanju. Uvidom u sadržaj ovih potvrda, Sud je ustanovio da su u istim taksativno popisani i specificirani predmeti koji su tom prilikom oduzeti (uključujući oduzete telefonske uređaje i računare koji su identificirani po serijskim brojevima, IMSI brojevima i sl.), a što su potvrdila i lica od kojih su predmeti oduzeti, stavljajući svoj lični potpis bez isticanja bilo kakvih primjedbi. Uvažavajući činjenicu da su oduzeti predmeti taksativno pobrojani i u dovoljnoj mjeri identificirani u zapisnicima i/ili na izdatim potvdama, koja pismena (zapisnike i potvrde) su osobe od kojih su predmeti oduzeti potpisale bez primjedbi, a da potom iz zapisnika o pretresanju pokretnih stvari u smislu člana 51. ZKPBiH

proizilazi ponovna identifikacija predmeta koja se u potpunosti poklapa sa identifikacijom iz potvrda o privremenom oduzimanju, otklanja se svaka razumna sumnja u pogledu njihove autentičnosti i vjerodostojnosti, te osigurava očuvanje tzv. lanca istovjetnosti predmeta, a što je suštinski cilj odredbe člana 71. ZKPBiH.

Prema stavu Suda suština odredbe člana 71. ZKPBiH upravo je u očuvanju lanca vjerodostojnosti pribavljenih dokaza, zbog čega proceduralne manjkavosti o (ne)poštovanju ove odredbe, po automatizmu ne dovode do nezakonitosti dokaza ukoliko je iz svih okolnosti konkretnog slučaja neosporan kvalitet istih, odnosno ukoliko pouzadnost i tačnost pribavljenih dokaza nije dovedena u pitanje. U tom pogledu, Sud napominje da ne bi imalo smisla izdvajati pouzdane dokaze zbog eventualne proceduralne manjkavosti ograničenog značaja, a naročito ukoliko bi se radilo o takvoj manjkavosti koja ne dovodi u pitanje čitav tok pribavljanja dokaza koji ostavlja utisak pravilnog postupanja.“

2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića

- *Zasnivanje presude na dokazima na kojima se ne može zasnivati*

47. Odbrana citira pobijanu presudu (strana 30-31 žalbe) po pitanju Analize (Dokaz 9 uz optužnicu). Na početku odbrana osporava djelove komunikacije koji su izdvojeni, navodeći da se ne vidi izvod izvojene komunikacije, niti je utvrđen identitet lica koja se pominju u komunikacijama, jer nisu prikazani brojevi telefona. Odbrana osporava prezentaciju Tužilaštva u kojoj tvrde da se iz dokaza moglo odrediti da komuniciraju tačno određene osobe, te navodi da se mogla utvrditi komunikacija ali nikako učesnici komunikacije kao ni njen sadržaj. Sve ove dokaze odbrana naziva nezakonitim uz tvrdnju da je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH.

48. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

49. Apelaciono vijeće nalazi neosnovanim prigovore odbrane kojima se osporava zakonitost i vjerodostojnost dokaza vezanih uz Analizu – dokaz pod brojem 9. Preispitujući pobijanu presudu s aspekta tumačenja odbrane, ovo Vijeće je utvrdilo da je ista ovom pitanju pristupila svestrano, obuhvatajući kompletan kontekst ovog dokaza.

50. Prije svega, prvostepeni sud je dao valjano obrazloženje u vezi nastojanja odbrane da se dostave kompletni rezultati pretresa elektronskih uređaja, te je u tom smislu na stranama 86. i 87. pobijane presude ispravno ukazao na činjenicu da Tužilaštvo disponira optužnim aktom i dokazima kojima svoju tezu potkrijepljuje. Osim toga odbrana ima mogućnost pronalaska, detektovanja i predlaganja svojih dokaza, kojom prilikom je ukazano i na odredbu člana 47. ZKP BiH, koja odbrani omogućava uvid u tužilački spis. Stoga, ovo Vijeće u pogledu iznesenih prigovora na pomenutu Analizu, prije svega nije našlo osnovanim one prigovore koje se odnose na dostavljanje kompletnih rezultata pretresa elektronskih uređaja.

51. Međutim, neosnovani su i prigovori kojima se dovodi u pitanje zakonitost, kao i vjerodostojnost istih dokaza. Naime, ovo Vijeće je utvrdilo da je prvostepeni sud ispoštovao test pravičnosti postupka kako sa aspekta pribavljanja, za odbranu spornih dokaza, tako i njihove autentičnosti te vjerodostojnosti primjene u postupku, naročito u dijelu osuđujućih zaključaka. Apelaciono vijeće nema razloga da ne pokloni vjeru ovakvim dokazima, koji su očigledno proizašli iz zakonitih radnji pribavljanja istih, što je prvostepeni sud pravilno preispitao, ne ostavljajući niti najmanju sumnju u postojanje proizvoljnosti. Da su za odbranu sporni dokazi, pored neupitne zakonitosti, i autentični te vjerodostojni za utvrđivanje odlučnih činjenica, za ovo Vijeće nema sumnje, s obzirom da je odbrana imala mogućnost isto osporiti kroz unakrsna ispitivanja te izvođenjem svojih dokaza. Stoga su neosnovani navodi odbrane da je sporno to što nisu prikazivani brojevi telefona, već imena pod kojima su brojevi memorisani, jer je isto mogla osporiti kroz pomenute radnje. S druge strane, tužilaštvo je takve dokaze učinilo neospornim i vjerodostojnim, pri čemu je fotografije razgovora, koristilo samo kao instrument radi lakšeg prezentovanja, dok su rezultati pretresanja provedeni u skladu sa Zakonom i važećom praksom. Konačno, autentičnost i vjerodostojnost komunikacije, e-mail korespodencija, te drugih dokaza proizašlih iz radnje pretresanja elektronskih uređaja, ne može se posmatrati izolovano i parcijalno, što i prvostepeni sud pravilno obrazlaže, akcentirajući na strani 88. pobijane presude:

„Za Sud je kod vjerodostojnosti dokaza bila značajna i činjenica da se saznanja pribavljena iz npr. Viber ili WhatsApp poruka, paralelno poklapaju sa određenim e-mail korespodencijama, te faktičkim djelovanjem unutar institucija preko kojih su radnje poduzimane (npr. donošenje određenih odluka). Kada ovako zaključuje, Sud se rukovodi i činjenicom da ESLJP pri ocjeni okolnosti u kojima je neki dokaz pribavljen, razmatra i pitanja sumnje u njegovu pouzdanost i tačnost.

Konačno, Sud cijeni da se prigovorima usmjerenim na dokaze pribavljene iz elektronskih uređaja, bilo da se radi o porukama, e-mailovima, ne dovodi u pitanje sadržaj istih u smislu šta je to potencijalno kao netačno prezentirano iz određenog dokaza, zbog čega se prigovaranjem na izneseni način kod Suda potiče uvjerenje da se u pokušaju davanja značaja perifernim pojedinostima, nastoji obezvrijediti vjerodostojna dokazna građa ovog predmeta.

Manjkavosti u korištenju, za odbranu spornih dokaza, Sud nije utvrdio niti u pogledu konstatovanja postojanja telefonskih poziva u datom momentu. Iako su odbrane tvrdile da nije dostupan sadržaj istih, te da se radi o komunikaciji između „dva broja“, a da identitet učesnika nije provjeren, obzirom da nisu provedene posebne istražne radnje, Sud je utvrdio da bi ovo bio parcijalan i redukcionistički pristup. Konstatovanje i ovih navodno spornih dokaza, prati niz činjeničnih pojedinosti, kao kontrolnih mehanizama, koje van razumne sumnje impliciraju tok događaja, u koji se određeni poziv baš u datom momentu potpuno integrira, a kako će biti vidljivo iz analize činjeničnih utvrđenja.“

...

52. Odbrana osporava i vještačenje dr Suljević Ismeta i taj dokaz naziva nezakonitim, te ovo vještačenje po stavu odbrane predstavlja „plod otrovane voćke“. Odbrana ukazuje da se u ovom slučaju radilo o nezakonitom pretresu bez naredbe nadležnog suda, te da navedenu činjenicu nije sporio ni Sud ni tužilaštvo. Odbrana u ovom slučaju smatra da se može primijeniti praksa Vrhovnog suda FBiH u rješenju broj: 04 0 K 003843 14 Kžk od

17.02.2015. godine, te dodaje da je otvaranjem kutije sa respiratorima ACM812A jasno došlo do narušavanja njihovog integriteta i da je bila neophodna naredba Suda u smislu člana 53. ZKP BiH. Odbrana dalje tvrdi da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH. Odbrana zaključke da Sud nije ispitao postojanje službene zabilješke ili zapisnika koju je trebalo da sačini dr Suljević, te je na taj način došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH.

53. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

54. U pogledu nalaza i mišljenja vještaka Ismeta Suljevića, kako to proizilazi i iz pobijane presude, odbrana je na istovrsnom prigovoru istrajavala i tokom prvostepenog postupka, o čemu se prvostepeni sud izjasnio na stranama 93-94. pobijane presude. Suština iznesenog prigovora predstavlja onezakonjenje provedene radnje pregleda kutija respiratora ACM812A, odnosno označavanje iste kao faktičke radnje pretresanja koja za sobom vuče i određene posljedice po procesnom zakonu i neophodnost ispunjavanja formalnih uslova za valjanost iste. Međutim, ovo Vijeće je nakon detaljne analize takvih prigovora, zaključaka prvostepenog suda, te konačno izvršenog uvida u spis predmeta i dokaze koji su direktno povezani sa navedenom radnjom (kao što su službene zabilješke ovlaštenih službenih lica), zaključilo da ne stoje prigovori bitnih povreda odredaba krivičnog postupka kako to odbrana ističe.

55. U tom smislu Apelaciono vijeće prevashodno napominje, a što je učinio i prvostepeni sud, da je nesporno da pregled i pretres predstavljaju kvalitativno i kvantitativno potpuno različite oblike zadiranja u određena ljudska prava, zbog čega je važno pravilno identifikovanje i razlikovanje takvih radnji u smislu operativno-kriminalističkog pojmovanja i kasnije primjene u krivičnom postupku.

56. Iz službene zabilješke koja je uložena u spis⁴, na što se poziva i prvostepeni sud, proizilazi da radnjama koje su preduzete nije otpočeta radnja pretresanja koja bi za sobom povlačila i obavezu postupanja u skladu sa već spomenutim relevantnim odredbama

---

⁴ Naime, u vezi s ovim bitno je napomenuti da se čak i službene zabilješke ovlaštenih službenih lica mogu koristiti kao dokazi: *S tim u vezi, valja podsjetiti da je sačinjavanjem službenih zabilješki u okviru poslova koji obavljaju organi unutarnjih poslova, redovan metod njihovog rada reguliran odgovarajućim propisima koji se na tu službu odnose. Stoga službena zabilješka predstavlja dokument koji, kao i bilo koji drugi, može pod određenim uvjetima biti korišten u krivičnom postupku radi utvrđivanja relevantnih činjenica. Međutim, takva zabilješka neće biti validan dokaz ukoliko ona sadrži izjave određenih osoba koje učestvuju u krivičnom postupku, uključujući osumnjičenog odnosno optuženog, jer u takvom slučaju osobe koje su takvu izjavu dale, nisu upozorene o pravima i obavezama koje im u skladu sa odredbama procesnog krivičnog zakona pripadaju, pa bi korištenje takvih izjava kao dokaza nedvojbeno predstavljalo povredu prava tih osoba, kao i bitnu povredu odredaba procesnog zakona. S druge strane, ukoliko se zabilješka odnosi na postupanje službenih osoba u okviru redovnih poslova kojima se bave nema nikakve smetnje da se ona u krivičnom postupku koristi kao dokaz (naravno, ukoliko ispunjava i formalne uvjete da se radi o originalu ili ovjerenoj kopiji, da je potpisana od osoba koje su je sačinile i sl.).* - Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 015925 13 Kž 6 od 31.10.2013. godine

procesnog zakona kojim je regulisan postupak provođenja ove istražne radnje uz prethodno ili naknadno obezbjeđenu naredbu Suda, nego o pregledu, radnji koja predstavlja jedno od ovlaštenja ovlaštenih službenih lica u izvršavanju zadataka koji su im dodijeljeni članom 219. ZKPBiH a što nije uslovljeno izdavanjem naredbe suda.

57. Kada ovako zaključuje Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilno ukazao da pregled obuhvata one radnje za čije otvaranje nije nužno primjeniti posebnu tehniku (primjerice rastavljanje pojedinih dijelova), a u koji koncept se potpuno uklapa dinamika događaja kada je izvršen pregled kutija respiratora, radi njihovog fotografisanja. Pri tome je značajan aspekt dobrovoljnosti, obzirom da iz interpretiranih dokaza proizilazi da se faktički radilo o dobrovoljnom postupanju da se učine dostupnim predmetne kutije, a takvo dobrovoljno postupanje ujedno može značiti i saglasnost za potencijalno ograničavanje pojedinih prava.

58. Stoga, ovo Vijeće prigovore odbrane koje provedenu radnju pregleda očigledno pogrešno podvode pod formalnu radnju pretresa, pri čemu zanemaruju iznesene odlučne aspekte toka događaja i postupanja, samo u cilju onezakonjenja predmetnih dokaza, ocjenjuje kao neosnovane, zaključujući da nije počinjena niti jedna od isticanih bitnih povreda odredaba krivičnog postupka.

E. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA J) ZKP BIH

1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića

59. Odbrana navodi da je prekoračenje optužbe učinjeno kada je u optužnici navedeno da FCUZ ne može biti ugovorni organ, dok se u izreci pobijane presude pretvara u ugovorni organ, a što pobijana presuda opravdava samo izmjenom redoslijeda riječi u rečenici. O standardima identiteta presude i optužbe žalba ističe stavove sudske prakse, u konačnici zaključujući da ista intervencija ujedno prouzrokuje i nerazumljivost presude.

60. Prekoračenje optužbe odbrana nalazi i kod navoda koji se odnose na zaključke koji se tiču koristi i štete nastale izvršenjem krivičnog djela. U tom pogledu, navodi se da je optužna teza bila tvrdnja o pribavljanju protivpravne imovinske koristi u iznosu ne manjem od 700 000 KM, a da je pričinjena šteta Budžetu BiH u iznosu ne manjem od 10.530.000 KM, dok se u izreci pobijane presude korist precizira u iznosu ne manjem od 694.747,78 KM, a šteta u neutvrđenom iznosu. Pozivajući se na praksu i stavove u vezi pitanja koristoljubive Zloupotrebe službenog položaja, odbrana ističe da je prvostepeni sud u nedostatku bitnog obilježja predmetnog krivičnog djela prekomponovao izreku iz koje proizilazi da su optuženi Novalić i Solak korist pribavili optuženom Hodžiću. Time je povrijeđeno i pravo na odbranu, obzirom da se isti nisu branili od takvih optužnih tvrdnji. (strane 43, 44 i 45 žalbe).

61. Odbrana problematizira i dijelove pobijane presude u kojima se, kako tvrdi, špekuliše sa Sanjom Lekić i budućim pravnim poslom za što optuženi u konačnici nije ni terećen, čime se dovodi u pitanje i direktni umišljaj optuženog Hodžića, a samim tim i karakterisanje istog optuženog kao učesnika u nizu radnji zloupotreba, te dovodi u pitanje standard "značajnog doprinosa" jer se učešće definiše kao involviranost, što nije zahtijevani stepen saizvršilaštva.

62. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

63. Ovo Vijeće je prilikom preispitivanja istaknutih prigovora, krenulo od pitanja svrhe zaštite kroz postojanja zabrane prekoračenja optužbe. Nema dileme da je navedeno usko povezano za pravo na odbranu i pitanje da se optuženom presudom ne može staviti na teret nešto s čim nije bio upoznat od samog početka postupku, odnosno od čega nije imao priliku da se brani. Drugi aspekt postojanja iste zabrane, odnosi se na jasno razdvojene funkcije krivičnog gonjenja i presuđenja, gdje se prožima ključna premisa neovisnosti i nepristrasnosti suda da riješi faktički spor između dvije strane u postupku – tužioca i optuženog, te da ni u jednom momentu ne preuzima ulogu tužioca, obzirom na akuzatorsko načelo krivičnog postupka. S tim u vezi, analizirajući detaljno obrazloženje prvostepenog suda od strane 166. pobijane presude, uporedbom izreke pobijane presude i optužbe, ovo Vijeće je utvrdilo da je prvostepeni sud u cjelosti ostao u okvirima optužbom postavljenih inkriminiranih radnji, te učinjenim preciziranjima nije povrijedio pravo na odbranu, jer izrekom presude optuženima nije stavljeno na teret nešto od čega se nisu imali priliku braniti, niti je istim postupanjem došlo do zadiranja u funkciju krivičnog gonjenja i time eventualnog pogodovanja tužilačkoj strani. Urađene izmjene i preciziranja predstavljaju pravo suda koje proističe iz svestranog pretresanja predmeta, te s tim u vezi jasnog iznošenja svoje odluke, sve u skladu sa pravilim identiteta presude i optužbe.

64. Apelaciono vijeće je do iznesenog zaključka došlo po pitanju svih žalbom istaknutih prigovora kojima se implicira navodno prekoračenje optužbe, a s tim u vezi i povreda prava na odbranu, a poseban osvrt će dati na žalbom naglašeni prigovor koji se tiče štete i koristi. U tom smislu, ovo Vijeće je utvrdilo da prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu iz tačke j) člana 297. stav 1. ZKP BiH, kada je štetu umjestu u iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM, označio da je u neutvrđenom iznosu, iznoseći o tome detaljno obrazloženje na stranama 358-367. pobijane presude. Kada ovako zaključuje, ovo Vijeće se rukovodi činjenicama koje će po ovom pitanju biti obrazložene i u kontekstu činjenične strane predmeta, a iz kojih proizilazi uopšte poimanje suštine štete kroz preduzete radnje u konkretnom slučaju, te da ista nadaleko prevazilazi materijalni aspekt. Pri tome, census koji je postavljen optužbom, izrekom presude nije izmijenjen na način da bi to bilo od utjecaja na bitno obilježje djela, ili pak primjenom kvalifikovanog oblika koji se ne bi mogao primjeniti. Dakle djelo kao takvo, obzirom na prihvaćena utvrđenja, postoji i sa navodima o iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM, jednako kao i sa navodima o neutvrđenom iznosu štete, što je jedino bitno sa aspekta razmatranja pitanja prekoračenja optužbe.

2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića

65. Odbrana tvrdi da je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka j) ZKP BiH, jer je optužba prekoračena, te bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH, jer je došlo do povrede prava na odbranu, s obzirom da optuženi nikada nije imao priliku izjasniti se u odnosu na krivično djelo za koje je optužen. Upoređivanjem odbrana je došla do zaključka da je optuženi oslobođen za sva krivična djela koja su mu optužnicom stavljena na teret, a osuđen za krivično djelo koje mu nikad nije stavljeno na teret. U žalbi se ističe da iz oslobađajućeg dijela po tački 2. optužnice proizilazi da Hodžić Fikretu nisu stavljena na teret druga djela koja su stavljena na teret saoptuženima kao navodnim članovima udruženja, pa tako ni krivično djelo „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“ iz člana 383. KZ FBiH. Na kraju, odbrana tvrdi da je počinjena i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, jer Pobijana presuda ne sadrži obrazloženje o odlučnoj činjenici, a koja se tiče pravne kvalifikacije krivičnog djela za koju presudu mora sadržavati obrazloženje, i to posebno kada se ona razlikuje u odnosu na optuženje. U prilog navedenom odbrana navodi sudsku praksu Apelacionog odjeljenja Suda BiH u predmetu broj: S1 2 K 010279 17 Kž 4 od 11.10.2017. godine stav 22. (žalba odbrane, str. 14-15)

66. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

67. Odbrana u konkretnom slučaju navodno prekoračenje optužbe usko veže za pitanje prava na odbranu, tvrdeći da je optuženi Hodžić u konačnici osuđen za krivično djelo koje mu se nije stavljalo na teret. U tom pogledu ovo Vijeće je pristupilo jedinom načinu rješavanja dileme po ovom pitanju, te uporedilo zapisnike o ispitivanju optuženog (tada osumnjičenog) Fikreta Hodžića, optužnicu, te izreku prvostepene presude. Tom prilikom Vijeće je utvrdilo kako je optuženom predočen činjenični supstrat osnova sumnje tokom istrage, koji je u istom obimu kasnije pretočen u optužni akt kao viši stepen uvjerenja o počinjenju krivičnog djela, dok prvostepeni sud izrekom svoje presude nije izašao iz okvira inkriminisanog događa niti radnji optuženog Hodžića. Prvostepeni sud je vršio određene prilagodbe i intervencije, obzirom da koncept odgovornosti optuženih nije našao dokazanim u okviru grupe i udruživanja, čime je optuženima faktički i pogodovao, pri čemu je iste oslobodio za većinu inkriminacija. Međutim, takvim postupanjem, prvostepeni sud nije izašao van okvira optuženja, niti optuženima, pa i optuženom Hodžiću, na teret stavio nešto od čega se nisu branili. Prvostepeni sud je za potrebe svoje izreke, u skladu sa zakonom, precizirao odgovornost optuženih, ali isključivo u obimu kakav je istima bio poznat od početka. Dakle, predmetnim preciziranjem ostao je nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjane činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminisanog krivičnog djela, u obimu i načinu s kojim je optuženi upoznat od samog početka postupka.

68. Stoga Apelaciono vijeće prihvata zaključke prvostepenog suda iznesene na strani 170. pobijane presude, gdje se nakon detaljnog pregleda izvršenih intervencija, navodi:

„Takođe, Sud naglašava da se prilikom preciziranja izreke presude, shodno članu 280. ZKPBiH, vodio ograničenjima u smislu poštivanja objektivnog identiteta optužbe i presude. Preciziranjem činjeničnog opisa izreke presude na gore opisani način, Sud nije povrijedio ni subjektivni niti objektivni identitet, s obzirom na to da je urađeno preciziranje rezultat utvrđenog činjeničnog stanja, da su izostavljeni dijelovi za koje su optuženi oslobođeni optužbe kao i oni dijelovi koji nisu dokazani u konstrukciji produženog krivičnog djela zloupotreba položaja, a uneseni tekst nije mijenjao kvalifikaciju djela, nije doveo u pitanje inkriminirani događaj, niti je izašao iz okvira činjeničnog opisa, te u konačnici uređenje nije izvršeno na štetu optuženih.“

...

69. I odbrana **II-optuženog Solaka** tvrdi da je narušen identitet presude i optužbe obzirom da je dodan novi opis radnje izvršenja krivičnih djela. U tom pogledu, upućuje na strane 166, 167, 168, 169 i 170 pobijane presude, smatrajući da sud intervencije neopravdano pravda zakonitim korekcijama i preciziranjem, te zaključujući da je ovakvim postupanjem prekršeno i pravo optuženog da se izjasni o svim naovdima i djelima za koja se tereti, što dovodi i do povrede prava na odbranu. Apelaciono vijeće upućuje na prethodno iznesene zaključke da bi se izbjeglo ponavljanje.

F. BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA K)

1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića

- *Nerazumljivost izreke (razlozi o odlučnim činjenicama u obrazloženju, kontradiktornost i nerazumljivost samog obrazloženja) u oslobađajućem dijelu – kontradiktornost sa osuđujućim dijelom presude*

70. Suštinski dio žalbe odbrane u ovom dijelu predstavljaju navodi da je optuženi oslobođen za krivična djela bez činjeničnog opisa, čime su prekršene odredbe člana 290. stav 3. i 4. ZKP BiH. Iz saržine izreke presude, kako se u žalbi navodi, ne može se utvrditi za koje radnje je optuženi Novalić oslobođen od optužbe, posljedica čega je nemoguće preispitati i zakonitosti osuđujućeg dijela presude, jer je presuda nerazumljiva, a predmet optužbe neriješen. Pri tome, odbrana ističe da u situacijama kada djelo nije opisano, optužbu treba odbiti, dok Sud u konkretnom optuženog oslobađa da nema dokaza, a u obrazloženju navodi da krivična djela nisu razgraničena, da nisu opisana, što predstavlja dodatnu nerazumljivost presude. Odbrana smatra da je zbog ovakvih propusta ograničena u osporavanju pobijane presude po tačkama j) i h) člana 297. stav 1. ZKP BiH, jer obzirom da ne postoji činjenični opis za krivična djela za koje je optuženi oslobođen, nema mogućnosti provjere vezanosti presude za optužbu, niti provjere riješenosti optužbe. Nerazumljivost se proteže i na samo obrazloženje presude, obzirom da isto nije dato po tačkama optuženja već kroz događaje inkriminacije.

71. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

72. Ovo Vijeće nalazi da su prigovori odbrane neosnovani, jer nedostatak činjeničnog opisa u oslobađajućem dijelu izreke pobijane presude, ni na koji način nije kontaminirao osuđujući dio presude. Stoga nema mjesta prigovorima odbrane da nije moguće preispitati osuđujući dio presude, obzirom da je isti jasan, te je optuženima potpuno omogućeno da shvate za koje radnje ih je prvostepeni sud oglasio krivim, te da u tom pravcu iskoriste i svoje pravo dvostepenosti. Da je optuženima jasno za koje radnje su oglašeni krivim, uostalom, proizilazi i iz samih sadržaja žalbenih navoda svih odbrana, jer su isti vrlo jasno precizirali što spore u osuđujućem dijelu pobijane presude.

73. Apelaciono vijeće je zaista utvrdilo da se u oslobađajućem dijelu, za pojedine inkriminacije na navode činjenični opisi, već prvostepeni sud, pozivajući se na osuđujući dio pobijane presude, optužene oslobađa za pojedine pravne kvalifikacije. Međutim, takvim postupanjem niti je kontaminiran osuđujući dio presude, niti je nastupila određena procesna manjkavost koja bi dovela u pitanje zakonitost i pravilnost pobijane presude. Naime, pobijana presuda je optužene oslobodila od ključne koncepcije optužbe a to je da su sve preduzete radnje bile pod okriljem krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela. Optužnica je obzirom na takvu koncepciju viđenja odgovornosti optuženih, bila i prilagođena činjeničnim supstratom u kojem je dat pregled radnji optuženih, a koje je tužilac pod okriljem pomenutog krivičnog djela, kvalifikovao i kroz sticanje obilježja različitih krivičnih djela. Prvostepeni sud, odstupajući od pomenute koncepcije, ali ostajući potpuno u granicama inkriminiranih događaja po optužbi, krivičnopravne radnje optuženih kvalifikovao je isključivo kao zloupotrebu položaja ili ovlaštenja, kroz oblik klasičnog saizvršilaštva. Zbog navedenog, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je donio oslobađajuću presudu za pravne kvalifikacije koje nije našao dokazanim u inkriminacijama kojima su se stekla samo obilježja krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, jer je time, suprotno tvrdnjama odbrane, potpuno riješio predmet optužbe, očigledno opravdano cijeneći da bi, potencijalno samo ispuštanjem takvih kvalifikacija, doveo u pitanje riješenosti predmeta optužbe. Kada se uporedi dispozitiv optužnog akta i izreka pobijane presude, jasno je da niti jedna inkriminisana radnja nije ostala neriješena. Navedenim postupanjem Sud je ostao u granicama inkriminisanog događaja, optužbu riješio, a da pri tome nije doveo do bilo kakve nerazumljivosti niti protivrječnosti. U tom smislu, nema mjesta niti navodima žalbe da je oslobađajuća presuda donesena iz razloga nedostatka dokaza, a da se u obrazloženju aludira i na pitanje opisa radnji kroz postojanje krivičnog djela. U konkretnom slučaju, u kontekstu oslobađajućeg dijela, prvostepeni sud je nedvosmisleno izrekao presudu kojom se optuženi oslobađaju od optužbe temeljem člana 284. tačka c) ZKP BiH, što u cjelosti odgovara i pisanom otpravku presude i obrazloženju u istom. Istina je da prvostepeni sud iznosi određena poimanja predmetnih oslobađajućih kvalifikacija, te nedostataka u povezivanju radnji, ali u svojoj ukupnosti jasno akcentirajući da je ključni problem bio na nedokazanosti istih, o čemu svjedoče i jasni navodi prvostepenog suda od strane 392. pobijane presude, gdje se isključivo koristi terminom *tužilaštvo nije dokazalo*.

- *Saizvršilaštvo*

74. Odbrana nadalje ističe da u izreci nije opisana saizvršilačka djelatnost, da nema okolnosti iz kojih je vidljiv saizvršilački osnov, te da navođenje imena optuženih sa njihovim svojstvima, ne predstavlja opis saizvršilaštva. Odbrana ističe da postoji značajna kontradiktornost razloga i izreke presude, kao i samih razloga međusobno, jer je saizvršilaštvo za koje su optuženi osuđeni, u obrazloženju opisano kao radnja pomaganja. Žalba upućuje na dio obrazloženja kojima se "skida" Udruživanje radi činjenja krivičnih djela, gdje vidi nerazumljivost i kontradiktornost sa osudom za saizvršilaštvo.

75. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

76. Odbrana istrajavaja na tvrdnji da postoje prije svega formalni nedostaci u konstrukciji saizvršilaštva, isto temeljeći na stavu da nisu jasno opisane saizvršilačke radnje. Ovakav stav odbrane je neosnovan, obzirom da Apelaciono vijeće nalazi da su optuženi, svako u svom domenu, djelovali u svrhu poduzimanja radnji kako su opisane, inkriminisane, te konačno i od Suda pravno kvalifikovane kao zloupotrebe svakog od optuženih s aspekta njihove pozicije.

77. Saizvršilaštvo je svjesno i voljno zajedničko izvršenje krivičnog djela, te je za njegovo postojanje potrebna zajednička odluka o djelu, a koja u sebi sublimira pretpostavku o preduzimanju takve radnje koja ima odlučujući značaj u procesu izvršenja djela i bez koje djelo ne bi moglo biti uopšte izvršeno, ili ne bi moglo biti izvršeno na način na koji je izvršeno. Cijeneći konkretne inkriminacije, ovo Vijeće ukazuje na stav da je za potrebe postojanja saizvršilaštva u širem smislu, potrebno da opis saizvršilačke radnje u sebi sadrži činjenice i okolnosti iz kojih je vidljivo da optuženi njihovim poduzimanjem na odlučujući način doprinosi počinjenju krivičnog djela za koje se tereti. Naime u opisu mora biti precizno određena radnja koja ima odlučujući značaj u procesu izvršenja djela i bez koje djelo ne bi moglo biti izvršeno ili ne bi moglo biti izvršeno na način na koji je to učinjeno. Stoga, sama priroda *modusa operandi* predmetnog krivična djela, u konkretnom slučaju, implicira saizvršilačku djelatnost, jer je već *prima facie* analizom izreke pobijane presude jasno da je svaki od optuženih imao jasno izdefinisane radnje u domenu svog postupanja, te da radnje jedna bez druge, ne bi mogle naći epilog u konačnom cilju zbog kojeg su poduzimane.

78. Kada ovako zaključuje, ovo Vijeće se rukovodi i voluntarističkom komponentom, koja je dio zajedničke namjere, te koju treba posmatrati kao odluku da se djelo ostvari. Namjera da se djelo počini je neposredni sastavni dio volje, njen bitan sadržaj, ali ona može biti različito struktuirana ovisno o konkretnom slučaju, odnosno specifikumu krivičnog djela koje se čini. Biće krivičnog djela se u tom smislu može ostvarivati i kao nužno, sigurno odnosno izvjesno, gdje se rezultat djela ostvaruje kao nužna posljedica samog postupanja. Na tragu ovakvog shvatanja volje, namjere i njene direktne veze sa posljedicom, kao i saizvršilačkom djelatnošću, odnosno ostvarenje iste kod predmetnog krivičnog djela, ista je inkorporirana u činjenični opis. Apelaciono vijeće nalazi, a kako je to vidljivo iz zakonskog opisa predmetnog krivičnog djela, da postojanje subjektivnog elementa nije potrebno eksplicitno iskazati u činjeničnom opisu izreke, već je dovoljno što

je isti već strukturisan kroz opis svih činjenica i okolnosti konkretnog skučaja. Dakle, namjera je jasna iz samih radnji i ishodovanog cilja, a samim tim i doprinos svakog od optuženih.

79. U tom smislu, neosnovani su navodi odbrane kojima se istrajava na protivrječnosti i nerazumljivosti iz razloga što je optuženi Novalić oglašen krivim kao saizvršilac, dok se u obrazloženju pominju radnje pomaganja. Ako se uzme u obzir prethodno obrazloženje ovog Vijeća, te dovede u vezu sa cjelokupnim kontekstom predmetnih inkriminacija, jasno je da i kada se pominje izvjesno pomaganje, isto se ne čini iz razloga pomaganja kao oblika saučesništva, već izvjesnog pomaganja kao odlučujućeg doprinos kroz saizvršilaštvo, obzirom da su radnje optuženog Novalića takve, da bez istih djelo ne bi moglo biti niti izvršeno.

80. Konačno, odbrana neosnovano prigovara i navodnoj kontradiktornosti obrazloženja sa strane 400. i 401. pobijane presude sa izrekom presude u kontekstu saizvršilaštva. Naime, navodi suda sa pomenutih stranica se odnose na oslobađajući dio pobijane presude, te utvrđenja suda u pogledu krivičnog djela Udruživanja radi činjenja krivičnih djela, a nikako na pitanje saizvršilaštva. Pri tome, prvostepeni sud svojim navodima ni u kom slučaju ne čini kontradiktornim osuđujuće i oslobađajuće razloga, obzirom da jasno razgraničava da *nema dokaza o zajedničkom djelovanju na način kako je to postavila optužba*, što neusmijivo implicira zajedništvo u kontekstu nedokazanog krivičnog djela Udruživanja radi činjenja krivičnih djela, a ne saizvršilaštva kako to odbrana pokušava prikazati.

- *Izreka presude protivrječna razlozima presude*

81. Prije svega za odbranu je nejasno ko je dogovario predmet ugovora, kao i da li je optuženi Novalić iskoristio ili prekoračio svoja ovlaštenja (strana 17.- 20. žalbe). Nadalje u izreci se navodi da je optuženi Solak postupio suprotno odredbi člana 10 ZJN, dok se u obrazloženju mijenja blanket i radnja izvršenja te opisuje kako optuženi uopšte nije izabrao odgovarajući postupak prema ZJN.

82. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

83. Prije svega, neosnovani su prigovori odbrane da je došlo do bitne povrede zbog navodne nejasnoće ko je dogovario predmet ugovora, odnosno jer se u izreci pominje dogovor predmeta, a u obrzaloženu favorizovanje III-optuženog. Prema stavu Apelacionog vijeća, prvostepena presuda daje jasan obim odgovornosti, dok odbrana pristupa van konteksta kada jezičke formulacije koristi u jednostrane svrhe teze odbrane. Optuženi Novalić je, a kako to pravilno proizilazi iz zaključaka prvostepenog suda, što prihvata i ovo Vijeće, ali će svoje obrazloženje dati u za to predviđenom dijelu ove presude, upravo favoriziranjem III-optuženog, te stupanjem u kontakt s istim po privatnim vezama, dogovario predmet ugovornog odnosa, te sudjelovao u aspektima realizacije nezakonite nabavke, odnosno ostvarivanje iste do samog kraja, sve u korist III-optuženog. Stoga, nema mjesta prigovoru o navodnoj kontradiktornosti u pojmovanju dogovora i favoriziranja.

84. Nema osnovanosti niti u prigovorima u pogledu tačke I.1. pobijane presude, gdje se ističe nejasnoća da li se radi o iskorištavanju ili prekoračenju ovlaštenja Premijera (Tačka I.1. i strana 198. Pobijane presude). Optuženi je, a kako to proizilazi iz pravilnih zaključaka prvostepenog suda, prekoračio ovlasti stupivši u kontakt sa III-optuženim, a nadalje je svoje ovlasti iskorištavao u svrhu realizacije cilja proisteklog iz pomenutog kontakta. Prvostepeni sud, kao i izreka pobijane presude, naglašava da je prekoračenje stupanje u privatni kontakt, dok se nadalje naglašava da je potpisivanje pisma namjere iskorištavanje ovlasti koje premijer ima, ali se koristi u svrhu pomenutog prekoračenja jer potpis (na koje ima pravo po ovlasti) koristi u cilju realizacije iz dogovorenog kontakta koje predstavlja prekoračenje. Radnje optuženog se preklapaju kroz prekoračenja i iskorištavanja, sve u cilju jasnog i van razumne sumnje dokazanog cilja, u koje je protkan umišljaj i namjera optuženog, što odbrana pokušava da vješto iskoristi u vlastitu korist, ali bezuspješno za cjelokupni kontekst.

85. Navedeni zaključci se odnose i na dio prigovora na strani 19. i 20. žalbe odbrane optuženog Novalića. Naime, optuženi je koristio svoj uticaj sa pozicije Premijera, kao modus operandi u svrhu prethodno pomenutog prekoračenja, a kako bi izdejsstvovao upis III-optuženog Hodžića u registar veleprometnika, i dobio saglasnost za hitan uvoz medicinskih sredstava.

86. Neosnovani su prigovori koje ova odbrana upućuje spram radnji optuženog Solaka. Ovo Vijeće iste je razmotrilo od strane ove odbrane, cijeneći kontekst saizvršilaštva i činjenice da su sve radnje od utjecaja na svakog od optuženih. Naime, ne radi se o bilo kakvoj kontradiktornosti između izreke i obrazloženja po osnovu pitanja postupanja suprotno članu 10. Zakona o javnim nabavkama. Kako se to može utvrditi iz pravilnih zaključaka prvostepenog suda, postupanje suprotno članu 10. Zakona o javnim nabavkama predstavlja pogrešan put javne nabavke, o čemu se prvostepeni sud referiše na stranama 184. i 185. pobijane presude, iznoseći umišljajni aspekt optuženog Solaka spram odabira očigledno nekvalifikovanog za taj posao optuženog Hodžića.

- *Izreka presude nerazumljiva u pogledu određenosti radnji izvršenja (nisu opisani blanketni propisi)*

87. Odbrana tvrdi da iz izreke presude ne proizilazi kojom radnjom je optuženi Fadil Novalić na odlučujući način doprinio izvršenju krivičnog djela .

88. Prema stavu odbrane nedostaju navodi zakona/propisa kojim je optuženi kao Premijer bio ovlašten da direktoru Ureda Premijera Vlade FBiH naloži da ispred Ureda Premijera i u ime Premijera kontaktira ALMS i ishodi upis pravnog lica "F.H. Srebrena malina" d.o.o. Srebrenica u Registar. (isti navod žalba prethodno dovodi u vezu i sa opisom djela i ispuštanjem određenih rečenica koje navodno predstavljaju drugo krivično djelo – strane 22,23,24 žalbe).

89. Analizirajući svoju tvrdnju u ovom dijelu, odbrana na stranama 27-32 iznosi navode iz tačka 1.1 i 1.2. izreke presude, u kom pravcu definiše gdje se nalaze konkretni propusti u izostanku radnje izvršenja optuženog.

- *Nejasnoća u pogledu tačke 1.5. izreke presude*

90. Optuženi je oglašen krivim da je prekoračio službena ovlaštenja, ali je izostalo navođenje propisa/zakona iz kojeg proizilazi dispozicija konkretne radnje izvršenja, pri čemu pak nije opisano da je konkretna radnja stupanja u kontakt sa Fikretom Hodžićem službena radnja.

91. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

92. Odbrana optuženog Fadila Novalića kroz pitanje blanketa ponovo prožima pitanje radnji izvršenja, saizvršilaštva, te konačno čak i subjektivne komponente, osvrćući se ponovo i na pitanja iskorištavanja ili prekoračenja službenog ovlaštenja. U tom kontekstu, Apelaciono vijeće zaključuje da odbrana redukcionistički pristupa pitanju blanketa ali i njegove bitnosti u procesnom smislu opisa i detektovanja u izreci pobijane presude. Izrekom pobijane presude, a i kroz samo obrazloženje iste, jasno se specificiraju svojstva optuženih, pa i optuženog Novalića, dok se iz opisa radnji, te njihovog obrazloženja kroz dokaze u pobijanoj presudi, jasno može uočiti zašto pojedini aspekti djelovanja optuženih predstavljaju kršenje blanketnih propisa. Apelaciono vijeće ukazuje na bitnost poimanja blanketnog propisa u kontekstu krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovaštenja. To su u suštini pravila službe, odredbe i propisi kojima se jednom licu daje u povjerenje obavljanje određene službene ili odgovorne dužnosti. Opisom, odnosno naznakom istog precizira se svojstvo takve osobe, a kršenje istog predstavlja svako ono postupanje kojim je ovom licu bilo neosporno jasno da predstavlja kontekst narušavanja dodijeljenog povjerenja. Stoga je prema zaključku Apelacionog vijeća, u konkretnom slučaju, zadovoljen koncept blankentog opisa kroz navođenja svojstva optuženih, iz čega proizilaze njihove ovlasti, dok je kroz opis radnji i toka inkriminisanog događaja, te obrazloženja u kontekstu istog, van razumne sumnje jasno ukazano i utvrđeno kao dokazano da su isti prekršili, svako u svom domenu, pravila službe.

93. Navedene zaključke Apelacionog vijeća potrebno je cijiniti u kontekstu i ranije iznesenih navoda u pogledu radnji izvršenja i saizvršilačke djelatnosti.

94. Konačno, ovo Vijeće cijeni da odbrana ničim nije ukazala iz kog razloga, u kontekstu same krivične stvari, su bitne navodno izmijenjene odredbe blanketnog propisa. Vijeće zaključuje da niti jedna izmjena, zasigurno ne predviđa opravdanje za poduzimanje radnji, na način kako su iste preduzete u konkretnom inkriminisanom događaju.

- *Povreda prava na odbranu uz osporavanje razloga o odlučnim činjenicama*

95. Na stranama 47-58 odbrana ističe prevashodno niz stavova iz sudske prakse u vezi sa navodnim povredama, kao i standarde prava na odbranu te standarde obrazloženja sudske odluke. U tom pravcu, ukazuje se na niz dokaza odbrane koji navodno nisu adekvatno cijinjani, što kasnije ponavlja kroz činjeničnu stranu predmeta.

96. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

97. *Prima facie* analiza pobijane presude, a kako se to zahtijeva prema standardima za preispitivanje presude sa osnova bitnih povreda, ne ukazuje na postojanje opisane bitne povrede. Pretresno vijeće je u cijelosti postupilo u skladu sa odredbom člana 290. stav 7. ZKP BiH, koji propisuje da sudeće vijeće ima za obavezu navesti *činjenice* na koje se oslanja. U tom smislu bitno je naglasiti da ovakav pristup ne znači da se presuda u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama morala osvrnuti na svaki pojedinačni dokaz, te kako i na koji način ga je dovela u vezu sa ostalima, već je dovoljno da je pobrojala i sadržajno iznijela one dokaze koji su bili od pretežnog značaja u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama. U tom pogledu, a na tragu prigovora odbrane, prvostepena presuda se ne čini manjkavom niti kada se u istoj ne pronalaze prethodno izneseni prigovori, obzirom da je iz cjeline iste neosporno da je sudeće vijeće imalo u vidu predmet kao cjelinu, tezu obje suprotstavljenje strane, te je svestranim pristupom i pretresanjem donijelo krajnju odluku. Činjenica da se sudeće vijeće u svojoj presudi nije precizno osvrnulo na svaki pojedini procesni prigovor, pobijanu presudu ne čini manjkavom po svrsi postojanja predmetne bitne povrede, jer cjelovitost pobijane odluke odašilje utisak razumnog presuditelja, te ne ostavlja niti najmanju sumnju u proizvoljnost.

98. Dakle, sa aspekta formalne ispravnosti pobijane presude, Apelaciono vijeće izvodi zaključak da je pretresno vijeće iznijelo dovoljne i u svemu prihvatljive razloge za svoje stavove i činjenična utvrđenja, osloncem na relevantne dokaze koji potkrijepljuju cjelinu stava koji je taj sud zauzeo.

99. Navedeno obrazloženje se odnosi i na ostale odbrane koje su delegirale prigovor razloga o odlučnim činjenicama

2. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića

Odgovornost optuženog Hodžića kroz prizmu bitnih povreda

- *Krivično djelo „Zloupoteba položaja ili ovlaštenja“ iz člana. 383. KZ FBiH*

100. U ovom poglavlju odbrana ukazuje na bitne povrede postupka, a u vezi sa nalazom Suda BiH da se u radnjama koje se optuženom stavljaju na teret u tačkama 1.1. do 1.5. izreke pobijane presude stiču elementi krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“. Odbrana tvrdi da nema elemenata ovog krivičnog djela, te u prilog svojoj tvrdnji iznosi i stav Suda BiH u presudi broj: S1 2 K 024310 17 Kžk od 23.02.2018. godine na strani 19. gdje je Sud našao da „ukoliko nedostaje bilo koji od navedena tri posebna elementa u radnjama koje se stavljaju optuženom na teret, nema ni krivičnog djela Zloupotreba službenog položaja i ovlaštenja“. Odbrana tvrdi da u konkretnom slučaju nedostaju svi propisani elementi.

- *Svojestvo počinitelja krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“*

101. Odbrana ističe da je počinjena bitna povreda odredba krivičnog postupka u smislu člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, te prigovara da u osuđujućem dijelu pobijane presude nije konkretizovano svojstvo optuženog, gdje nije dovoljno samo navesti da se radi o odgovornoj osobi nego i precizirati po osnovu kojeg zakonskog ili podzakonskog propisa ili akta, optuženi jeste odgovorna osoba. Odbrana iznosi da je na nedozvoljen način izvršeno preciziranje svojstva optuženog Hodžić Fikreta kao odgovornog lica na način da je prilikom sačinjavanja pisanog otpravka izreke osuđujućeg dijela pobijane presude, izvršeno nedozvoljeno dopisivanje teksta. Nadalje, odbrana ističe da je ostalo nerazjašnjeno na koji način se jedno lice određuje kao odgovorno, da li po KZ Republike Srpske ili po definiciji odgovornog lica u Federaciji u smislu odredbe člana 383. stav 1. KZ-a FBiH. Odbrana navodi da je i Sud zauzeo isti stav u obrazloženju presude i to na strani 97, te citira stav Suda. (žalba, str.18). Dalje se navodi da je Sud BiH izvršio izmjene činjeničnog opisa na strani 169. presude, te da je na taj način došlo do prekoračenja optužbe, odnosno bitne povrede u smislu člana 297. stav 1. tačka j) ZKP BiH, a uzimajući u obzir da se radi o bitnom elementu krivičnog djela „Zloupotreba položaja i ovlaštenja“ koje navode Sud BiH samoinicijativno dodaje u činjenični opis, a što nije bilo sadržano u istom na svim dijelovima.

- *Radnja izvršenja – iskorištavanje službenog položaja ili ovlaštenja, prekoračenje granica službenog ovlaštenja ili nevršenje službene dužnosti*

102. Odbrana prigovara da u izreci nije određena ni jedna od radnji izvršenja ovog djela koje su alternativno postavljene odredbom člana 388. stav 1. KZ FBiH, pa je na taj način počinjena povreda Krivičnog zakona u smislu člana 298. tačka a) ZKP FBiH. U prilog ovoj tvrdnji odbrana navodi i odluke Vrhovnog suda i to: 09 0 K 001645 21 Kž 3 od 11.05.2021. godine i rješenje broj 09 0 K 021092 21 Kž 2 od 18.11.2021. godine na str. 14. Nadalje, odbrana odgovara na navode da je optuženi iskoristio svoja ovlaštenja i postavlja pitanje kako je to optuženi djelovao navodno suprotno interesima svojih ovlaštenja kao odgovornog lica i suprotno interesima „F.H. Srebrena malina“ d.o.o., jer takvo što uopšte nije opisano u obrazloženju. Na osnovu navedenog odbrana nalazi da je počinjena bitna povreda po članu 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, jer je izreka pobijane presude protivrječna njenom obrazloženju. Odbrana navodi da ista povreda postoji iz razloga jer pobijana presuda ne sadrži obrazloženje za zaključak da je Hodžić Fikret poduzeo radnje koje predstavljaju radnje izvršenja.

- *Blanketna norma*

103. Odbrana navodi da u odnosu na optuženog Hodžić Fikreta u činjeničnom opisu izvornika, a niti dopisanog dijela izreke, nije precizirano koja je njegova radnja izvršenja, i na koji način Sud zaključuje da je optuženi počinio krivično djelo, zbog čega je učinjena povreda Krivičnog zakona u smislu člana 298 stav 1. tačka a) ZKP FBiH, jer nedostaje osnovno obilježje krivičnog djela. Odbrana ističe da Sud nigdje ne navodi blanketni propis koji se odnosi na utvrđenje svojstva optuženog kojim bi bila propisana njegova ovlaštenja, niti navodi na koji način bi optuženi ta ovlaštenja iskoristio i to protivno interesima službe. Nadalje, počinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka u smislu člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, jer je izreka pobijane presude nerazumljiva, odnosno nedostaje

upotpunjenje blanketne norme. Takođe, ista povreda postoji prema stavu odbrane, jer presuda ne sadrži obrazloženje o odlučnim činjenicama, a Sud ne daje obrazloženje zašto nalazi da je optuženi počinio radnje koje predstavljaju radnje izvršenja.

104. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

105. Odbrana greške prvostepene presude u ovom dijelu žalbe detektuje kroz 3 ključna pitanja: svojstvo počinioca, radnja izvršenja i blanketna norma. Međutim, niti po jednom osnovu ovo Vijeće ne nalazi manjkavosti u pobijanoj presudi. O činjeničnom smislu radnji izvršenja, ovo Vijeće će dati obrazloženje u za to predviđenom dijelu, dok će na ovom mjestu dat osvrt na istaknuta pitanja sa aspekta bitnih povreda.

106. Naime, izrekom pobijane presude je precizno navedeno svojstvo optuženog Hodžića, i to na sljedeći način: „...u svojstvu odgovornog lica pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica - Republika Srpska koje je registrovano Rješenjem o registraciji u skladu sa čl. 123. st. (1) tač. 6) Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.: 64/17 i 104/18, u daljem tekstu KZ RS) po Rješenju o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini, broj: 059-0-Reg-15-000810 od 26.10.2015. godine, kao odgovorno lice u pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica, jedini član Uprave ovog pravnog lica, postupajući u ime, za račun i u korist ovog pravnog lica“

107. U tom kontekstu prije svega bitno je napomenuti da činjenica registracije pravnog lica na području entiteta Republike Srpske, ne implicira bilo kakvu kontradiktornost odgovornosti optuženog kao odgovornog lica u pravnom licu za radnje koje se po mjestu učinjenja imaju kvalifikovati po KZ entiteta FBiH. Optuženi je registrovan po odredbama zakona koji vrijede po sjedištu pravnog lica, međutim isto ne može biti osnov za ekskulpiranje radnji počinjenih na području drugog entiteta, ili pak radnji koje bi se imale kvalifikovati po državnom zakonodavstvu. Istina je da odredba člana 383. KZ FBiH navodi odgovorna osoba u Federaciji, međutim, u opštem dijelu istog Zakona, u definiciji odgovorne i pravne osobe, nije navedeno da ta odgovornost u statusnom smislu, mora biti registrovana na području Federacije. Stoga, Apelaciono vijeće zaključuje da pojam odgovorna osoba u Federaciji, implicira da uopšteno postoji odgovornost određenog lica u pravnom licu, i da je isto odgovorno kao takvo i na području Federacije kada su takve radnje izvršenja preduzete.

108. U pogledu radnji izvršenja optuženog Hodžića, a cijeneći i aspekt njegove odgovornosti kao odgovornog lica u pravnom licu, Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeni sud potpuno pravilno zasnovao njegovu krivnju. Prije svega, a u kontekstu navoda da je bilo potrebno navesti o kakvim tačno radnjama i kršenju kojih propisa se radi, ovo Vijeće ukazuje da je iz prethodno citiranog dijela prvostepene presude, u kojem se ističe svojstvo optuženog Hodžića, očigledno da je isti bio jedini član uprave pravnog lica „Srebrena Malina“, te da obzirom na takvu njegovu pozicioniranost, jasno proizilazi njegova odgovornost spram poslovanja pravnog lica, koje se ne može zloupotrebjavati u privrednom poslovanju. Naime, bez obzira na privatni aspekt takvog oblika pravnog lica, isti u u djelovanju jednog sistema mora poslovati u skladu sa zakonom nepoduzimajući bilo kakve nezakonite radnje. Činjenica da je neko vlasnik određenog pravnog lica, ne daje

mu za pravo da takvo pravno lice zloupotrebljava u kriminalne djelatnosti, jer se time ruši zakonit sistem u kojem moraju cirkulisati zakonite radnje svakog pojedinca, pa tako i svakog pravnog lica.

109. Apelaciono vijeće nalazi da optuženi kao odgovorno lice u pravnom licu snosi odgovornost za procese rada i poslovanje pravnog lica, pa činjenica da je isti takvo pravno lice faktički iskoristio za učestvovanje u nezakonitoj nabavci predmeta koji je suština ove krivične stvari, neosporno implicira njegove radnje i odgovornost.

110. Kada ovako zaključuje, ovo Vijeće cijeni da je optuženi Hodžić već od preispitivanja tržišta, pa do stupanja u kontakt sa optuženim Novalićem, te preko dalje poduzetih radnji, znao da se koristi vlastitim pravnim licem u inkriminisane svrhe, što je najizraženije kroz radnje raspolaganja novcem stečenim izvršenjem predmetnog krivičnog djela, te u dijelu ishodovanja upisa u registar veleprometnika medicinskim sredstvima, iako je znao da je osnovna djelatnost pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica - „ostala prerada i konzervisanje voća i povrća“ (10.39 Klasifikacije djelatnosti).

- *Saizvršilaštvo*

111. Odbrana tvrdi da iz izreke Pobjijane presude ne proizilaze činjenice i okolnosti iz kojih su vidljive saizvršilačke radnje, pa je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1 tačka k) ZKP BiH.

112. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim te upućuje na prethodno dato obrazloženje u okviru prigovora odbrane I-optuženog, a napominje da se isto odnosi i na prigovore II-optuženog, koje neće posebno citirati.

G. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 2. ZKP BIH

RAZLIKE IZMEĐU OBJAVE I PISMENOG OTPRAVKA PRESUDE

1. Žalbe odbrana II-optuženog Fahrudina Solaka i III-optuženog Fikreta Hodžića

113. Odbrana III-optuženog Hodžića se poziva na član 254. stav 1. i član 290. stav 1. ZKP BiH i u žalbi ističe da su utvrđena velika odstupanja između izreke presude koja je objavljena i koja je sadržana u pisanom otpravku od 05.04.2023. godine, što prema stavu odbrane ima za posljedicu kako u pogledu prava na izjavljivanje žalbi, tako i u pogledu svijesti optuženih za šta su osuđeni prvostepenom presudom. Odbrana prigovara da je pod tačkom 1. izreke pobjijane presude izvršeno preciziranje Odluke od 16.03.2020., a što

nije bio sadžaj audio snimka. Takođe u tački 1. izreke pisanog otpravka izvršena su i dodatna preciziranja svojstva optuženih. Odbrana u žalbi ističe navode koji su dodani na način da ih podvlači i to u tačkama 1.; 1.2.; 1.4.; kao i kod oduzimanja predmeta (Žalba odbrane, str. 6-11). Odbrana ističe da u izvorniku nedostaju svi ovi navodi pa je izreka izrečene presude nerazumljiva.

114. Tvrdeći također da se radi o značajnim razlikama između objavljene presude i pismenog otpravka iste, odbrana II-optuženog Solaka dostavila je i prilog teksta sa izricanja prvostepene presude – boldiran i podvučen, kako bi se jasno uočile razlike.

115. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

116. Prije svega, a u pogledu iznesenih žalbenih prigovora koji su u suštini sublimirani uz zamjerku da postoje razlike između objavljene presude i pismenog otpravka iste, ovo Vijeće ukazuje da isto ne potpada pod kontekst protivrječnosti ili nerazumljivosti kako to navodi odredba tačke k) člana 297. stav 1. ZKP BiH. U konkretnom slučaju, odbrana ovu bitnu povredu veže za sam čin izricanja, odnosno javnog saopštavanja prvostepene presude. Međutim, kao što je istaknuto, nerazumljivost i protivrječnost se isključivo odnose na izreku presude, odnosno na razloge o odlučnim činjenicama, iz kojih razloga Apelaciono vijeće cijeni neosnovanim navode žalbe o počinjenju ove bitne povrede iz suštinski istaknutog razloga – razlike između objave presude i pismenog otpravka. Dakle, žalba navodne propuste u usmenoj objavi prikazuje kao nerazumljivost u izreci presude, koja u pismenom otpravku ne postoji.

117. Da ne postoji niti jedna od isticanih povreda, jer u usmenoj objavi navodno nisu pročitani određeni dijelovi koji su se našli u pismenom otpravku presude, ovo Vijeće je utvrdilo uporedbom zvaničnog zapisnika sa objave presude, koji predstavlja izvornik, sa pismenim otpravkom prvostepene presude. Naime, iako odbrana već u samom početku svog obrazloženja ovog dijela žalbe, primarno daje pojašnjenje šta to predstavlja zapisnik sa ročišta pred Sudom BiH, akcentirajući da je to audio zapis, te time pokušavajući osnažiti svoj prigovor, ovo Vijeće, u konkretnom slučaju, takav prigovor nalazi neosnovanim. Istina je da audio zapis predstavlja zvaničan zapisnik sa ročišta pred Sudom BiH, međutim, isključivo u pogledu ročišta za glavni pretres, i drugih vanpretresnih ročišta koja se održavaju, ali ne i sa ročišta za objavu presude. Navedeno potvrđuje činjenica da se zapisnici sa pomenutih ročišta, a koji se ulažu u spis, ne potpisuju, već isti u spisu predstavljaju samo suštinske informacije o toku ročišta, dok audio zapis predstavlja zvaničan zapisnik. Suprotno tome, zapisnik sa ročišta za objavu presudu potpisuje predsjednik vijeća, te u tom slučaju isti predstavlja izvornik objavljene presude, te uporedba sa pismenim otpravkom isključivo se vrši uporedbom takvog potpisanog zapisnika i pismenog otpravka presude.⁵ Stoga, u odnosu na navode odbrane da izreka prvostepene presude koja je unesena u pismeni otpravak prvostepene presude ne odgovara objavljenoj presudi, Apelaciono vijeće zaključuje da postoji potpuna saglasnost činjeničnog opisa djela iz izvornika presude konstatiranog na zapisniku o objavi presude

---

⁵ Član 254. stav 1. ZKP BiH: Izreka presude unijeta u zapisnik o glavnom pretresu predstavlja izvornik.

(koji su potpisali predsjednik vijeća i zapisničar) i pisano izrađene presude. Apelaciono vijeće je izvršilo čitanje i upoređivanje istih te utvrdilo da isticane razlike ne postoje. Navedeno po stavu Apelacionog vijeća zadovoljava princip sudske kontrole u smislu Evropske konvencije, te ne ukazuje na bilo kakvu proizvoljnost. Pri tome, ovo Vijeće primjećuje da odbrane nisu ponudile argumente da između izvornika i pismenog otpravka presude postoje nesaglasnosti koje imaju takav značaj da dovode u pitanje postojanje krivičnih djela za koja su optuženi oglašeni krivim, a sve u smislu standarda prava na pravično suđenje.

118. Međutim, i pored navedenog zaključka ovog Vijeća, da se uporedba u kontekstu istovjetnosti pismenog otpravka presude sa objavljenom izrekom vrši u kontekstu izvornika – potpisanog zapisnika sa ročišta, ovo Vijeće nije zanemarilo navode odbrane koji ukazuju da su prilikom usmenog saopštavanja odluke pojedini dijelovi ispušteni. Obzirom da je prethodno zauzet stav da postoji saglasnost između izvornika – potpisanog zapisnika s objave presude i pismenog otpravka, Apelaciono vijeće je navodnom propustu prilikom usmenog saopštavanja izreke presude, pristupilo sa aspekta preispitivanja do kakve potencijalne povrede bi navedeno moglo dovesti. Tako Vijeće zaključuje da obzirom na iznesene stavove, navedeno ne može predstavljati povredu po tački k) člana 297. stav 1. ZKP BiH, kako to odbrana povezuje, niti po odredbi člana 297. stav 2. u vezi sa članom 254. stav 1. ZKP BiH, jer je prethodno razjašnjeno šta predstavlja izvornik svake presude. Stoga, isto potencijalno može biti predmetom rasprave samo sa aspekta činjenice da li je potencijalno povrijeđeno načelo javnosti. U tom kontekstu Apelaciono vijeće cijeni da odredba člana 286. stav 2. ZKP BiH zaista propisuje da će sud pročitati izreku presude, ali kako svaka povreda odredbi ZKP BiH ne povlači i pitanje bitne povrede odredaba krivičnog postupka, to se zaključuje da propust sudije da pročita pojedine djelove izvornika ne dovodi obligatorno do nezakonitosti i nepravilnosti pobijane presude. Navedeno naročito kada se uzme u obzir da odbrana takav propust obrazlaže sa prethodno istaknutih aspekata, o čemu je Vijeće i dalo obrazloženje.

KRŠENJE PRESUMPCIJE NEVINOSTI

2. Žalbe odbrane I-optuženog Fadila Novalića i III-optuženog Fikreta Hodžića

- *Kršenje presumpcije nevinosti kroz član 6. EKLJP*

119. Odbrane povredu ovog principa vidi kroz medijsku i političku kampanju tokom postupka, o čemu iznose detaljna obrazloženja u pismenom podnesku.

120. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

121. Prema iznesenoj logici odbrana, svaka izjava u javnosti, koju ne kontroliše sud, bi po automatizmu trebala biti tumačena kao uticaj na sud i prejudiciranje odluke, što je

protivno svim temeljnim principima i načelima sudske vlasti, osim ukoliko se utemeljeno i osnovano dokaže suprotno, što u konkretnom, prema ocjeni Apelacionog vijeća, nije slučaj. Dakle, izostaje bilo kakav žalbeni navod kojim bi se konkretizovalo navodno prejudicirano postupanje od strane članova prvostepenog vijeća, čak šta više, ostaje nepoznato da li su isti uopšte bili upoznati sa medijskim napisima. Konačno, ako je u korist osumnjičenih/optuženih ustanovljena pretpostavka nevinosti čiji sadržaj je određen članom 3. stav 1. ZKP BiH, isto tako je i članom 22. Zakona o VSTV BiH propisano da su kao uslovi za vršenje dužnosti sudije, pored drugih, određeni profesionalna nepristrasnost, visoki moralni kvaliteti i dokazana stručna sposobnost.

122. Prvostepeni sud je svoju odluku donio isključivo na temelju ponuđenih dokaza i u skladu sa zakonom, objektivno i nepristrasno, dajući za svaku utemeljeno i argumentovano obrazloženje. Do drugačijeg zaključka ne dovode ni navodi o pominjanju tzv. Pisma anesteziologa. Navedeno pismo se spominje u pobijanoj presudi, ali kroz iskaz svjedokinje Amele Katice Mulalić, te se citira u fus noti, bez ikakvog značaja za odluku o krivnji, te ni jedna odlučna činjenica nije dokazivana istim, niti je ovo Vijeće utvrdilo da je takvo pismo imalo utjecaja na stav suda o krivici optuženih.

H. ŽALBENI OSNOV POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA IZ ČLANA 299.

ZKP BIH

1. Žalba odbrane I-optuženog Fadila Novalića

- *I.1. izreke presude – o tački 6. Zaključaka Vlade FBiH*

123. Prije svega odbrana ističe da tačkom 6. Zaključka Vlade broj V 410/2020 od 16.03.2020. godine (DT-45), nije data isključiva saglasnost zdravstvenim ustanovama da u skladu sa članom 10. ZJN mogu hitno provesti postupak javnih nabavki medicinskih sredstava. U tom pogledu ukazuje se i na član 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Nadalje, odbrana se poziva na član 21. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima Federalne uprave, zaključujući da je Federalna uprava civilne zaštite samostalna federalna uprava koja u smislu Zakona o javnim nabavkama predstavlja ugovorni organ, te da Zaključci Vlade istoj takvo pravo ne mogu ni dati, niti oduzeti.

124. Nadalje, odbrana se poziva na aktiviranje Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u kom pravcu ukazuje i na iskaze svjedoka Edite Kalajdžić, Hasana Ganibegovića i Željka Siladi.

125. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

126. Jačajući tezu odbrane, ista s razlogom primarno ukazuje na tačku 6. Zaključaka Vlade FBiH od 16.03.2020. godine, pokušavajući svojim tumačenjem opravdati primjenu

člana 10. Zakona o javnim nabavkama, što ovo Vijeće shvata kao put ekskulpiranja odgovornosti I-optuženog Novalića. Jer ako je pravilno primijenjen član 10. Zakona o javnim nabavkama, odbrana očigledno smatra da time slabi stav o zloupotrebama I-optuženog Novalića kod favoriziranja i pogodovanja III-optuženom Hodžiću.

127. Nije sporno da FCUZ može biti ugovorni organ, ali u zakonito provedenoj proceduri javne nabavke, što u konkrentom slučaju nije ispoštovano. Kako to prvostepeni sud pravilno navodi na strani 374. pobijane presude, *bila je umišljajno pogrešna odluka II-optuženog Solaka, kao direktora FUCZ, da se pojavi kao ugovorni organ kod nabavke 100 respiratora u vrijednosti od 10 miliona KM pozivom na odredbu člana 10 Zakona o javnim nabavkama, tj izuzimanjem od primjene tog Zakona, protivno zaključku Vlade Federacije kojom je samo zdravstvenim ustanovama u Federaciji bilo dozvoljeno da tokom proglašene nesreće nabavljaju ova neophodna medicinska sredstva u skladu sa članom 10. Zakona o Javnim nabavkama, izuzimanjem odredbi o javnim nabavkama.*

128. Stoga je i za Apelaciono vijeće jasan zaključak da su se optuženi u ovom slučaju nezakonito angažirali na nabavci medicinskih sredstava, respiratora, i opreme direktnim sporazumom na način da se favorizuje unaprijed poznat ponuđač i time krši načelo transparentnosti i jednakosti, i to putem pravnog lica koje nije ispunjavao zakonske uslove, koje nije bilo registrirano za uvoz, a sve protivno pomenutom zaključku Vlade. Navedeni zaključak ne oduzima, niti daje ovo pravo FCUZ, ali jasno navodi na koga se može primjeniti odredba člana 10. Zakona o javnim nabavkama, što je u konkretnom slučaju iskorišteno, pogrešnim pozivanjem na odredbu člana 10. Zakona, umjesto postupkom propisanim članom 21. istog Zakona.

- *Primjena člana 10. Zakona o javnim nabavkama*

129. Odbrana ističe vanrednost tadašnje situacije, ukazujući i na stranu 355. pobijane presude, kao i na dokaze odbrane O1-1, te iskaze svjedoka Sebiije Izetbegović, Aide Čorbeg, Denisa Đulalića, Dženana Salčina, Hasana Ganibegovića, Gorana Mirašićića, te Indire Fazlagić. Zaključujući kako se nije mogao primjeniti član 10. ZJN, odbrana smatra da je prvostepeni sud zanemario i međunarodne dokumente sadržane u dokazu odbrane O1-5.

130. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

131. Prema stavu Apelacionog vijeća prvostepeni sud nije zanemario niti jednu od isticanih okolnosti, pri čemu je očigledno uzeo u obzir i vanredne okolnosti datog perioda. U tom kontekstu prvostepeni sud zaista na strani 355. pobijane presude i akcentira takve okolnosti, ali ukazujući da baš takve okolnosti dodatno nisu smjele optuženim dozvoliti da direktnim kontaktima, zasnovanim na očigledno subjektivnim konotacijama, ugovaraju predmet javne nabavke, zaključuju sporni ugovor od 3.4.2020. godine, davanjem 100% avansa III-optuženom Hodžiću. Pri tome, prvostepeni sud dodatno pravilno akcentira okolnosti da su optuženi učinili sve da javni novac koji je III-optuženom Hodžiću stavljen na raspolaganje ostane "u igri do kraja", i to u višemilionskom iznosu, zbog čega su mijenjali predmet ugovora, vršeći korekcije u zvaničnoj dokumentaciji.

132. Pri tome, kod ovog prigovora, odbrana predviđa da je prvostepeni sud ukazao kako je FCUZ, da je imao namjeru pravilnog i zakonitog postupanja, imao mogućnost i hitne nabavke radi vanredne situacije, na način da bi u slučaju pravilno i zakonito pokrenutog postupka javne nabavke, ugovorni organ pokrenuo javnu nabavku odlukom u kojoj bi, nakon prethodno pribavljenih tehničkih specifikacija od strane stručnih lica i organa, utvrdio predmet javne nabavke, procijenio vrijednost javne nabavke nakon prethodnog istraživanja tržišta, te se direktno obratio, ukoliko bi se opredjelio zbog razloga hitnosti takvog postupka, jednom ili više od registrovanih veletrgovaca u BiH. U kritično vrijeme je bilo 273 registrovana veleprometnika medicinskih sredstava u BiH (prema provedenim dokazima u spisu), od kojeg/kojih bi potom dobio ponudu za zaključenje ugovora o javnoj nabavci prema prethodno pravilno utvrđenom predmetu i njegovim tehničkim specifikacijama, vrijednosti i cijeni. Dakle, hitnost i vanrednost je ipak imala svoj zakonit put, bez avansnog plaćanja budžetskim novcem dobavljaču u iznosu od 100% cijene nabavke, u tom momentu neregistrovanog za nabavku predmetne opreme, te po svom dosadašnjem poslovanju niti blizu teme ugovora. (vidjeti stranu 370. pobijane presude).

- *Nepostojanje stručnih službi FUCZ u vezi (ne)primjene člana 10. ZJN*

133. Da je pogrešan zaključak kako FUCZ prilikom provođenja nabavki na svojoj strani nije imao nijedan organ kompetentan za nabavku medicinske opreme, odbrana osporava i navodima da momentom proglašenja nesreće brojni organi postaju stručne službe u institucijama vlasti. Odbrana isto potkrijepljuje iskazima svjedoka Marine Bera, Šejle Cilović Lagarija, Sebije Izetbegović, Davora Pehara, Tonče Bavrka, kao i materijalnim dokazima DT-38, O1-12, O1-56, zaključujući da su u odluci o vrsti medicinske opreme koja je potrebna zdravstvenim ustanovama učestvovala relevantne medicinske institucije u FBiH, kao i stručne službe koje su pružale pomoć kako Federalnom Štabu civilne zaštite tako i Federalnoj upravi civilne zaštite, a što prvostepeni sud nije cijenio.

134. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

135. U konkretnom slučaju, kako to pravilno navodi prvostepeni sud, stručne službe nisu aktivirane, jer su provedeni dokazi pokazali da u slučaju konkretne javne nabavke respiratora ništa od provjera nije učinjeno, dok je bio cilj prikrivanja podataka od strane II-optuženog Solaka zbog realizacija već ranije dogovorene javne nabavke respiratora između I-optuženog Novalića i III-optuženog Hodžića.

136. Nakon što je I-optuženi Fadil Novalić, uz izvjesnog Asima, odabrao III-optuženog Fikreta Hodžića za ponuđača odnosno ugovornu stranu kod javne nabavke respiratora, bez bilo kakvih konsultacija sa II-optuženim Solakom, a što je nesumnjivo utvrđeno ocjenom provedenih dokaza od strane prvostepenog suda⁶, dokazano je da je II-optuženi Fahrudin Solak u svojstvu direktora FUCZ koristeći proširena ovlaštenja načelnika FŠCZ zahtijevao obavezno telefonsko sazivanje sjednice FŠCZ, te za sjednicu u svojstvu direktora FUCZ pripremio prijedlog odluke o nabavci materijala i opreme u iznosu od

---

⁶ Vidjeti dio prvostepene presude "Odgovornost I-optuženog FADILA NOVALIĆA"

7.000.000,00 KM, broj: 12-40-6-148-90/20 od 1.4.2020. godine, uz druge materijale za sjednicu, a iz kojih nije vidljiv predmet nabavke, svjesno prikrivši podatke o predmetu nabavke, a zatim se na sjednici FŠCZ saglasio sa donošenjem ove Odluke i u ime komandanta FŠCZ istu svojeručno potpisao.

137. Tako je, kako to pravilno proizilazi iz zaključaka prvostepenog suda, presudna uloga u nabavci respiratora prepuštena stručno nekvalificiranom III-optuženom Hodžiću i njegovom neregistriranom i nekvalificiranom pravnom licu za veletrgovinu medicinskih sredstvima, te II-optuženom Solaku koji je također stručno nekvalificiran za ovakvu vrstu nabavke, bez učešća Komisije za nabavke ugovornog organa, u čijem sastavu bi bio najmanje jedan stručnjak doktor medicine specijalist anesteziolog, odnosno bez učešća *ad hoc* formirane Komisije u skladu sa Zakonom. Pri tome, nije se radilo niti o kakvoj aktiviranoj stručnoj pomoći druge prirode, kako to odbrana u žalbi ističe kao potencijalne mogućnosti u vanrednim situacijama.

- *Prekoračenje ovlaštenja stupanjem u kontakt sa Fikretom Hodžićem*

138. Ukazujući na subjektivnu komponentu krivičnog djela Zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, naročito kod prekoračenja ovlaštenja, odbrana akcentira da svijest i htijenje moraju biti dokazani van razumne sumnje. U tom pogledu odbrana ističe da je prvostepeni sud pretpostavio svijest optuženog Novalića samim tim što je obnašao funkciju Premijera FBiH. Pozivajući se na član 9. Zakona o Vladi FBiH, član 10. Poslovnika o radu Vlade FBiH, kao i Ustav FBiH, te uzimajući u obzir činjenicu da je nabavka respiratora u to vrijeme bila pitanje i politike izvršne vlasti, optuženi, kao Premijer, bio je dužan da prati i učestvuje u provođenju te politike. Pozivajući se na materijalne dokaze odbrane O1-10, O1-10A, O1-11, O1-12, O1-13, O1-51, O1-52, O1-53, O1-54, O1-56, O1-58, O1-119, žalbom se tvrdi da prvostepeni sud nije čak ni uzeo u obzir mogućnost da optuženi Novalić nije postupao suprotno interesima službe. Na stranama 89-94 žalbe, odbrana iznosi detalje navedenih materijalnih dokaza koji govore u prilog stavu da je optuženi samo poduzimao obavezu politike izvršne vlasti za aktivno učešće u borbi protiv pandemije.

139. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

140. Za ovo Vijeće je prevashodno indikativan prvi kontakt III-optuženog Hodžića sa I-optuženim Novalićem, koji je za ovo Vijeće primaran u kontekstu indikativnosti da se radi o favoriziranju po osnovu privatnih relacija. Svi drugi događaji potvrđuju stav da se u konkretnom slučaju radilo o nizu radnji koje su trebale da pomognu ispunjenju već tada očiglednog cilja, a to je da se III-optuženom Hodžiću pogoduje kod davanja nabavke za koju je I-optuženom Novaliću već tada bilo jasno da je isti upitnih kvalifikacija. Prekoračenje u ovlastima u svojstvu premijera I-optuženi Novalić počinje stupanjem u neposredan kontakt sa III-optuženim Fikretom Hodžićem u vezi javne nabavke respiratora, što prvostepeni sud pravilno crpi iz niza međusobnih komunikacija, koje u svom sadejstvu čine nepobitan temelj da se radi o postupanju mimo normativnih pravila, odnosno inkriminiranim radnjama koje se mogu podvesti pod suštinu obilježja predmetnog krivičnog djela koje mu se stavlja na teret.

141. U tom pogledu, za Apelaciono vijeće su značajna utvrđenja prvostepenog suda da javljanje III-optuženog Hodžića I-optuženom Novaliću, prethodi detaljno preispitivanje tržišta od strane optuženog Hodžića, koje se ne može promatrati van konteksta događaja, obzirom da isti već tada licu K.M. tokom samog preispitivanja tržišta šalje poruku sljedećeg sadržaja: *"Odlično. Brate, imaćeš sa mnom dobar posao. Znak smajli."* (strana 199. pobijane presude).

142. Takvo preispitivanje tržišta, o čemu se prvostepena presuda detaljno referiše, nije slučajno okončano porukom upućenom od strane III-optuženog Hodžića I-optuženom Novaliću, sa sadržajem: *"Selam, gospodine Novalić. Fikret Hodžić. Asim mi je rekao da Vam se javim u vezi respiratora. Pa kad budete imali minutu javite se."*⁷ na što optuženi Novalić odgovara sa „OK“⁸, nakon čega, isti dan, 29.3.2020. godine, slijedi i poziv optuženog Fadila Novalića prema optuženom Fikretu Hodžiću u trajanju od 3 minute i 50 sekundi, što, kako prvostepeni sud pravilno zaključuje, već na ovo mjestu implicira da se radi o ostvarivanju direktnog kontakta vaninstitucionalnog djelovanja o predmetu nabavke. Optuženom Novaliću je već iz same poruke optuženog Hodžića nedvosmisleno bilo jasno da se radi o pitanju nabavke respiratora, te da optuženi Hodžić isti koristi putem poznanstva, direktan kontakt s njim, u svrhu realizacije takve nabavke, u što se optuženi Novalić nije smio upustiti.

143. Sve kasnije radnje, potvrđuju već tada izraženu svijest I-optuženog, ne da dijeluje samo u namjeri da obavi svoju dužnost u tako nastupjelim okolnostima, već da ujedno pogoduje licu koje je odabrao po subjektivnim relacijama da bi se u takvom poslu, koji već treba u svakom slučaju da se desi, isto lice okoristilo. Prema stavu Apelacionog vijeća, ključna okolnost da svijest optuženog nije pretpostavljena, već da se prožima kroz cijeli tok događaja sve do same realizacije, jeste poduzimanje radnji upisa potpuno nekvalificiranog pravnog lica u registrar veleprometnika, te potpisivanje, naročito drugog pisma namjere, kako bi „ostali u igri do kraja“ bez obzira na promjenu predmeta ugovora.

- *Dogovaranje predmeta i cijene ugovornog odnosa javne nabavke*

144. Za odbranu je nejasno na osnovu čega je utvrđeno da je Fadil Novalić ugovarao predmet i cijenu ako se i u izreci navodi da je cijena bila formirana na osnovu ponude EXOTRADE-a, pri čemu ne postoji niti jedan dokaz da je Novalić imao bilo kakav kontakt sa predstavnicima EXOTRADE-a, niti da je s njima ugovarao cijenu i predmet ugovora. Pozivajući se na dokaze O3-59, DT-64, DT67-75, žalba tvrdi da ni optuženi Novalić ni optuženi Hodžić nisu mogli imati uticaj na cijenu respiratora. Odbrana se u ovom kontekstu oslanja i na iskaze svjedoka Denisa Đulalića, Sanite Alagić, kao i materijalne dokaze O1-116 i O1-98, koji govore o abnormalnim uslovima nabavke, što sve potvrđuje konstataciju da optuženi Novalić nije mogao, shodno prethodnom dogovoru, sa druga dva optužena, birati predmet i cijenu nabavke.

---

⁷ Poruka od 29.3.2020. godine u 15:24:10h

⁸ poruka od 29.3.2020. godine u 15:29:49h

145. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

146. Naime, prvostepeni sud nigdje ni netvrdi da je I-optuženi Novalić direktno ugovarao predmet i cijenu, ali je isti to činio preko privatno ostvarenog kontakta sa budućom ugovornom stranom III-optuženim Hodžićem, dogovarao predmet ugovornog odnosa javne nabavke, a sve kako bi III-optuženom Hodžiću i njegovom optuženom pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica ostvario imovinsku korist.

147. U vezi navedenog je za Apelaciono vijeće naročito indikativno da je isti u takvim kontaktima čak i provjeravao privatnim relacijama, preko svoje sekretarice predmet ugovora. Tako prvostepeni sud pravilno ukazuje na nedvojbenu potvrdu da je I-optuženi Fadil Novalić samovlasno preduzimao radnje ugovornog organa suprotno ovlaštenjima premijera Vlade i dogovarao predmet ugovornog odnosa, iako Vlada Federacije nije donijela odluku o javnoj nabavci respiratora, pozivajući se na dio izjave svjedokinje Aide Čorbeg koja je na glavnom pretresu izjavila da je Bahri Džaki i sama slala određene slike aparata za koje je smatrala da su dugoročni i pouzdani, te da je slala i imena firmi koje se bave nabavkama medicinske opreme i njihove kontakte, na što joj je Bahra te prilike odgovorila *“ma uopšte ne znam što je ovo premijer uzeo da radi, sve je prebacio na kabinet... Gdje su štabovi i tijela razna...”*⁹

- *Iskorištavanje ovlaštenja Premijera za sazivanje hitne sjednice*

148. Pozivajući se na iskaz Sanite Alagić koji je potvrđen iskazom svjedoka Enesa Memića, odbrana prevashodno ukazuje da je prijedlog odluke donio Federalni štab civilne zaštite čiji je komandant bila Jelka Miličević, kao i da je ista i inicirala pripremu ovog prijedloga. Dakle, prevashodno prijedlog nije bio pripremljen od strane optuženog Solaka, što dovodi u pitanje cijelu konstrukciju prvostepenog suda o postupanju optuženih u saizvršilaštvu. Konačno u ovom dijelu, odbrana akcentira odluku Vlade kao kolektivnog organa u kom pravcu se poziva i na praksu Ustavnog suda BiH (strana 107. žalbe).

- *Iskorištavanje ovlasti Premijera – potpis naloga za isplatu*

149. Žalbom se ističe da je optuženi supotpisnik svih naloga za isplatu, a da je glavni potpisnik i osoba koja odobrava naloge i vrši nadzor nad izvršenjem Budžeta Jelka Miličević, ministar Federalnog ministarstva finansija, u kom pravcu se analiziraju Zakoni iz ove oblasti, kao što su član 8. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, članovi 56., 57. i 81. Zakona o budžetima Federacije BiH, član 40. Zakona o izvršavanju budžeta Federacije BiH.

150. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

151. Apelaciono vijeće po pitanju ova dva istaknuta prigovora dat će jedinstven odgovor i uputiti na prevashodno jasan, koncizan i na osnovu provedenih dokaza utemeljen zaključak prvostepenog suda na strani 213. pobijane presude:

---

⁹ Svjedok je potvrdila tačnost ovog dijela izjave iz istrage koja joj je predočena na glavnom pretresu (DT-34)

„Nije sporno da je donošenje i usvajanje odluka o izdvajanju i dodjeli navedenih sredstava, kao i potpisivanje naloga za isplatu, zakonita aktivnost Vlade kao kolektivnog državnog organa i premijera. Nije sporno ni da su ove odluke donijete jednoglasno o čemu svjedoči sadržaj Zapisnika sa 165. hitne sjednice Vlade Federacije BiH koja je održana 2.4.2020. godine telefonskim putem.¹⁰ Međutim, činjenica da iz provedenih dokaza proizilazi da je za razliku od ostalih članova Vlade, I-optuženi znao i bio svjestan da su ovim odlukama obezbjeđena sredstva koja će preko Federalne uprave Civilne zaštite biti doznačena prethodno odabranom pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica za kupovinu respiratora za prethodno ugovorenu cijenu, upućuje na zaključak o zloupotrebi ovlaštenja I-optuženog, jer se kao premijer saglasio sa usvajanjem takvih odluka i iste potpisao, a sve u cilju realizacije ove nezakonite javne nabavke.“

152. Obzirom da je ovo Vijeće već ranije ukazalo da svijest optuženog nije pretpostavljena, već da je ista utemeljena na nizu činjeničnih pojedinosti, koje upućuju na samo jedan zaključak, onda je nesporno da i aktivnosti u vezi sazivanja hitne sjednice i potpisivanje naloga za isplatu, od strane I-optuženog, ne predstavljaju radnje koje optuženi inače zakonito poduzima. Apelaciono vijeće ponovo podsjeća da kada se određene okolnosti i činjenice parcijalno posmatraju i osporavaju, mogu i dati drugačiju predodžbu od stvarne, zato se svaka poduzeta radnja, pa i ona za koju na prvi pogled izgleda da je u skladu sa pravilima službe, mora se posmatrati u kontekstu cjelokupnog inkriminisanog događaja, jer se samo na takav način moguće uvidjeti uloga svakog od optuženih.

- *Krivičnopravne radnje optuženog Novalića kod potpisivanja dva pisma namjere*

153. Prije svega za odbranu je nejasno u čemu se sastoji zloupotreba službenog ovlaštenja, odnosno iz kojih razloga potpis pisma namjere, koji je pravno neobavezujući dokument, predstavlja radnje „iskorištavanja ovlaštenja premijera“. Da je zaključak prvostepenog suda o potpisu pisma namjere pogrešan, odbrana crpi i iz činjenice da se radi o faksimilu potpisa, što dovodi u vezu sa (ne)znanjem optuženog Novalića o sadržaju pisma i vrsti respiratora, što potkrijepljuje tvrdnjom da je prvostepeni sud radio djelimičnu ocijenu dokaza DT-3, DT-4, DT-76 i DT-32. Pozivajući se na iskaz svjedoka Bahre Džake, odbrana tvrdi da je ista samostalno, uz provjere Fikreta Hodžića sačinila pismo od 02.04.2020. godine, ali da se svakako radi o formalnoj stvari, te da pismo ne znači ugovaranje posla.

154. Što se tiče pisma od 14.04.2020. godine, odbrana ističe da su zanemareni jasni dokazi o tome da optuženi Novalić ovo pismo nije sačinio, u kom pravcu se poziva na dokaz DT-22, ističući da kada je u pitanju e-mail Ureda premijera onda se ne radi o njegovom ličnom mailu, te da optuženi Novalić nije otvorao sadržaj istog. Osporavajući znanje optuženog u vezi oznake respiratora, a samim tim i spornih pisama namjere i oznaka unutar istih, odbrana se ponovo poziva na svjedočenje Bahre Džake, kao i okolnosti haotičnosti tadašnjeg vremena kada se optuženi bavio nizom aktivnosti radi

---

¹⁰ DT-102

ublažavanja posljedica pandemije, te da mu oznaka respiratora nije bila od posebnog značaja.

155. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

156. Ovo Vijeće je, kao i u gore navedenom dijelu, uzelo u obzir da je "pismo namjere" radnja u nadležnosti premijera, kao i da je ovaj dokument bio neophodan za kupovinu medicinskih uređaja iz NR Kine. Međutim, u konkretnom slučaju, isto je samo jedna u lancu radnji u svrhu omogućavanja III-optuženom Hodžiću i njegovom pravnom licu pribavljanja imovinske koristi kroz nezakonite javne nabavke.

157. Apelaciono vijeće su za ovakav zaključak determinisale dvije ključne okolnosti. Iz prvog pisma namjere gdje je očigledno da se prije zaključenja ugovora pominje predstavnik, što implicira postojanje odabranog ponuđača ("*našeg predstavnika*"), tako i tip i količinu prethodno dogovorenog predmeta narudžbe – respirator modela HC VE003, 100 komada. Druga okolnost je drugo pismo namjere koja dokazuje istrajnost I-optuženog Novalića, u svrhu omogućavanja realizacije prethodno dogovorene nezakonite javne nabavke respiratora, pa tako isti, iako svjestan da je već ranije potpisao pismo namjere od 02.04.2020. godine, iskoristio ovlaštenja premijera te sačinio i potpisao i drugo "pismo namjere" od 14.04.2020. godine u čiji sadržaj je unio neistinit navod da je on kao premijer potpisao kupovinu respiratora tip ACM812A.

158. Iako je odbrana i u žalbi, kao i u prvostepenom postupku, jednako osporavala kako umišljaj optuženog kod potpisa „pisma namjere“, tako i njegovo znanje o faktičkoj sadržini istog, u konačnici baveći se i pitanjem faksimila, Apelaciono vijeće cjeni da je prvostepeni sud dao pravilan odgovor na istaknuta pitanja, koja se u cijelosti prihvataju:

„Dovodeći iskaze svjedoka Bahre Džake i Hasana Ganibegovića u vezu sa nalazom i mišljenjem vještaka Katane, kao i materijalnim dokazima, Sud je našao nesumljivo dokazanim da su "pisma namjere" sačinjena po uputi I-optuženog i da je on imao stvarno znanje o njima bez obzira na činjenice što je jedno potpisao "u žurbi", kao i što se na "pismu namjere" od 2.4.2020. godine nalazi faksimil, a ne svojeručan potpis premijera. Naime, kako je to već prethodno istaknuto, svjedokinja Bahra Džaka je prilikom saslušanja na glavnom pretresu jasno i decidno potvrdila da je pisma sačinila po uputi I-optuženog Novalića, dok je svjedok Hasan Ganibegović, iako je više puta tokom saslušanja izjavio kako Bahra "radi na svoju ruku" i "sama sastavlja akte", na izričit upit Suda "da li je moguće da sekretarica samoinicijativno ugovara neki posao u ime Vlade i stavi faksimil?" izričito odgovorio "Ne!".“(strana 212. pobijane presude).

- *Upis „F.H. Srebrna malina“ u registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz*

159. Prije svega odbrana ističe da izostaje blanketni propis iz kojeg bi se mogao crpiti zaključak da je optuženi Novalić iskoristio svoj službeni položaj, pri čemu se radi o osudi za iskorištavanje položaja u ustanovi u kojoj nema apsolutno nikakva ovlaštenja. Iz provedenih dokaza, tvrdi odbrana, optuženi Novalić je najranije 13.04.2020. godine mogao imati saznanja da će biti određenih problema sa dozvolama, ali nikako 03.04.2020. godine,

kada je nabavka respiratora izvršena. U tom pogledu, odbrana dovodi u pitanje svijest i znanje optuženog Novalića o osnovnoj djelatnosti optuženog pravnog lica.

160. Okosnicu ovog dijela žalbe čine tvrdnje da svjedokinja Indira Fazlagić oznaku hitnosti nije stavila kao rezultat intervencije, što potvrđuje i iskaz svjedoka Mladena Čančarevića, koji je bitan i u dijelu navoda da je tada e-mail korespodencija bila primaran način komunikacije.

161. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

162. Apelaciono vijeće ukazuje da je već u dijelu bitnih povreda odredaba krivičnog postupka dalo djelimičan odgovor na ovu preduzetu radnju I-optuženog Novalića. Naime, optuženi je koristio svoj uticaj sa pozicije Premijera, kao modus operandi u svrhu prethodno pomenutog i obrazloženog prekoračenja u kontaktima sa III-optuženim Hodžićem, a kako bi izdejstvovao upis III-optuženog Hodžića I njegovog pravnog lica u registar veleprometnika, i dobio saglasnost za hitan uvoz medicinskih sredstava.

163. Nadalje, nesporno je da se pravno lice koje zastupa III-optuženi Hodžić, u vrijeme prometa bavilo *preradom i konzervisanjem voća i povrća* te nije imalo upisanu privrednu djelatnost veletrgovine medicinskim sredstvima u vrijeme nabavke medicinskih respiratora i prije upisa u registar veleprometnika medicinskih sredstava, što optuženom Novaliću nije moglo biti nepoznato, o čemu svjedoče i izvedeni dokazi i utvrđenja prvostepenog suda detaljno iznesena u pobijanoj presudi.

164. I-optuženom se i ne stavlja na teret direktna naredba u pomenutoj instituciji Agenciji za lijekove i medicinsku opremu, preko koje formulacije odbrana delegira pitanje njegovog svojstva i s tim u vezi blanketnog propisa. Naime, ishodovanje spornog upisa i saglasnosti, predstavlja modus operandi, ponovo u nizu radnji u svrhu realizacije nezakonite javne nabavke, i to na način da je I-optuženi Novalić u svojstvu premijera Federacije prekoračio svoja službena ovlaštenja premijera Federacije *kada je od svojih podređenih namještenika zatražio da se ishodi upis takvog pravnog lica za veletrgovinu medicinskim sredstvima kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva*. Zbog toga žalba, suprotno utvrđenjima prvostepenog suda, neosnovano istrajava na beznačajnim pojedinostima van konteksta događaja, uključujući i one da su uposlenici Agencije oznaku hitnosti stavili bez intervencije. Na ovakav zaključak Apelaciono vijeće je odredilo i pravilno utvrđenje prvostepenog suda:

„Međutim, Sud iz opisanog postupanja službenih lica Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH nije zaključio da su isti svjesno i namjerno zloupotrijebili svoja ovlaštenja, odnosno da nisu imali namjeru da svjesnom povredom propisa kod ovih upisa zloupotrijebe svoja službena ovlaštenja u korist pravnog lica i njegovog odgovornog lica i vlasnika III-optuženog Hodžića, već da su postupali bona fide, u dobroj namjeri, kako bi u vrijeme pandemije omogućili hitan uvoz neophodne medicinske opreme makar po cijenu svjesnog kršenja propisa (uvjeta za izdavanje dozvola), ali takođe i zbog jasne intervencije lica iz Federacije da se ovom pravnom licu koje nije ispunjavalo uvjete za veletrgovinu medicinskim sredstvima omogući takav uvoz.“ (strana 233. pobijane presude)

2. Žalba odbrane II-optuženog Fahrudina Solaka

- *Materijalni propisi u vezi sa pravima i obavezama FUCZ i FŠCZ*

165. Odbrana prevashodno ističe da pobijana presuda ne daje značaj Zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u FBiH, koji je lex specialis propis po kojem postupaju Federalna uprava civilne zaštite, upućujući na odredbe člana 24., 108., 106, i 134. stav 2. i 4. istog Zakona. Odbrana se poziva i na Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite, i to članove 25. i 29., zaključujući da bi krivično djelo postojalo u situaciji da se optuženi Solak nije pridržavao ovih propisa. Nadalje, žalbom se ukazuje i na odredbe člana 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji se pobijanom presudom potpuno pogrešno dovodi u vezu sa tačkom 6. Zaključka broj V 410/2020 Vlade FBiH. U tom kontekstu odbrana ističe da navedena zakonska odredba daje puni legitimitet i legalitet Federalnom štabu, odnosno Federalnoj upravi CZ kao operativnom organu Štaba, za nabavku medicinska sredstva i opremu.

- *Zakon o javnim nabavkama*

166. Odbrana osporava stav Suda da je trebalo primjeniti odredbu člana 21, a ne člana 10 Zakona o javnim nabavkama, u kom pravcu ističe da autentično tumačenje predmetnog materijalnog propisa može dati samo zakonodavac.

167. Vraćajući se na sadržaj optužnice u vezi sa članom 10. ZJN, odbrana ukazuje i na to da tužilaštvo optuženog tereti jer nije obrazložio odluku o izuzeću, a ne zbog toga što je primjenio isti član Zakona. Prvostepeni sud, prema tvrdnji odbrane optuženog Solaka, izostavlja sadržaj svih odluka FŠCZ, a u svim tim odlukama je vrlo konkretno dat nalog FUCZ da izvrši nabavku iz sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih nesreća, a u skladu sa Saopštenjem Agencije za javne nabavke od 17.03.2020. godine.

168. Pozivajući se na dokaz DO2-23, odbrana poziva i drugostepeno vijeće da isti posluša audio snimak sjednice Vlade, u prilog tvrdnji da je i na sjednicu Vlade FBiH pozvan Direktor Agencije za javne nabavke Salčin Đenan, kako bi dao mišljenje koju odredbu primjeniti obzirom na vanredne okolnosti i hitnost postupanja.

169. Kada se vrši nabavka po članu 21. ZJN, nesporno je da se u tom slučaju formira Komisija, ali ne onakva kakvu opisuje prvostepeni sud, već Komisija koju bi, prema tvrdnjama odbrane, formirala FUCZ, kao i za svaki drugi postupak nabavke. U tom kontekstu, odbrana insistira na tadašnjim okolnostima koje su vladale i činjenici da nije bilo vremena za provođenje redovnog postupaka javnih nabavki (ukazujući na stanje u vezi broja zaraženih, promjena na tržištu u vezi respiratora koje se mijenjaju iz minute u minutu.....). Stoga, odbrana tvrdi da postupak nabavke nije proveden kako bi se pogodovalo trećem licu, već je u to vrijeme bio potpuno opravdan postupak za sve nabavke u vezi sa pandemijom, zbog čega je sporno i postojanje umišljaja na strani optuženog Solaka.

- *Uloga Zavoda za javno zdravstvo i drugih stručnih institucija i lica*

170. Kako proizilazi iz žalbenih tvrdnji, da bi se objedinile potrebe zdravstvenih ustanova, Zavod za javno zdravstvo tražio je od svih zdravstvenih ustanove da na dostavljenom obrascu iskažu svoje potrebe, o čemu su svjedočili Sebija Izetbegović, Šejla Cilović Lagarija, Davor Pehar, a što potvrđuje i materijalni dokaz DO2-42. U tom kontekstu, nadalje se ističe da je Zavod za javno zdravstvo sumirao sve prikupljene podatke i sačinio Plan potreba, koji je jedan od najznačajnijih dokaza u kontekstu daljeg postupanja FŠCZ, obzirom da dokazuje da FUCZ nije po svom nahođenju vršila nabavke, već po iskazanom Planu potreba. Konačno, odbrana ukazuje da je i samim dolaskom spornih uređaja na aerodrom upućen zahtjev za imenovanje predstavnika Zavoda za javno zdravstvo FBiH (DO2-5), koji će provjeriti da li je dostavljena roba u skladu sa tehničkom specifikacijom.

- *Sjednica FŠCZ od 01.04.2020. godine*

171. Odbrana ukazuje da su netačni navodi da je optuženi Solak zahtijevao zakazivanje telefonske sjednice. Naime kako tvrdi odbrana, zakazivanje telefonske sjednice već je bilo dogovoreno na održanoj dnevnoj sjednici, pri čemu optuženi Solak nije sačinio nacrt odluke niti je taj nacrt glasio na 7.000.000, već na 5.000.000. O navedenom iznosu ukazuje se na dokaz DT-99. Nadalje, ističe odbrana, neosnovani su i navodi svjedoka Tonče Bavrka i Pehar Davora, koji su tvrdili da nisu znali za šta glasaju. U tom pogledu žalbom se upućuje na DT-99, kao i na Dnevnik tadašnjeg člana štaba Mustafe Kadribegovića, koji je zaveden pod DT-200. Prema tvrdnjama odbrane, optuženi Solak i ostali članovi su glasali za odluku u iznosu od 5.000.000, izuzev zapovjednice štaba, kada je došlo do povećanja iznosa na 7.000.000 KM gdje nema glasa njegovog branjenika.

- *Zaključenje ugovora i datum plaćanja po ugovoru*

172. Teza odbrane je da FUCZ pristupa zaključenju ugovora sa Srebrenom malinom jer je ponuda ovog društva bila najpovoljnija, pri čemu nema nijedan dokaz Tužilaštva da je postojala bolja ponuda. Odbrana u ovom kontekstu iznosi dokeze O2-52-02-65, O1-99, O1-99a i O1-99b, O2-45, O2-46 i O2-47, a koji svjedoče o vrijednosti respiratora, čime potvrđuje tezu o najpovoljnijoj ponudi Srebrene maline.

173. U dijelu žalbe koji se tiče datuma plaćanja po ugovoru, odbrana se poziva na iskaz Nermine Fejzić, kao i njenih kolegica, koje potvrđuju da se predmetni nalog popunio i predao 03.04.2020. godine, što potvrđuje i dokaz DO2-16.

174. Odbrana u ovom dijelu žalbe insistira i na dokazima DO2-44 i DO2-44a, koji su ogleadni primjer da službenice u FUCZ prilikom popunjavanja trezorske aplikacije – davanje naloga za plaćanje, u rubrici datum uvijek upisuje datum po ponudi, predračunu ili računu, što nekoincidira sa faktičkim datumom unosa u tu trezorsku aplikaciju.

175. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

176. Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je iz provedenih dokaza utvrđeno da ugovorni organ FCUZ nije samostalno, savjesno, profesionalno, pravilno i zakonito

pokrenuo postupak javne nabavke, pri čemu je nepravilno i nezakonito odabrao neodgovarajući postupak. Elementi javne nabavke, i to predmet u tehničkom smislu, vrijednost, te ugovorna strana, također su utvrđeni mimo pravila, pri čemu su takvi elementi već *prima facie* odraz optuženih da favorizuju III-optuženog Hodžić Fikreta. Bez obzira na svojevrsna opravdanja odbrana, pa i odbrane II-optuženog Solaka, svakom razumnom presuditelju je jasno da ugovorna strana u konkretnoj javnoj nabavci nije moglo biti pravno lice koje nije ovlašteno, kvalificirano i osposobljeno za veletrgovinu medicinskim sredstvima.

177. Nadalje, prvostepeni sud pravilno analizira i zaključuje da je FCUZ, suprotno tužilačkoj tvrdnji, mogao biti ugovorni organ, ali isključivo po odabiru pravilnog puta javne nabavke, ukazujući na član 21. ZJN. Ovakvim postupanjem prvostepeni sud nije izašao van okvira predmetne optužbe, pri čemu je pak i pogodio optuženom, obzirom da je mnogo teža kvalifikacija postupanje gdje se uopšte ne može postupati kao ugovorni organ od utvrđenja prvostepenog suda da se radi samo o pogrešnom odabiru puta javne nabavke.

178. Apelaciono vijeće i u pogledu utvrđenja o krivnji optuženog Solaka, kao i kod ostalih optuženih lica, ponovo akcentira ocjenu sudejstva okolnosti, činjeničnih pojedinosti i konteksta događaja. Ponovo do izražaja dolazi stav da djelimično posmatranje konteksta događaja, ili pak ocjena određenog dokaza i činjenica koje iste potkrijepljuje izolovano, vodi ka stvaranju nove istine, suštinski netačne.

179. Za ovo Vijeće, u pogledu odgovornosti optuženog Solaka indikativno je da upravo zahvaljujući aktivnom i ključnom doprinosu istog, kao zastupniku ugovornog organa, realizovan je primarni cilj da se posao dovrši isključivo u svrhu pogodovanja III-optuženom Hodžiću. Epilog krivičnihopravnih radnji optuženog Solaka u konačnici je i u počinjenju krivičnog djela Krivotvorenja službene isprave, a sve kako bi dogovoreni cilj bio realizovan.

180. Tačno je da i prvostepeni sud u pobijanoj presudi, na strani 246. konstatuje da se optuženi Solak u predmetnim inkriminacijama pojavljuje kao puki izvršitelj, realizator već ranije dogovorene javne nabavke respiratora između I-optuženog Novalića i izvjesnog Asima, te III-optuženog Hodžića. Međutim, kada se analiziraju preduzete radnje optuženog Solaka, van razumne sumnje dokazane, jasno je da bez obzira na činjenicu njegovog pukog izvršenja, upravo su njegove radnje bile neophodne i bitne za finalnu realizaciju dogovorenog posla. Zbog navedenog, Apelaciono vijeće smatra neosnovanim i bezraložnim voditi raspravu o primjeni drugih materijalnih propisa iz domena FCUZ, uloge stručnih tijela, Zavoda za javno zdravstvo, kao i o drugim pitanjima koje žalba bezuspješno delegira. Naime, iz dokazanih radnji II-optuženog Solaka, jasno je da su iste preduzete sa jasnim ciljem realizacije dogovora I-optuženog i III-optuženog, što dokazuju i okolnosti sazivanja sjednice FŠCZ, a što odbrana, bezuspješno osporava (strana 246. pobijane presude):

„Dakle, nakon što je I-optuženi Fadil Novalić, uz izvjesnog Asima, odabrao III-optuženog Fikreta Hodžića za ponuđača odnosno ugovornu stranu kod javne nabavke respiratora, bez bilo kakvih konsultacija sa II-optuženim Solakom, a što je nesumnjivo utvrđeno ocjenom

provedenih dokaza i prethodno obrazloženo¹¹, dokazano je da je II-optuženi Fahrudin Solak u svojstvu direktora FUCZ koristeći proširena ovlaštenja načelnika FŠCZ zahtijevao obavezno telefonsko sazivanje sjednice FŠCZ, te za sjednicu u svojstvu direktora FUCZ pripremio prijedlog odluke o nabavci materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM, broj: 12-40-6-148-90/20 od 1.4.2020. godine, te druge materijale za sjednicu, a iz kojih nije vidljiv predmet nabavke, svjesno prikrivši podatke o predmetu nabavke, a zatim se na sjednici FŠCZ saglasio sa donošenjem ove Odluke i u ime komandanta FŠCZ istu svojeručno potpisao.

U kontekstu činjeničnih tvrdnji optužbe da je Odluka o nabavci materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM¹², sa čijim se donošenjem II-optuženi nesporno saglasio i istu potpisao, a o čemu nesumnjivo svjedoči njen sadržaj, kao i sadržaj Zapisnika sa ove sjednice¹³, donijeta na sjednici FŠCZ uz svjesno prikrivanje podataka o svrsi u koju se finansijska sredstva zapravo osiguravaju, Sud je cijenio iskaze svjedoka optužbe Davora Pehara, Tonče Bavrke, Namika Hodžića, Mustafe Kadribegovića i Enesa Memića koje je našao dovoljno pouzdanim i uvjerljivim za utvrđenje odlučne činjenice o namjernom i smišljenom prikrivanju podataka o predmetu nabavke u cilju njene nezakonite realizacije, a koji iskazi su konzistentni i sa dokazom odbrane, iskazom svjedoka Ensada Kormana koji je Sud takođe prihvatio kao istinit.“

181. Tako ni za Apelaciono vijeće nema sumnje da su stvarni razlozi postojanja Odluke bez specifikacije ogleđaju upravo u namjeri da se prikrije predmet nabavke i time spriječi bilo kakva mogućnost da neko od članova štaba otvori raspravu i eventualno problematizira pitanja u pogledu predmeta nabavke, što prvostepeni sud pravilno dovodi u vezu i sa činjenicom da iz provedenih dokaza jasno proističu aktivnosti I-optuženog Novalića i II-optuženog Solaka da minimiziraju i marginaliziraju uloge svih službenih osoba koje su imale ili mogle imati bitnog ili presudnog utjecaja na planiranu nabavku respiratora.

182. Konačno, da je do zaključenja ugovora došlo u cilju realizacije već ranije dogovorenog posla između I i III-optuženog, Apelaciono vijeće je steklo uvjerenje iz provedenih dokaza koje prvostepeni sud pravilno elaborira u pobijanoj presudi, te sublimira pod zaključak da je II-optuženi Solak dao uputu za pripremu ugovora „*po osnovu ponude koju su dobili od Ureda Vlade Federacije, a koja je glasila na 100 komada respiratora oznake HC VE003 i cijenu od 10.530.000,00 KM*“. Dakle, ne radi se o najpovoljnijoj ponudi, kako to odbrana bezuspješno prikazuje, nego ponudi iza koje stoje subjektivne relacije i pogodovanje III-optuženom Hodžiću.

183. Do drugačijeg zaključka ne dovode ni navodi žalbe u vezi datuma plaćanja po ugovoru, na čemu je odbrana svoju tezu koncipirala i u prvostepenom postupku (strana 56. pobijane presude), a što nije odlučno za ključna činjenična utvrđenja.

---

¹¹ Vidi "Odgovornost I-optuženog FADILA NOVALIĆA"

¹² Odluka o nabavci materijala i opreme u uslovima pogoršane epidemiološke situacije, Federalni štab/ stožer civilne zaštite br. 12-40-6-148-90/20 od 01.04.2020. godine (orginal, u optužnici pod red br 35), sa prilogom Obrazloženje odluke o nabavci materijala i opreme u uslovima pogoršane epidemiološke siituacije - DT-91

¹³Zapisnik sa 3. vanredne sjednice Federalnog štaba civilne zaštite održane 01.04.2020.godine, broj: 12-40-6-148-91/2020 od 1.4.2020. godine – **DT 193**

- *Izmjena u ugovoru*

184. Prije svega, žalba ističe da je došlo do prekoračenja optužbe iz dva razloga:

- Optužnicom uopšte nije određeno koje je to konkretno isprave optuženi Solak krivotvorio
- Optužnicom se ne stavlja na teret kao postojeće 2 odvojene nabavke, kako je to prvostepenom presudom predstavljeno

185. Žalbom se tvrdi da je odbrana ostala uskraćena za obrazloženje prvostepenog suda kako i na koji način je krivotvorena ponuda prodavca-pravnog lica FH Srebrna malina i kada. Niti jedan dokaz, prema navodima žalbe, nije izveden na okolnosti krivotvorenja ponude.

186. Kada se radi o krivotvorenju Ugovora i Odluke o javnoj nabavci od 03.04.2020. godine, ističe se da je Tužilaštvo bilo dužno dokazati da je optuženi unio neki neistinit podatak u ispravu ili spise, ili da je potpisom ili pečatom ovjerio takvu ispravu sa neistinitim sadržajem, a onda istu upotrijebio kao istinitu ili s ciljem da se upotrijebi kao istinita. Za odbranu je sporno koji je to neistinit podatak, HCV003 ili ACM812A respiratori. Tužilaštvo je, kako se navodi, paušalno iznijelo zaključak da su uništene isprave sa podacima HCV pa se postavlja i pitanje posljedice, jer isprava s takvim podatkom nije ni upotrijebljena. Žalbom se osporava i drugi bitan element ovog krivičnog djela – umišljaj. Da se radilo o prostoj grešci u kucanju, potvrđuje i činjenica da je u Ugovoru definisano da je ponuda sastavni dio Ugovora, a uz Ugovor gdje je greškom upisan HCV, stajala je i ponuda za respirator ACM. Navedeno, prema tvrdnji žalbe, potvrđuje iskaz Sanire Alagić koja je na čelu Službe za javne nabavke u FUCZ. Materijalni dokazi koji potvrđuju tezu odbrane da se radilo o greškom upisanom modelu respiratora: DT-152, DO2-9, DO2-8, DO2-10, DO2-11.

187. Promjenom nastale greške, kako ističe žalba, nije se promijenila priroda ugovora, jer je i dalje ostao kod nabavke respiratora, a ne nekog sasvim drugog predmeta ovog pravnog posla.

188. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

189. Apelaciono vijeće ne nalazi manjkavosti u dijelu utvrđenja krivičnopravnih radnji optuženog Solaka koje se odnose na izmjene u ugovoru, a kojim radnjama su se stekla bitna obilježja krivičnog djela Krivotvorenja službene isprave.

190. Prije svega, ovo Vijeće ukazuje da se ne radi o dvije odvojene javne nabavke, o čemu se prvostepeni sud izjasnio na strani 183. pobijane presude, navodeći:

„Sud je radi lakšeg razumjevanja događaja i obrazlaganja razloga, iz metodoloških razloga izvršio razdvajanje nabavki respiratora na prvu nerealiziranu modela HC VE003 i drugu realiziranu modela ACM812A, ali je istovremeno imao u vidu da se suštinski radi o jednoj kontinuiranoj nezakonitoj javnoj nabavci, sa nizom radnji istrajavanja opstanka nezakonitog ugovora, uključujući i promjenu predmeta ugovora (prelaska s jednog na potpuno drugi model i tip respiratora).“

191. Nadalje, u kontekstu prigovora da nije određeno koje je to službene isprave krivotvorio optuženi Solak, ovo Vijeće nalazi da je isto potpuno jasno i određivo obzirom na suštinsku temu poduzetih radnji svih optuženih. Stoga je prvostepeni sud pravilno postupio kada je naveo da, iako predmeti krivotvorenja i uništenja nisu precizno određeni, isto je određivo, jer je iz kompletnog opisa krivičnih radnji, dovedenih u vezu sa činjeničnim opisima u ostalim tačkama, jasno da se radi o „*dokumentima spisa nabavke respiratora*“.

192. Apelaciono vijeće cijeni da bi bespotrebno ponavljanje vodilo ponovnoj elaboraciji dokaza o činjenici da je model respiratora, koji je II-optuženi Solak naknado unio u dokumente, od početka bio u planu. Razgovori između III-optuženog Hodžića i Kristijana Marića, II-optuženog Solaka i svjedoka Hasana Ganibegovića, kao i iskazi drugih svjedoka, akcentirajući iskaz svjedokinje Sanite Alagić, jasno ukazuju da se primarno radilo o vrsti respiratora, HC VE003, a da je po njihovom nestanku s tržišta, jer III-optuženi Hodžić nije ni imao obezbjeđen predmet ugovora, II-optuženi Solak pristupa krivotvorenju dokumentacije i unošenju podataka o dostupnim respiratorima ACM8112 A, sve kako bi se posao realizovao do kraja u korist III-optuženog Hodžića.

3. Žalba odbrane III-optuženog Fikreta Hodžića

- *Radnje izvršenja po tački 1.1. do 1.5. izreke Pobjijane presude*
  - *Tačka 1.1. izreke*

193. Odbrana osporava dio presude gdje se navodi da je optuženi bio svjestan, te postavlja pitanje u kojem vremenskom periodu Sud BiH nalazi da su optuženi bili svjesni navedenih činjenica, kao i ko je od njih bio svjestan, pri čemu ističe da nijedan dokaz koji bi potvrdio prethodni dogovor optuženih nije izveden (str. 41.). Citirajući obrazloženje u kojem se govori o „konspirativnosti i tajnosti“ odbrana nalazi da ni konspirativnost ni tajnost nije dokazana, te da se radi o potpuno pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju u odnosu na ovu činjenicu u smislu člana 299. stav 1. ZKP BiH. Nadalje, odbrana izražava nerazumijevanje, na osnovu kojih dokaza Sud BiH utvrđuje koji su to brojevi telefona komunicirali i ko su vlasnici tih telefona. Takođe, nalazi zanimljivim da su optuženi oslobođeni za udruživanje, dok Sud ipak nalazi da je postojao prethodni dogovor. Odbrana ističe i da je došlo do povrede principa *in dubio pro reo* jer Sud pogrešno cijeni i izvodi pogrešne zaključke iz komunikacija koje su predočene kao dokazi, te konstatuje da nije primijenjena odredba člana 3. stav. 2 ZKP BiH, što je imalo uticaja na donošenje pravilne i zakonite presude, pa je na taj način počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH.

194. Odbrana osporava postojanje osobe po imenu Asim koja nije ni saslušana kao svjedok, te u žalbi citira dijelove komunikacije u kojoj se ova osoba spominje. (žalba, str 44) Dalje, odbrana navodi da Tužilaštvo BiH niti je dokazivalo, niti je pokušalo dokazati identitet te osobe, te ostaje nejasno kako je baš ta komunikacija vodila ka zaključenju

spornog ugovora. Takođe, odbrana prigovara da je Sud proizvoljno i bez ikakvih parametara konstatovao da je navedena komunikacija protivpravna. Dalje odbrana uočava da Sud na strani 188. pobijane presude samo preuzima završnu riječ tužilaštva, bez bilo kakvih provjera. Odbrana podsjeća da je upravo pravno lice „F.H. Srebrena malina“ jedino pravno lice koje je uspjelo nabaviti respiratore, te naglašava da su apsolutno sva pravna lica mogla nadležnim organima i vladama kantona ili Federacije BiH dostavljati svoje ponude. Dalje, osvrćući se na poruku koju je optuženi poslao Kristijanu Mariću u kojoj mu saopštava da će sa njim imati dobar posao, za odbranu nema ništa sporno, ističući da se radi o uobičajnom načinu komunikacije u poslovnom svijetu, kao i da se nigdje ne spominje da bi se ovo moglo odnositi na Vladu FBiH ili FUCZ. Nadalje, odbrana prigovara što Sud nije cijenio iskaz Đulalić Denisa koji je govorio o opštoj situaciji i postupanju privrednika, nalazeći da postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP FBiH, jer Sud BiH sve gore navedene dokaze nije cijenio savjesno pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima u smislu člana 281. stav 2 ZKP BiH, a što je imalo uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke. Nadalje odbrana tvrdi da nije sporno da je dostavljena ponuda za HC-VE003, nego je sporno što Sud navodi i zaključuje kako u tom trenutku ne da nije dostavljena bila ponuda za ACM812A, nego nije ni bila uopšte opcija takvih respiratora.

- *Tačka 1.2. izreke*

195. Odbrana se osvrće na izreku presude te osporava obavezu da „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. u vrijeme izdavanja ponude mora imati na raspolaganju predmet ugovora, zaključene pravne poslove i sl., navodeći da ne postoji ni jedna zakonska odredba koja to zahtjeva. Citirajući Pobijanu presudu na stranama 299 – 300. u odnosu na interpretaciju svjedoka Đulajić Denisa, odbrana konstatuje da je ista proizvoljna. Odbrana ističe da nesavjesno postupanje nije element krivičnog djela, kao i da Sud potpuno zanemaruje sve druge radnje optuženog iz kojih proizilazi očita savjesnost uz napomenu da je iz komunikacije *temporis criminis* vidljivo da upravo Hodžić Fikret insistira na pregledu i kontroli respiratora. Nadalje odbrana se osvrće na ugovor između „Exotrade“ d.o.o. Rijeka i „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica uz tvrdnju da isti nikada nije potpisan, što je u svom svjedočenju potvrdio svjedok Kristijan Marić. (žalba, str. 55) Navodeći hronološki slijed događaja odbrana zaključuje da sud nije cijenio ove dokaze, te podsjeća na svoju završnu riječ „da je sreća što nije izvršena narudžba tog respiratora HC-VE003, nego upravo ACM812A“ za kojeg Sud zaključuje da je „višestruko nezakonito preplaćen“, što odbrana osporava jer je Sud kvalitet respiratora cijenio na osnovu svjedočenja Kristijana Marića, za kojeg odbrana tvrdi da nije relevantan, jer nije medicinske struke. Nadalje, odbrana ističe da je očigledno da su upravo Cicero Borna i Marić Kristijan htjeli prevariti Hodžić Fikreta, što je potvrdila i svjedokinja Lekić Sanja navodeći svoja negativna iskustva sa dotičnim osobama. (žalba, str 56) Odbrana osporava tezu da je došlo do zamjene respiratora koju iznosi Sud u pobijanoj presudi. (žalba str. 57) Kada je u pitanju svjedok Marić odbrana napominje da se radi o osobi koja je krivotvorila Pismo namjere Premijera FBiH koje je poslao Nešić Dušanu. Odbrana diskredituje svjedoka navodeći da je svjedok u svom iskazu tvrdio da je privredno društvo koje je u njegovom vlasništvu „pod blokadom, radi ovog slučaja i svega“, a da je zapravo istina blokada njegovog računa zbog neplaćenog poreza za 2020. godinu. Odbrana podsjeća da nije izveden niti jedan dokaz

na okolnosti kako je navodno Lekić Sanja optuženog upoznala da je stvarna cijena respiratora ACM812A „značajno niža“ u odnosu na respiratore HC-VE003. Iz ranije navedenog u žalbi, odbrana zaključuje da Sud nije savjesno cijenio sve dokaze pojedinačno a koje se tiču cijene respiratora HC-VE003. Nadalje, odbrana citirajući presudu na strani 315. tvrdi da takav nalaz Suda predstavlja eklatantno postupanje suprotno presumpciji nevinosti te je izvršena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH jer nije primijenjena odredba člana 3. ZKP BiH. Odbrana se takođe osvrće i na dio presude koji govori o vraćanju novca Sanji Lekić, te navodi da ukoliko je Sanji Lekić vraćen bilo kakav novac ona ne bi pisala poruke koje su navedene kao dokaz, ističući ovakav zaključak Suda proizvoljnim. Odbrana ukazuje da ne postoji niti jedan dokaz za navode, da je Hodžić Fikret bilo kada pristao na uvećanje cijene medicinskih respiratora, a posebno ne u korist Lekić Sanje i zaključuje da bi u tom slučaju optuženi Sanji Lekić odmah „pustio“ novac što on nije učinio. Odbrana prigovara što Sud zanemaruje sve ostale dokaze, te ih navodi u žalbi. (str. 63-64). Sud u presudi konstatuje da je optuženi primio e-mail fakture sa uvećanom cijenom respiratora, ali tu profakturu naziva dokumentom sa neistinitim sadržajem. Odbrana navedeno osporava uz tvrdnje da optuženi nije imao ni jedan razlog da sumnja u istinitost ovih podataka, s obzirom da mu je iste prosljeđivala Lekić Sanja. U prilog tome odbrana ukazuje i na Nalaz i mišljenje vještaja Bojana Kristofa. Takođe, odbrana u žalbi navodi da je neshvatljiva bilo kakva rasprava po ovom pitanju, jer je plaćanje izvršeno po ispostavljenom proračunu, odnosno profakturi, nakon čega je izvršena isporuka respiratora i to prvo 80, a zatim 20. Dalje u žalbi odbrana prilaže dokaze i tvrdnje u korist ovih svojih navoda, te iznova osporava svjedoka Kristijana Marića (žalba, str. 65-68) Odbrana uočava i da Tužilaštvo tokom ovog krivičnog postupka nije prezentovalo niti jedan dokaz iz N.R. Kine koji bi mogao razjasniti situaciju, navodeći netačnim tvrdnje Tužilaštva kako nije bilo moguće ostvariti međunarodnu pravnu pomoć. Nadalje, odbrana tvrdi da je Sud u tački 1.2. u vezi sa značajno nižom cijenom respiratora učinio da izreka Pobjijane presude bude suprotna obrazloženju, pa je na taj način počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH. U obrazloženju citiranog navoda presude odbrana objašnjava da su situacije neuporedive. (strana 69) Nadalje, odbrana prigovara da Sud na str. 315. pobjijane presude obrazlaže da je nepoznato kolika je bila razlika u cijenama respiratora, ali da bi „ista u određenom obimu sigurna bila manja“, te ovakne navode Suda naziva čistim pretpostavkama. U prilog tome navodi različite dokaze (str. 69-72).

○ *Tačka 1.4. izreke*

196. Odbrana tvrdi da iz ove tačke optuženja ne proizilaze elementi krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“ iz člana 383. stav 1. KZ FBiH. Na samom početku ukazuje se kao netačno kako je optuženi tražio od Fadila Novalića da ishodi upis pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. u Registar Veleprometnika medicinskim sredstvima i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava kod ALMS. Nadalje, odbrana objašnjava da se u nastaloj situaciji tražila hitnost postupanja. Odbrana citira dijelove pobjijane presude i to strane 230 i 218., te zaključuje da Sud ne navodi koji je to obim ovlaštenja ili koja to konkretno ovlaštenja optuženi Hodžić iskorištava, niti koje propise krši. Iz navedenog odbrana zaključuje da djelo kakvo je opisano nije krivično djelo te da je počinjena bitna povreda Krivičnog zakona iz člana 298. tačka a) ZKP BiH. Osim toga

odbrana ukazuje i da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno kada je Sud BiH našao da je optuženi Fikret Hodžić tražio od optuženog Fadila Novalića da izdejstvuje predmetni upis i izdavanje dozvole. Nadalje odbrana konstatuje da je potpuno paradoksalna situacija u kojoj Sud zaključuje da je državna agencija ALMS postupala *bona fide*, a optuženi umišljajno, kada je u pitanju izdavanje dozvole od strane navedene agencije. Odbrana ovakve navode objašnjava na način da svako lice u BiH fizičko ili pravno ima pravo da se obrati svakom državnom organu sa određenim zahtjevom, a da je taj organ dužan da kontroliše ispunjenost utvrđenih uslova. Odbrana prigovara što sud nije cijenio iskaz svjedokinje Fazlagić Indire, koji iskaz je potvrdila i svjedok Reljić Dragana, te podsjeća da niko nije uputio žalbu na bilo koje rješenje ALMS-a, a da je preispitivanje uslova za upis pravnog lica i uslova za izdavanje dozvole isključivo u nadležnosti i u okviru upravnog postupka ili upravnog spora, ali nikako u nadležnosti prvostepenog vijeća Suda BiH u krivičnom predmetu. Nadalje, odbrana, kroz primjer pravnog lica „CUBICUS“ d.o.o. ističući da je to identična situacija kao sa pravnim licem „F.H. Srebrena malina“, ukazuje na dvostruke aršine kojima se rukovodi Sud BiH i Tužilaštvo BiH. (str. 86-87) Takođe, odbrana prigovara zaključaku Suda u pobijanoj presudi, da su Ana Bavrka i Refija Ademović postavljeni samo fiktivno i da nisu obavljali bilo kakve poslove, navodeći da je takav zaključak očito zasnovan samo na „svom utisku“. Odbrana ističe da su svi imali mogućnost da dostave ponudu, ali da to niko nije učinio.

197. Kada je u pitanju kvalitet respiratora, odbrana osporava Nalaz i mišljenje vještaka, ističući činjenicu da ni jedan od dvojice vještaka, dr Suljević Ismet i Leandro Pecci, nikada nije ni upalio respirator ACM812A, a ne da je na njemu radio. Odbrana insistira na svojim stavovima kada je u pitanju Pismo anesteziologa i zaključuje da su ovim „prekršeni svi principi vladavine prava i otvorena vrata ka suđenjima od strane javnosti, suđenjima gdje ne postoji pravna sigurnost i gdje optuženi niti znaju šta im se stavlja na teret, niti koji će dokazi biti upotrijebljeni protiv njih, niti im se daje mogućnost izjašnjenja na dokaze koje sud cijeni“.

198. Nadalje, odbrana u žalbi citira pobijanu presudu na strani 353. te tvrdi da „F.H. Srebrena malina“ nikada nije došla u posjed respiratora i to iz razloga jer su odmah po ugovoru preuzeti od strane FUCZ-a, a zatim je Tužilaštvo BiH „upalo“ u prostorije sa dr Suljevićem i preduzelo nezakonite radnje pretresa. Odbrana ističe da je jasno da su ovi respiratori verifikovani i pušteni u rad, a da je drugo pitanje zašto zbog medijskog i drugih pritisaka nisu korišteni. Iz svega navedenog odbrana naglašava da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno u smislu člana 299. stav 1. ZKP BiH.

199. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

200. Naime, u konkretnom slučaju se radi o pet (5) osuđujućih tačaka optužbe, koje svaka za sebe predstavljaju zasebno produženo krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja. Međutim, istovremeno, ove tačke se moraju posmatrati i kao jedna cjelina, jer takvim viđenjem moguće je razumjeti kompletan kontekst inkriminisanog događaja, te imati cjelokupnu predodžbu o učešću i ulozi svakog od optuženih ponaosob. Navedeno je naročito izražajno u prethodnim tačkama optuženja, zbog čega je na isto nužno dati i

jedan odgovor, prateći koncepciju žalbe, dok će se u pogledu tačke I.3. koja predstavlja epilog realizacije cilja, Vijeće zasebno izjasniti, kao i u pogledu tačke I.5.

201. Prije svega, odbrana istrajava na pitanju prethodnog dogovora, istrajavajući na pitanju da li se isto veže za 25.03.2020. godine kada komuniciraju II-optuženi Solak i III-optuženi Hodžić, ili pak se radi o komunikaciji od 29.03.2020. godine, kada komuniciraju I-optuženi Novalić i III-optuženi Hodžić. Prema stavu Apelacionog vijeća odbrana bespotrebno insistira na istom, jer se u ovom slučaju ne radi o toj vrsti prethodnog dogovora koja bi implicira jasnoću vremena, mjesta i konkretizacije istog, obzirom da optuženi u konačnici nisu niti osuđeni za svojevrsan viši nivo organizovanja, nego za klasični oblik saizvršilaštva.

202. Međutim od odlučnog značaja jesu sadržine poruka, te okolnosti vezane za iste. Stoga je, bezuspješan pokušaj odbrane da obezvrijedi sadržinu poruke upućenu I-optuženom Novaliću dana 29.03.2020. godine, obzirom da preporuka koja proizilazi iz iste nije bila beznačajna, već očigledno od bitnog značaja da III-optuženi bude favoriziran za nabavku predmeta koji nije čak niti srodan sa izvornom djelatnošću njegovog pravnog lica.

203. Odbrana spori i navode prvostepenog suda u kojima se ističe da je javljanju III-optuženog Hodžića I-optuženom Novaliću prethodilo detaljno preispitivanje tržišta i komentar upućen licu K.M da će imat dobar posao. Iako odbrana navedeno vidi kao normalan vid komunikacije u poslovnom svijetu, isto se ne može posmatrati van konteksta događaja, te činjenice da se baš po takvom preispitivanju tržišta III-optuženi Hodžić javlja I-optuženom Novaliću, po preporuci izvjesnog Asima, te da u konačnici i dobija posao koji očigledno ne bi mogao dobiti da su ispoštovana pravila i zakonitost procedure nabavke. I-optuženi i II-optuženi pogoduju III-optuženom Hodžiću, kako je to utvrđeno pravilno i van razumne sumnje u prvostepenoj presudi, čineći niz radnji u svrhu realizacije sporne nabavke, a sve kako bi istu prilagodili uslovima koje može ponuditi III-optuženi. Stoga se, kako je to i u ranijim dijelovima navedeno, svakoj činjeničnoj pojedinosti mora pristupiti u kontekstu cjelokupnog događaja.

204. Apelaciono vijeće podsjeća da je prvostepeni sud naglasio da je ocjenom provedenih dokaza utvrdio da kompletno djelovanje optuženih u postupku nabavke medicinskih respiratora upućuje na zaključak da je cilj radnji koje su prethodile zaključenju ugovora sa III-optuženim Fikretom Hodžićem i njegovim pravnim licem "F.H. Srebrena malina" d.o.o. Srebrenica, bio upravo taj da se kroz netransparentan postupak i nepoštivanje, odnosno izbjegavanjem procedura propisanih Zakonom o javnim nabavkama, zapravo stavljanjem van snage ovog Zakona u konkretnom slučaju, umišljajno pogrešno odabranim i provedenim nezakonitim postupkom javne nabavke, tačnije njegovim odsustvom, federalna budžetska sredstva avansno u 100% iznosu od 10.530,000,00 KM, stave na raspolaganje III-optuženom i njegovom IV-optuženom pravnom licu, i to bez jemstva da će ugovor o javnoj nabavci kakav je zaključen 3.4.2020. godine o kupoprodaji robe - respirator invazivni HC VE003 (100 komada), za ukupni iznos cijene od 10.530.000,00 KM, zaista biti i realizovan.

205. Kod ovakvog činjeničnog stanja, odbrana III-optuženog ne može ekskulpirati odgovornosti, samo iz razloga jasnije vidljivosti radnji I i II-optuženog, zanemarijući da je očigledan cilj korist III-optuženom i njegovom pravnom licu. III-optuženi kao odgovorno lice u pravnom licu ne može se posmatrati sa potpuno autonomnom voljom postupanja ponudama i služenjem proizvoljnim sredstvima za ostvarenja cilja. Naime isti je dužan svojim pravnim licem se koristiti u skladu sa pravilima primarne djelatnosti pravnog lica, pravilima privrednog poslovanja, a sve u sistemu cirkulacije takvog poslovanja sa aspekta države u cjelini. Međutim, ponašanje III-optuženog je očigledno bilo suprotno bona fides pravilima poslovanja, jer se isti prevashodno služi izvjesnim preporukama prilikom stupanja u kontakt sa I-optuženim, da bi zatim ušao u finalizaciju sklapanja ugovora, iako nije imao osiguran čak ni predmet ugovora, što će dovesti do novih krivičnihopravnih radnji, naročito II-optuženog. U konačnici, isti nije bio niti registrovan, niti je imao potrebna ovlaštenja da konačan uvoz predmetnog ugovora realizuje.

206. Sve navedeno, po zaključku Apelacionog vijeća implicira zloupotrebu položaja III-optuženog u pravnom licu, obzirom da se isti svjesno upustio u pregovore i realizaciju javne nabavke za koju je znao da je nezakonita.

207. U pogledu okolnosti da isti u momentu sklapanja ugovora o javnoj nabavci nije imao obezbjeđen niti predmet ugovora, potvrđuje pravilna ocjena dokaza na strani 299. pobijane presude, nakon čega prvostepeni sud iznosi sljedeći zaključak (strana 300.)

„Međutim, neovisno od ovog prezentiranog slučaja stoji da je dokazano da III-optuženi Fikret Hodžić u svojstvu odgovornog lica u pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica, kao dobavljač i prodavac nije raspomagao u trenutku slanja ponude predmetom nabavke – respirator tipa HC VE003, niti je u tom trenutku imao ugovorene pravne poslove koji obezbjeđuju isporuku ove robe, pa iako to nije zakonska obaveza dobavljača ovo dodatno prima facie ukazuje na nesavjesnost III-optuženog Fikreta Hodžića i njegovog pravnog lica „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica kao ponuđača budući da je nesporno da njegovo pravno lice „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica nije bilo registrovano kao veletrgovac medicinskim sredstvima, niti je III-optuženog Fikret Hodžić kao odgovorno lice bio kvalificiran u to smislu, a koja očita nesavjesnost u postupanju sa povjerenim javnim sredstvima je bila u funkciji umišljajnih zloupotreba radi pribavljanja koristi iz nezakonito provedenih nabavki, što posebno i dodatno upućuje na zaključak kako u konkretnom slučaju nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti da se kao ugovorna strana pojavi optuženo pravno lice.“

208. Apelaciono vijeće neće ponavljati zaključke prvostepenog suda, niti je na to obavezan i prema praksi Ustavnog suda BiH, koja upućuje da se iznesu kratki razlozi u vezi sa slaganjima ili neslaganjima sa nižestepenim sudom. Stoga će ovo Vijeće ukazati na dvije odlučne okolnosti koje determinišu zloupotrebu odgovornosti III-optuženog Hodžića, što žalba bezuspješno osporava. Prema stavu Apelacionog vijeća isto se odnosi na promjenu predmeta ugovora i očigledan pristanak III-optuženog da zloupotrebama svojih ovlaštenja odgovornog lica u optuženom pravnom licu pristaje da se neosnovano i nezakonito uveća cijena medicinskih respiratora na štetu povjerenih mu federalnih budžetskih sredstava a koja su mu bila povjerena i dodijeljena po osnovu dodijeljenog ugovora javne nabavke medicinskih respiratora, što je Sud cijenio kao jednu od dokazanih radnji produženog krivičnog djela Zloupotrebe.

209. Za Apelaciono vijeće je prilikom preispitivanja zaključaka prvostepenog suda koji se odnose na odgovornost III-optuženog, bilo indikativno da se prvostepeni sud svestrano i detaljno obračunao sa izvedenim dokazima, što žalba bezuspješno osporava, previđajući da je prvostepeni sud jasno naglasio i šta je suštinski razlog prihvata III-optuženog da se respiratori plate po uvećanoj cijeni - *zaključivanje povjerenog posla nabavke 100 respiratora, od koje nabavke je svakako očekivao dobit, što bi mu omogućilo u nastavku da realizira planiranu nabavku preostalih 200 respiratora, u kojem poslu bi takođe ostvario dobit te eventualno ponovo bio „počašćen“ od Sanje Lekić.* Ovakav zaključak prvostepenog suda zaokružuje kompletan kontekst inkriminisanog događaja, pa i sa aspekta niza preduzetih radnji sa ciljem da se ugovor pod svaku cijenu realizuje.

210. Kako to prvostepeni sud pravilno utvrđuje, III-optuženi je pristao na sve uslove, pa i da se cijena prilagodi u svakoj opciji samo da bi se posao „završio“, u svrhu omogućivanja sljedećeg posla, otvaranje puta za sljedeći posao, sljedeću nabavku, što potvrđuje i komunikacija svjedoka Marića u WhatsApp grupi sa licima sa kojima je pregovarao o nabavci respiratora za III-optuženog Hodžića, gdje nakon upoznavanja III-optuženog Hodžića sa činjenicom da su u ponudi samo respiratori tipa ACM812A, poslao poruku sadržaja: *„Jer kako sam vam rekao 20 milijuna mu je u igri u sljedećem krugu, tako da će se prilagoditi.“*¹⁴, a što sve prvostepeni sud obrazlaže na strani 316. pobijane presude.

211. Stoga je jedini ispravan zaključak da postupanje III-optuženog Hodžića predstavlja očigledan primjer nesavjesnog raspolaganja povjerenim javnim budžetskim novcem, kao očigledna radnja zloupotrebe ovlaštenja kada je u pitanju raspolaganje povjerenim javnim (budžetskim) novcem.

212. Sve navedene radnje, i po ocjeni Apelacionog vijeća, konstitušu involviranost III-optuženog u niz radnji zloupotreba u pogledu realizacije predmetnog ugovora, što u svojoj cjelini van razumne sumnje implicira njegovo umišljano postupanje na preduzimanju niza opisanih radnji zloupotreba ovlaštenja, koje preduzima kao odgovorno lice u pravnom licu u odnosu na povjerena budžetska sredstva. Navedeno je za ovo Vijeće, potkrijepljeno upravo i dokazanim radnjama iz tačke I.4 optužnice, a koje odbrana bezuspješno osporava, a tiču se zahtjeva III-optuženog za ishodovanje upisa pravnog lica “F.H. Srebrena Malina” za veletrgovinu medicinskim sredstvima. U tom smislu ovo Vijeće ističe da je prvostepeni sud ukazao na cjelokupni kontekst radnje ishodovanja spornog upisa, ali je u smislu zloupotreba odgovornosti III-optuženog Hodžića cijenilo sljedeće. Iz provedenih dokaza proističe da je III-optuženi Hodžić, u svojstvu odgovornog lica u njegovom pravnom licu, Agenciji za lijekove i medicinska sredstva, radi upisa predao uz zahtjev za upis i dokaze da pravno lice ispunjava citirane uvjete iz člana 109. Zakona o lijekovima BiH stav 1. tačka c) i d), isto zasnivajući na fiktivnim ugovorima o radu sa određenim licima.¹⁵ S tim u vezi, prvostepeni sud je tokom provođenja dokaznog postupka utvrdio da

---

¹⁴ Ispis whats up komunikacije, grupa Borna, Dušan Nesić, Nenad od 05.04.2020 godine, 20:55-21:05 h – DT 116

¹⁵ Strana 232. pobijane presude:

Ugovor o radu na određeno vrijeme između F.H. Srebrena malina d.o.o. i Bavrka Ana, zaključen na period od 01.04.2020-30.04.2020. godine, Diploma Ana Bavrka, broj: 1061/2015. godine od 18. ožujka 2016. godine, Ugovor o

osobe Ana Bavrka i Refija Ademović, nisu u optuženom pravnom licu obavljale bilo kakve poslove i radne zadatke prilikom prometa (nabavke) medicinskih respiratora, u vrijeme pregovora, zaključenja ugovora, te realizacije ugovora, niti prije, niti u toku tražene registracije pravnog lica, posebno ne poslove i radne zadatke opisane u tačkama c) i d) Zakona o lijekovima BiH (poslove uposlenika koje je dužno pratiti i javljati o neželjenim pojavama u primjeni medicinskih sredstava i reagiranje na njih, odnosno zaduženo je za materiovigilancu“; poslove uposlenika, zaposlenog odgovornog lica za promet medicinskih sredstava s odgovarajućim znanjem za preuzimanje te odgovornosti“. Dakle, ova lica su bila samo fiktivno prijavljena i samo fiktivno vođena da u pravnom licu obavljaju određene poslove kako bi optuženo pravno lice moglo biti upisano kod Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Navedeno je za ovo Vijeće konačno indikativno i u kontekstu niza radnji zloupotreba III-optuženog Hodžića da sudjeluje u nezakonitoj javnoj nabavci, za koju je znao da ne ispunjava uslove, te koju je do posljednjeg trenutka forsirao preko radnji I i II-optuženog, na što su isti pristajali iz njima poznatih razloga.

o Tačka 1.3. izreke

213. U tački 1.3. izreke presude optuženi su se teretili za krivično djelo „Pranje novca“ za koje djelo su oslobođeni. Odbrana ističe da činjenični opis ovog djela ne sadrži elemente krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“ pa očito da djelo koje se optuženom pravnom licu i ovom tačkom stavlja na teret nije krivično djelo čime je počinjena povreda Krivičnog zakona u smislu člana 298. tačka a) ZKP BiH. Odbrana konstatuje da su sredstva koja su blokirana 08.05.2020. i dalje blokirana, uprkos tome što optuženi Fikret Hodžić i pravno lice „F.H. Srebrna malina“ moraju da vrate preko 600 hiljada KM imovinske koristi. Odbrana prigovara da je presuda u dijelu u kojem se obrazlaže da je optuženi vršio plaćanja u BiH i inostranstvu, nerazumljiva, jer ostaje nejasno kojim je to radnjama počinjena povreda pa je na taj način počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH. Odbrana ističe da je potpuno netačan navod da je optuženi Fikret Hodžić na sebi poznat način upotrijebio novac, te da navedeno tačno, onda se 87.000,00 KM ne bi nalazilo u blagajni i bilo deponovano u KDP-u Suda, te da sve ovo vodi ka povredi prava na pravično suđenje.

214. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

215. Prije svega, ovo Vijeće dijeli stav prvostepenog suda da su se u konkretnom slučaju stekla obilježja krivičnog djela Zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, a iz razloga raspolaganja III-optuženog novcem stečenim radnjama opisanim pod tačkama I.1. i I.2., te s tim u vezi povećanjem tzv. Blagajničkog maksimuma u optuženom pravnom licu.

---

radu na određeno vrijeme između "F.H. Srebrna malina" d.o.o. i Refije Suljaković, zaključen na period od 1.5.2020-31.5.2020. godine, Diploma o stečenoj akademskoj tituli na ime Refije Ademović od 2. decembra 2017. godine, Licenca za odobrenje za samostalni rad na ime Refija Ademović, pod brojem 00766, Uvjerenje o položenom stručnom ispitu, Federalno ministarstvo zdravstva, broj: 06-34-3228/19 od 10.7.2019. godine, Izjava, "F.H. Srebrna malina" d.o.o., broj: 347/2020.

216. Apelaciono vijeće cijeni da je prvostepeni sud pravilno doveo u vezu iskaz vještaka Stamene Jovičić, Anđelka Martića, Vesne Kovačević, vještaka Radivoja Ikonića, kao i Enesa Smajića, utvrđujući da iznos od 100.000,00 KM nije bio namijenjen za poslovne svrhe i potrebe otkupa malina, a dovodeći isto u vezu sa povećanjem blagajničkog maksimuma, jasno naglasio da je više nego indikativno što sporno podizanje gotovine u navedenom iznosu uveliko prevazilazi iznose dotadašnjih isplata.

○ *Tačka 1.5. izreke*

217. Citirajući izreku pobijane presude odbrana naglašava da je Sud, iako nije sporno da u slučaju kažnjavanja za pokušaj ili dovršeno djelo u produženju gdje se djelo kažnjava kao dovršeno, sud je obavezan isto obrazložiti, zbog čega odbrana nalazi da je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH. Odbrana ističe da se poruka Fahrudina Solaka u navedenom slučaju iz žalbe (str. 100) treba cijeliti *in favorem*, te da Sud suprotno članu 281. stav 2. ZKP BiH cijeni ovaj dokaz zanemarujući činjenicu da nije bilo dogovora te je optuženi Solak isticao kako neće od "F.H. Srebrena malina" nabaviti ponuđenu zaštitnu opremu.

218. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

219. Kako i sama žalba ističe, produženo krivično djelo i u pokušaju se kažnjava kao dovršeno. Stoga cijeneći da tačka 1.5 predstavlja jednu u nizu zloupotreba u cjelokupnom inkriminisanom događaju, a da je prvostepeni sud obrazložio jasan aspekt namjere dovršetka iste, Apelaciono vijeće ne nalazi bilo kakve manjkavosti u ovom dijelu presude. U tom smislu, u potpunosti se prihvataju zaključci izneseni na stranama 190-196. pobijane presude.

4. Pitanje štete, koristi, kvalitete respiratora, kao i utroška sredstava

220. Odbrane svih optuženih su saglasne u pogledu osporavanja da je došlo do izvjesnih povreda u dijelu utvrđivanja štete i koristi, kao i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Također, pojedine odbrane isto vežu i za pitanje kvalitete respiratora, kao i utroška sredstava.

221. Apelaciono vijeće je zaključilo da se suštinska pitanja o ovome trebaju objediniti i obrazložiti na jednom mjestu, a sve kako bi se izbjegla nepotrebna ponavljanja, te kako bi se izbjeglo opterećavanje teksta ove presude žalbenim prigovorima koji se svode na suštinski identične tvrdnje.

222. Prije svega, u kontekstu kvalitete respiratora, a samim tim i odgovora na pitanje da li se radilo o pogrešnom utrošku sredstava, ovo Vijeće zaključuje da je prvostepeni sud istom pristupio svestrano, preispitujući sve okolnosti. U tom smislu, prvostepeni sud je jasno naglasio da je odluku o kvaliteti istih donio na osnovu nalaza i mišljenja dva vještaka, od kojih je jedan vještak profesor Univerziteta, doktor medicine, specijalist anesteziolog (reanimatolog i subspecijalista kliničke imunologije i alergologije), koji je od 1988. godine do penzionisanja bio uposlenik Klinike za anesteziju, pet godina bio i šef ove

Klinike, te da se u karijeri susreo sa stotine pacijenata sa respiratornim problemima, dok je drugi vještak svjetski stručnjak iz biomedicinskog inženjeringa.

223. Prvostepeni sud na odbranu nije prebacio teret dokazivanja, ali je ukazao na to da je odbrana uzela aktivan pristup i pokušala osporiti navedena vještačenja, ali putem svjedoka, što je očigledno bilo nedovoljno, tako da je prvostepeni sud pravilno izveo zaključke po osnovu provedenih vještačenja optužbe nalazeći da su ista pouzdana i stručna, da se slažu u bitnom i dopunjuju. Pri tome, ni ovaj vrlo značajan aspekt utvrđenja prvostepeni sud nije izolovano posmatrao, već je doveo u vezu ponovo sa opštim kontekstom događaja, te činjenicom da su promjenu vrste respiratora pratili i komentari pojedinih lica, iz čega se može zaključiti da je svima već u tom momentu bilo jasno da se radi o neadekvatnoj vrsti respiratora.

224. Kako to prvostepeni sud pravilno ukazuje, iz pojedinih provedenih dokaza optužbe vidljivo je da su pojedina lica koja su bila upoznata sa nabavljenim respiratorom AC tipa, pa tako i I-optuženi Novalić, što potvrđuje viber komunikacija kada osoba imena Sebija, za koju se tokom postupka utvrdilo da se radi o dr. Sebiji Izetbegović, tada na poziciji direktorice KUC Sarajevo, po saznanju što je nabavljeno za iste izrekla da su "užas", te da su "u ogromnom...problemu ako je to tačno".¹⁶

225. Da je prvostepeni sud predmetnom pitanju pristupio svestrano, ne dovodeći upitanje dokazani umišljaj optuženih, te da niti jednim dijelom svoje odluke nije implicirao krivicu optuženih veću od dokazane, ovo Vijeće se uvjerilo i iz navoda *da optuženi početno nisu imali namjeru da nabave respiratore slabije kvalitete, koji ne bi imali sve potrebne funkcije za liječenje bolesnika s COVID-19 u kritičnom stanju i kojima treba dugotrajna invazivna i visoko-niska ventilacija, dakle da se nabave slabiji i lošiji, pa tako jeftiniji koji bi se predstavili kao visoko kvalitetni, te tako bili skuplje plaćeni, pa da razliku u cijeni protivpravno pribave, zadrže i podijele između sebe kao pripadnici grupe.*

226. Međutim, isto ne ekskulpira odgovornosti optužene, obzirom da je, nakon provedenog dokaznog postupka, prvostepeni sud ispravno zaključio da nabavka respiratora nije bila prethodno specificirana, te da II-optuženi Solak i III-optuženi Hodžić nisu smjeli zaključivati ugovor o nabavci 100 respiratora bez prethodno utvrđene i od stručnih organa, odnosno komisija i nadležnih organa, stručnih osoba potvrđene i odobrene specifikacije, kako bi to bilo u slučaju da su ove respiratore nabavljali kvalificirani ugovorni organi poput federalnih zdravstvenih ustanova, federalnog zavoda za javno zdravstvo i ministarstava zdravlja u Federaciji.

227. Stoga, kako prethodno nije bila utvrđena specifikacija respiratora koji su nabavljeni, odnosno nije bila utvrđena struktura po vrsti, odnosno da li je u strukturi trebalo biti svih 100 respiratora performansi za tretman najtežih pacijenata, ili neki dio dok bi ostatak bili transportni respiratori klase nabavljenih, to se ni ukupna šteta nije mogla utvrditi. Međutim, pitanje štete u konkretnom slučaju ima i drugi aspekt, koji se direktno naslanja na pitanje

---

¹⁶ Ispis viber komunikacije između Edite Kalajdžić i Hasana Ganibegović, 28.4.2020 godine 20:31h –21:17h – DT 179

kvalitete. Ovo Vijeće cijeni da se u konkretnom slučaju radi i o itekako spornoj kvaliteti respiratora, što pobijana presuda obrazlaže od strane 330, ali istovremeno smatra da pitanje kvalitete respiratora i nije odlučno za odluku u ovoj krivičnoj stvari. Odlučan je put do nabavke spornih respiratora, a takav put je bio nezakonit, stoga je nezakonit i svaki predmet proizašao iz takve nabavke, bez obzira na njegov suštinski kvalitet.

228. U tom kontekstu, prvostepeni sud pravilno naglašava da je u ovom predmetu cijenio vrlo specifičan *modus operandi* izvršenja krivičnog djela zloupotrebe, te s tim u vezi i specifičnost predmetnog krivičnog djela uopšte, obzirom da je posljedica koja se prouzrokuje istim, ujedno i jedna vrsta koristi po lica koja su djelatnici inkriminiranih radnji.

229. Apelaciono vijeće dijeli stav prvostepenog suda da se radi o pogrešnom putu formalizma ako se zauzme stav da se u vezi konkretnog krivičnog djela mora dokazati umanjenje imovine oštećenog tim djelom. Suštinski smisao postojanja ovog krivičnog djela je primarni aspekt zaštite službe, države, javnog interesa, autoriteta, te sistema u cjelini, a vrlo često i povjerenja građana u jedan državni aparat. Stoga, a kako se to naglašava i u pobijanoj presudi, vanredna situacija izazvana pandemijom COVID-19, dala je dodatni i značajniji smisao povjerenja u državni aparat imalo dodatni smisao, naročito u pogledu postupanja radi ublažavanja posljedica pandemije te poduzimanja aktivnosti nabavke potrebnih aparata i opreme, kako bi se ljudski životi mogli zaštititi u datom momentu u najboljoj mogućoj mjeri. Međutim, optuženi izigravaju takvo povjerenje, jer, kako je to pravilno činjenično utvrđeno, isti zaključuju ugovor suprotno zakonskim pravilima, koji nije osiguran, i na kojem su istrajavali bez obzira na promjenu predmeta, na kraju slabijeg kvaliteta. Kada se istom dodaju direktni kontakti optuženih, zasnovani na subjektivnim konotacijama, nesporno je da su I-optuženi Novalić i II-optuženi Solak dajući privilegiju u poslu javne nabavke III-optuženom Hodžiću, koji posao isti redovnim putem ne bi mogao dobiti, pričinili štetu u prethodno opisanom pojmovanju, dok je III-optuženi od istog ostvario i izvjesnu korist, čije precizno materijalizovanje nije niti bitno za utvrđivanje postojanja iste. Pri tome, kako to prvostepeni sud pravilno naglašava, III-optuženi Hodžić je kao odgovorno lice u pravnom licu "F.H. Srebrena malina", počinio štetu istom pravnom licu, zaključujući faktički nezakonit ugovor koji je proveo preko tog pravnog lica.

230. U vezi sa navedenim, Apelaciono vijeće je cijenilo i stav prvostepenog suda da se, nadalje, koristi u smislu ovog krivičnog djela smatra "*bilo kakva korist, kako imovinska, tako i neimovinske prirode kojom se stvara povoljniji položaj za određenu osobu u bilo kojoj sferi društvenog života*". Stvaranjem povoljnijeg položaja određenoj osobi, istoj se stvara i svojevrsna korist, čime istovremeno nastaje i šteta, iskazana kroz prethodno opisanu posljedicu, koja je u ovom slučaju prevashodno narušavanje autoriteta službe i povjerenja građana u vršenju javne vlasti, ali zasigurno i izvjesno materijalne prirode u najmanjem iznosu kao u izreci pobijane presude.

231. Kada se način zaključivanja ugovora o nabavci spornih respiratora, njihova kvaliteta, kao i opšta šteta dovedu u vezu, jasno je da je svaka korist koja je proizašla od predmetnog ugovora o kupoprodaji nezakonita. Prvostepeni sud pravilno zaključuje da nezakonit ugovor delegalizuje i dobit koja bi bila zakonita da je ugovor utemeljen na zakonitoj osnovi. *Tim činom, delegalizacije dobiti, ista faktički postaje korist po*

predmetnom krivičnom djelu, kako je Sud i ocijenio, utvrđujući da je ista upravo u iznosu kako je to prethodno navedeno. Momentom kada je dobit postala faktička korist po učinjenom krivičnom djelu, istu više nije bitno precizno niti označiti, obzirom da je korist u ovom slučaju, kako je to prethodno navedeno, mnogo više od materijalnog iskazivanja. Samo privilegovanje III-optuženog u ovoj sferi je korist, dobijanje posla koji se inače ne bi mogao dobiti, jeste korist, pa je stoga i svaki novčani iznos proizašao iz nezakonitog posla korist, a ista svakako prelazi cenzus predmetnog krivičnog djela. (strana 363. pobijane presude).

232. Za Apelaciono vijeće je indikativan navod prvostepenog suda da se visina pribavljene koristi III-optuženom Hodžiću i njegovom pravnom licu nije mogla utvrditi niti zbog činjenice da nije zaključen ugovor o javnoj nabavci jer nije proveden zakonit postupak javne nabavke, već je zaključen ugovor o kupoprodaji roba u kojem je cijenu formirao ponuđač, tj. dobavljač kao prodavac, III-optuženi Hodžić, koja je avansno u 100% iznosu isplaćena iz federalnog budžeta. Stoga je potpuno ispravan zaključak da je ostala nepoznata tačna razlika između nabavne i prodajne cijene robe, tj. medicinskih respiratora, koji iznos je prisvojio III-optuženi, što je ostalo poznato samo njemu. Zbog navedenog, prihvata se kao jedini ispravan zaključak (strana 362. pobijane presude):

„Sud je stoga mogao samo konstatovati da je najniža visina imovinske koristi koju je pribavio, ostvario III-optuženi Hodžić za sebe i njegovo pravno lice onaj preostali iznos koji je zatečen na računu njegovog pravnog lica nakon što je okončan postupak ove javne nabavke, jer je na računu pravnog lica prethodno bio manji beznačajni novčani iznos prije uplate pomenutog budžetskog novca za nabavku respiratora tako da je kao imovinska korist koju je pribavio, ostvario III-optuženi Hodžić za sebe i njegovo pravno lice upravo onaj iznos naveden u izreci presude, „ne manje od 694.747,78 KM (šestotinadevedestčetirihiljadeseđamstočetredesetsedam KM i sedamdesetosam pfeniniga), koji iznos čine sredstva blokirana po Rješenju Suda BiH i potrošena sredstva opisana ovom tačkom pod 1.3. izreke“, koji iznos je utvrđen na osnovu prihvaćenog vještačenja odbrane koji je ocjenjen kao stručan i pouzdan.¹⁷

Sud smatra da zaključeni kupoprodajni ugovor, po osnovu javne nabavke, uz prethodno ostvarena sva obilježja predmetnog krivičnog djela, sam po sebi predstavlja korist i time ostvaren oblik, dok pitanje razlike stvarne vrijednosti roba i visina prisvajanja razlike u cijenama, te fiktivno uvećanje vrijednosti na štetu ugovornog organa i budžeta Federacije predstavlja dodatne okolnosti kod utvrđivanja stepena krivične odgovornosti i odmjeravanja kazne za optužene, osobito za III-optuženog Hodžića i njegovo pravno lice.“

---

¹⁷ Kao što je to već ranije istaknuto, Sud je oba vještačenja (i optužbe i odbrane) prihvatio kao objektivna i data u skladu sa pravilima struke. Međutim, uočene razlike u kategorizaciji troškova koji su nastali prilikom nabavke respiratora, a što je u konačni rezultiralo i različitim novčanim iznosima za koje su vještaci utvrdili da predstavljaju dobit pravnog lica "F.H. Srebrena malina" d.o.o. Srebrenica, utjecale su da se prilikom utvrđivanja visine imovinske koristi Sud više prikloni nalazu i mišljenju vještaka odbrane, ali isključivo da bi išao u korist III-optuženog i njegovog pravnog lica.

5. Odgovornost pravnog lica "F.H. Srebrena malina" d.o.o. Srebrenica

233. Apelaciono vijeće je analizom žalbe zastupnika optuženog pravnog lica zaključilo da se ista svodi na preispitivanje odgovornosti optuženog Hodžića, kao odgovornog lica u pravnom licu. Dakle, suštinski, ponovo delegirajući istovjetne prigovore, pokušava se deplasirati odgovornost pravnog lica. Stoga je ovo Vijeće zaključilo da nije potrebno ponovo navoditi žalbene prigovore, dok će u kontekstu same odgovornosti pravnog lica naglasiti da takva odgovornost počiva na principu izvedene odgovornosti. Kako je prvostepeni sud ocjenom provednih dokaza, van razumne sumnje, utvrdio da je III-optuženi Fikret Hodžić u svojstvu odgovornog lica u optuženom pravnom licu „F.H. Srebrena malina“ d.o.o. Srebrenica, postupajući u ime, za račun i u korist ovog pravnog lica, zloupotrijebio svoja ovlaštenja odgovornog lica u pravnom licu „F.H. Srebrena malina“, te radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke pobijane presude ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela *zloupotrebe položaja ili ovlaštenja*, u produženom trajanju, a da je njegovo pravno lice raspolagalo protivpravno ostvarenom imovinskom koristi koju je u ime, za račun i u korist istog ostvario III-optuženi Hodžić na osnovu ličnog odobrenja, kao direktor pravnog lica, to je odgovornost istog neupitna.

234. Raspolaganje sa protivpravno ostvarenom imovinskom koristi ili korištenje predmeta nastalih krivičnim djelom pretpostavlja da je krivično djelo u formalnom smislu dovršeno, tj. da je ostvaren njegov zakonski opis. Ovo raspolaganje istovremeno predstavlja i faktičko korištenje rezultata krivičnog djela učinitelja od strane rukovodećih ili nadzornih organa pravne osobe. Njihovo prihvatanje krivičnog djela i dalje održavanje povrede zaštićenog dobra i protivpravnog stanja stvorenog tim krivičnim djelom, zbog čega je za odgovornost pravne osobe u ovom slučaju potrebna svijest organa pravne osobe o tome da su imovinska korist kojom pravna osoba raspolaže ili predmet koji koristi nastali krivičnim djelom.

235. U konkretnom slučaju su ispunjeni uslovi za odgovornost pravnog lica obzirom da je III-optuženi Hodžić ujedno i odgovorno lice u pravnom licu "F.H. Srebrena malina", koji je inkriminisane radnje svjesno i poduzeo sklapanjem spornog ugovora preko ovog pravnog lica, čime je u potpunosti bio svjestan da time pravno lice uvodi u inkriminisanu djelatnost, te da istom u konačnici i stavlja na raspolaganje nezakonito stečenu korist. Epilog odgovornosti pravnog lica, shodno radnjama III-optuženog kao odgovornog lica, ovakve radnje optuženog, i Apelaciono vijeće nalazi u podizanju blagajničkog maksimuma. Stoga, cijeneći okolnosti konkretnih inkriminacija, djelovanja III-optuženog, koji je ujedno i odgovorno lice u pravnom licu "F.H. Srebrena malina", prvostepeni sud je pravilno i van razumne sumnje utvrdio i odgovornost pravnog lica, a sve kako se to prožima kroz cjelokupni činjenični opis osuđujućeg dijela izreke presude, obrazloženja za isti, te finalnog zaključka o raspolaganju nezakonite dobiti.

236. Ono što Apelaciono vijeće u žalbi odbrane pravnog lica jedino pronalazi kao nužno za izdvojiti, jest prigovor koji nije primijećen u ostalim žalbama, a tiče se proteka roka od 30 dana između dva ročišta za nastavak glavnog pretresa. Iako bi to pitanje trebalo biti

obrazloženo u okviru bitne povrede iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, radi sistematičnosti, isto će biti u obrazloženju u ovom dijelu, predviđenom za optuženo pravno lice.

237. Odbrana ukazuje na bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, jer nije ispravno primijenjena odredba člana 251. stav 2. ZKP BiH i glavni pretres, iako je proteklo više od 30 dana između dva ročišta nije tekao iznova na dan 12.10.2022. godine.

238. S tim u vezi, ovo Vijeće ukazuje da je prvostepeni sud na strani 71. pobijane presude obrazložio, inače uobičajenu procesnu situaciju protoka roka od 30 dana, u kom smislu se pozvao na pravilne zakonske odredbe, te precizirao o kojim ročištima se radi, što sve implicira zakonito i pravilno postupanje.

I. ŽALBENI OSNOV POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA

239. Odbrane kroz žalbe, a naročito odbrane I i III-optuženog, impliciraju navodnu povredu krivičnog zakona. Međutim, isto čine preklapajući sa drugim žalbenim osnovama, prevashodno, pogrešno ili nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem. Stoga, a cijeneći već iznijeta zapažanja i zaključke, ovo Vijeće konstatuje da je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, pravilno primijenjen materijalni zakon, te da su se u konkretnom slučaju ostvarila sva bitna obilježja krivičnog djela za koje se optuženi terete.

J. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI I ODUZIMANJU IMOVINSKE KORISTI, TE TROŠKOVIMA POSTUPKA

240. **Tužilaštvo smatra** da je Sud u bitnom ispravno ocijenio postojanje olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, ali da iste nisu adekvatno cijenjene prilikom odlučivanja o odmjeravanju kazne, te da bi adekvatno vrednovanje istih moralo dovesti do stožije kazne optuženima. Tužilaštvo navodi da motivacija iza radnji koje Sud prepoznaje kao otežavajuće okolnosti jeste goli finansijski interes, bez realne brige o posljedicama u vidu narušavanja povjerenja u institucije i ugrožavanja zdravlja i života građana. Tužilaštvo se osvrće i na reakciju javnosti gdje je od strane društva prepoznato da se radi o kaznama koje su neuobičajeno niske. Na kraju, Tužilaštvo smatra da se izrečenim kaznama ne mogu adekvatno postići ciljevi specijalne i generalne prevencije kako je predviđeno članom 6. KZ BiH.

241. **Odbrana I-optuženog Novalića spori** navode suda o tome da su građani eventualnom neodgovarajućom primjenom nabavljenih neadekvatnih respiratora bili životno ugroženi, obzirom da se radi o hipotetičkoj tvrdnji koja u postupku nije utvrđivana. Također, odbrana spori i dio u kojem se tvrdi da građani i danas trpe štetu pogrešne

nabavke, obzirom da se respiratori i dalje ne mogu koristiti u jedinicama intenzivne njege, što Tužilaštvo nije preciziralo kao štetu u postupku.

242. Navodeći iste razloge kao i u ranijim žalbenim osnovama, **odbrana III-optuženog Hodžića tvrdi** da Sud nije na ispravan način cijenio dokaze, te da je prekršio i načelo *in dubio pro reo*. Isti prigovor se odnosi i na **IV-optuženo pravno lice**.

243. Iako žalba odbrane II-optuženog Solaka u uvodu se poziva i na ovaj žalbeni osnov, isti ne razrađuje u samom obrazloženju. Međutim, isto je svakako preispitano shodno institutu proširenog dejstva žalbe.

244. Navedeni institut je Vijeće imalo u vidu i kod odluke o oduzimanju imovinske koristi.

1. Zaključak Apelacionog vijeća

245. U pogledu odluke o krivičnopravnoj sankciji, analizirajući odluku o utvrđenim pojedinačnim kaznama, ovo Vijeće nalazi da su žalbeni prigovori Tužilaštva, kao i odbrana u cjelosti neosnovani, a činjenični zaključci i utvrđenja pobijane presude pravilni, te u skladu s tim izrečene sankcije adekvatno odmjerene.

246. Naime, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne optuženim pravilno cijnilo sve okolnosti koje su kao takve od značaja za odmjeravanje kazne u smislu odredbi člana 48. stav 1. i 2. KZ BiH, a naročito granice kazne propisane zakonom, svrhu kažnjavanja, kao i sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća i to: stepen krivnje, pobude iz kojih je djelo izvršeno, okolnosti pod kojima je izvršeno, raniji život učinitelja, njegove lične prilike i držanje nakon počinjenog krivičnog djela. U tom pogledu je za ovo Vijeće od značaja individualiziran pristup prvostepenog suda, gdje je jasno napravljena distinkcija u ulogama optuženih te nasuprot istih ocijenjena srazmjernost u kazni, pri tom jasno naglašavajući aspekt kažnjavanja u koruptivnim krivičnim djelima, kao i značaj besprijekornosti u službi koja je, naročito I i II-optuženom dodijeljena kroz povjerenje. Navedeni pristup, detaljno obrazložen u pobijanoj presudi, na Apelaciono vijeće ostavlja utisak pravednog, jasnog, konkretnog i detaljno analiziranog činjeničnog stanja ovog predmeta dovedenog u vezu sa njegovim finalnim ishodom u odluci o kazni. Ono što je također od značaja pomenuti, jesu opažanja prvostepenog suda o ubjeđenju *da izrečenim kaznama šalje čvrstu, jasnu i odlučnu poruku, kako domaćoj javnosti, tako i međunarodnoj zajednici u BiH i šire, da će ova država, država Bosna i Hercegovina, štiti sve građane na njenoj teritoriji od ovakvih i sličnih kriminalnih akata i od njihovih počinitelja, i da će svako snositi odgovornost za svoje radnje, na koji način će se po ocjeni ovog Suda ostvariti jačanje povjerenja građana i svih lica na teritoriji Bosne i Hercegovine u vladavinu prava i funkcioniranje pravne države, u kojoj su svi jednako odgovorni pred zakonom, te posebno jačati povjerenje građana u odlučnost i sposobnost ove države da zaštiti sve građane i njihovu dobrobit od svih oblika bezakonja.*

247. Imajući u vidu navedeno, ovo Vijeće nalazi da su kazne izrečene optuženim Novaliću, Solaku i Hodžiću, kao i optuženom pravnom licu u domenu njegove odgovornosti, adekvatne težini djela i stepenu krivično pravne odgovornosti, pobudama iz kojih je djelo učinjeno, jačini ugrožavanja zaštićenog dobra, svim okolnostima pod kojima je učinjeno i ličnostima optuženih kao učinitelja, i da će se upravo izrečenim krivično pravnim sankcijama u cjelosti ostvariti svrha kažnjavanja, zbog čega su žalbeni prijedlozi za izricanje blaže kazne, odnosno strožije po prijedlogu Tužilaštva, neosnovani.

248. Apelaciono vijeće je pobijanu odluku već *prima facie* ocijenilo kao valjanu i u dijelu oduzimanja imovinske koristi, koja je donesena na osnovu pravilno utvrđenih činjenica, a sve u skladu sa procesnim zakonom koji takvu obavezu Suda određuje imperativno, jer je Sud u svakom slučaju, bez obzira na način utvrđenja, dužan utvrditi imovinsku korist i izreći mjeru oduzimanja. Ovo Vijeće podsjeća da je pravna priroda ovakve mjere i restorativna, te da je njena svrha uspostava imovinskopravnog stanja kakvo je bilo prije počinjenja krivičnog djela, čime se ostvaruje i šire načelo pravičnosti.¹⁸ Stoga, cijeneći značaj i prirodu oduzimanja imovinske koristi, kao i nesporne zakonske obaveze Suda za primjenu iste, a u skladu sa konkretnim slučajem, Apelaciono vijeće ne nalazi bilo kakve manjkavosti koje bi dovele do drugačije odluke suda.

249. Konačno, odbrana optuženog Hodžića je delegirala i prigovore u vezi troškova krivičnog postupka, međutim isti nisu doveli u pitanje pravilnost prvostepene odluke suda da je isti u obavezi naknaditi troškove krivičnog postupka. (strana 392. pobijane odluke).

K. ZAVRŠNA RAZMATRANJA U ODNOSU NA OSUĐUJUĆI DIO

250. Dakle, kako to proizilazi iz prethodno navedenih dijelova pobijane presude na koje je ovo Vijeće uputilo kao od naročitog značaja, prvostepeni sud je ispitujući tačnost činjeničnih navoda metodološki posmatrano, ispravno se fokusirao na ključne činjenice ne gubeći pri tome niti jednog trenutka iz svog gledišta cjelinu same krivičnopravne stvari. Iz tog razloga, pobijana presuda je i mogla nakon pravilne i potpune ocjene relevantnih dokaza, izvesti logične i ispravne odgovore na sva otvorena pitanja, a koji odgovori su kao argumentovani i utemeljeni, prihvatljivi i za ovo Vijeće.

251. Da kompletno djelovanje u konkretnom slučaju implicira zaključak da je cilj da se sredstva stave na raspolaganje optuženom Fikretu Hodžiću, odnosno pravnom licu "F.H. Srebrena Malina", i to bez pokrića da će isti ugovor, kakav je zaključen 03.04.2020. godine, biti i realizovan, Apelaciono vijeće se uvjerilo iz višestrukih dokaza koji su pravilno cijenjeni u pobijanoj presudi.

---

¹⁸Ivicevic-Karas, 2007., s. 674

252. Stupanje u neposredne kontakte, zasnovane na privatnim konotacijama, ovo Vijeće je cijenilo kao indikativno, te isto predstavlja okosnicu daljnjeg toka događaja. Stoga je Apelaciono vijeće i ranije uputilo da se prekoračenje u ovlastima u svojstvu premijera od strane I-optuženog Novalića, stupanjem u neposredan kontakt sa optuženim Fikretom Hodžićem u vezi javne nabavke respiratora, crpi iz niza međusobnih komunikacija, koje u svom sadejstvu čine nepobitan temelj da se radi o postupanju mimo normativnih pravila, odnosno inkriminiranim radnjama koje se mogu podvesti pod suštinu obilježja predmetnog krivičnog djela koje se optuženima stavlja na teret.

253. Apelaciono vijeće, kao niti prvostepeni sud, nije moglo zanemariti činjenicu da iz komunikacija koje su prethodile uopšte javljanju optuženog Hodžića optuženom Novaliću, proizilazi vrlo detaljno preispitivanje tržišta od strane optuženog Hodžića. Takvo preispitivanje tržišta od strane optuženog Hodžića ne bi bilo sporno, da se već u takvim komunikacijama ne nazire njegova sigurnost da će dogovor sa Vladom biti uspješan, što već na takvom mjestu implicira i sigurnost u njegov odnos i neposredan kontakt sa tadašnjim premijerom, I-optuženim Fadilom Novalićem. Stoga je jasno da poruka kojom se ostvaruje direktan kontakt između I-optuženog Novalića i III-optuženog Hodžića, sadržaja: *"Selam, gospodine Novalić. Fikret Hodžić. Asim mi je rekao da Vam se javim u vezi respiratora. Pa kad budete imali minutu javite se."*¹⁹ na što optuženi Novalić odgovara sa „OK“²⁰, nakon čega, isti dan, 29.3.2020. godine, slijedi i poziv optuženog Fadila Novalića prema optuženom Fikretu Hodžiću u trajanju od 3 minute i 50 sekundi, ukazuje na ostvarivanje direktnog kontakta vaninstitucionalnog djelovanja o predmetu nabavke, što se ne bi smjelo ostvarivati na ovakav način.

254. Hronologija kasnijih događaja, komunikacija, te odvijanja paralelnih radnji u ključnim institucijama, ovo Vijeće je uvjerila u opšti kontekst inkriminisanog događaja, te jedini cilj koji je trebao proizaći iz istog, a to je pogodovanje u dobijanju posla III-optuženom Hodžiću, te u tu svrhu poduzimanje niza radnji, sve do konačne i nezakonite izmjene predmeta ugovora. U tom smislu, Apelaciono vijeće dijeli stav prvostepenog suda da respiratori tipa kako su navedeni u finalnoj fakturi, te kakvi su u konačnici i nabavljeni, po kojem tipu je ugovor mijenjan, ranije nisu bili dio ponude i razmatranja, pri čemu nema mogućnosti niti da se radi o nekoj vrsti tehničke greške u navođenju naziva istih. Pregovori, ponuda i ugovor, iako već na tom mjestu nevaljani, jer su zasnovani na nepravilnom postupku javne nabavke, jasno su implicirali da se prvo radilo od respiratorima HCVE003, ali III-optuženi Hodžić, iako je za isto znao, te iako je već po takvom ugovorenom predmetu primio i novac za izvršenje kupoprodajnog ugovora, po saznanju da iste ne može isporučiti, pristupa pregovorima za izmjenu tipa respiratora, u što uključuje kako optuženog Novalića, tako i Solaka, što isti u konačnici zajedno i realizuju, bez da postupaju po normativnim pravilima i raniji ugovor raskinu.

255. Dokazi provedeni u prvostepenom postupku, po stavu Apelacionog vijeća, djeluju u potpunom skladu i predstavljaju sistem koji u svom sklopu i povezanosti isključuje svaku

---

¹⁹ Poruka od 29.3.2020. godine u 15:24:10h

²⁰ poruka od 29.3.2020. godine u 15:29:49h

drugu verziju mogućnosti od one da su optuženi krivi. Kod ovog zaključka, i Apelaciono vijeće je imalo u vidu istanovište po kojem „*kombinacija tih okolnosti obično i postoji samo zato što je doista i postojala ta konkretna činjenica*“²¹, pa stoga zaključuje da nije moglo doći do utvrđenja da postoji još neki također razumno moguć zaključak na osnovu istih dokaza osim onog koji je prethodno iznesen.

256. Dakle, na osnovu svega iznesenog, za Apelaciono vijeće nema sumnje da se u konkretnom slučaju radi o višestrukim nezakonitim radnjama optuženih Novalića, Hodžića i Solaka, koji nezakonito pregovarajući u vezi nabavke respiratora, te kasnijim nailaženjem i na probleme u isporuci, poduzimaju radnje u svrhu opstanka ugovora koji će pogodovati optuženom Hodžiću, odnosno omogućiti mu stavljanje na raspolaganje višemilionskog iznosa javnog novca.

257. Odbrane su upućivanjem zamjerki prvostepenoj presudi ostale isključivo dosljedne svojoj koncepciji viđenja ovog krivičnog predmeta i iz te vizure tražile navodne propuste prvostepenog suda, vršeći, kako je to već ranije i navedeno, jednostranu ocjenu izvedenih dokaza, onako kako to samo žalbama odgovara, nezavisno od stvarnog dosega i značaja svakog od provedenih dokaza i njihove dokazne vrijednosti. Polazeći od takve premise argumentacija žalbi ostala je u sferi sebi kreiranog autonomnog područja, a time i nužno ograničenog značaja. Drugim riječima, ključna ishodišta žalbi odbrana ne nalaze potrebnu verifikaciju u cjelini dokazne građe kojom bi se poljuljali zaključci prvostepene presude u vezi dokazanosti navoda optužbe.

258. Konačno, Apelaciono vijeće smatra da bi detaljnije elaboriranje već konstatovano pravilno utvrđenog činjeničnog stanja od strane prvostepenog suda, zasnovanog na zakonitoj dokaznoj građi, vodilo ka pukom ponavljanju zaključaka, za čim ne postoji neophodna potreba, a što je u skladu i sa praksom Ustavnog suda BiH (AP-2938/14 – paragraf 48.). Vodeći se ovakvim stavom, ovo Vijeće se u prethodnim dijelovima i ograničilo na samo ključna pitanja, dok u ukupnosti naglašava da u pobijanoj presudi nije došlo niti do jedne od isticanih bitnih povreda, pri čemu je činjenično stanje pravilno utvrđeno, te na isto pravilno primijenjene odredbe materijalnog zakona, a u konačnici u osuđujućem dijelu pravilno odmjerena i krivično pravna sankcija.

---

²¹ MKTJ, drugostepena presuda u predmetu *Delalić*, par. 458.

V. OSLOBAĐAJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE

A. POJEDINE NEDOKAZANE KRIVIČNOPRAVNE RADNJE KRIVIČNIH DJELA U ODNOSU NA OPTUŽENE FADILA NOVALIĆA, FAHRUDINA SOLAKA, FIKRETA HODŽIĆA I OPTUŽENO PRAVNO LICE „F.H. SREBRENA MALINA“

- *Tužilaštvo žalbom navodi da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP-a BiH jer nije pravilno primjenio odredbe članova 14. i 15. ZKP-a BiH s obzirom da Tužilaštvu BiH nije dozvoljeno izvođenje pojedinih dokaza.*

259. Razmatrajući ove žalbene navode, Apelaciono vijeće prvenstveno podsjeća da je za postojanje relativno bitne povrede odredaba krivičnog postupka potrebno žalbom ukazati, ne samo na radnje i propuste u kojima se ogleda neprimjenjivanje ili nepravilno primjenjivanje određene odredbe procesnog zakona, nego je potrebno navesti u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude, a što žalbom tužilaštva u konkretnom slučaju nije učinjeno. U protivnom, ispitivanje o eventualno učinjenoj relativno bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka preraslo bi u ispitivanje po službenoj dužnosti.

260. Naime, relativno bitno značenje ovih povreda prosuđuje se s obzirom na odnos (posljedice) povrede zakonitosti i pravilnosti odluke, te je obaveza tužilaštva da dokaže uticaj povrede na koju se poziva, na donošenje pravilne i zakonite odluke. Za razliku od apsolutno bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, koje su taksativno navedene u članu 297. stav 1. ZKP BiH, postojanje relativno bitnih povreda faktičko je pitanje, što znači da čak i eventualno nepostupanje u skladu sa pojedinim odredbama ZKP-a, ne mora automatski povlačiti za sobom pitanje nepravilnog i nepravičnog postupka u cjelini.

261. Suprotno navodima žalbe, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud donio pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku odlučujući o dokaznim prijedlozima stranaka, uključujući i dokazne prijedloge Tužilaštva BiH. Naime, u toku postupka stranke su uživale jednaka prava u smislu predlaganja i izvođenja dokaza, te su stranke izvodile svoje dokaze koji su cijenjeni od strane suda. Međutim, prema članu 239. stav 2. ZKP-a BiH dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća je da se stara za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanju svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razrješenju stvari iz kojih razloga je prvostepeni sud sasvim opravdano razmatrao relevantnost svih dokaznih prijedloga kojom prilikom je za pojedine dokazne prijedloge tužilaštva, utvrdio da nisu od relevantnog značaja za odlučivanje, a što i ovo Vijeće nalazi opravdanim, te bi drugačije postupanje bilo u suprotnosti sa načelima efikasnosti i ekonomičnosti krivičnog postupka. S tim u vezi, kako na jednakost stranaka u postupku ne utiče kvantitet, već kvalitet predloženih dokaza odnosno na koje okolnosti se svaki pojedini dokaz izvodi, to je prvostepeni sud pravilno postupio kada je odlučilo da ne prihvati pojedine dokazne prijedloge tužilaštva za koje je utvrdilo da nisu pravno relevantne za odlučivanje, a da time

ne povrijedi načelo jednakosti u postupanju. Bitno je napomenuti da ravnopravnost stranaka u korištenju procesnih prava znači da je sud dužan da svakoj od strana omogući da se koristi svojim procesnim pravom, na način koji je ne dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranku, što ujedno ne znači da strankama treba omogućiti izvođenje apsolutno svih predloženih dokaza ili istog broja dokaza, jer se to svakako ne odnosi na način na koji sud cijeni dokaze. U svakom slučaju, prvostepeni sud je razmotrio prijedlog tužilaštva u navedenom kontekstu, imajući u vidu do tada izvedene dokaze, nakon čega je donio odluku da pojedini dokazi nisu pravno relevantni za konkretan krivični postupak te se u tom pravcu neće ni izvoditi na glavnom pretresu.

262. Dakle, analizirajući provedeni i prvostepeni postupak, ovo Vijeće nalazi da su stranke u postupku uživale jednaka prava u smislu prijedloga i izvođenja dokaza, te su i izvodile svoje dokaze koji su cijenjani od strane Suda. U tom pogledu ovo Vijeće ističe da Sud svoju odluku, u skladu sa članom 15., te članom 281. ZKP-a BiH, donosi nakon ocijene svakog dokaza pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima. Prvostepena presuda je cijenila sve izvedene dokaze, te navela adekvatno i logično obrazloženje iz kojih razloga je pojedinim dokazima poklonila vjeru dok drugim nije. Međutim, kako tužilaštvo nije detaljno obrazložio u čemu se sastoji nejednakost u postupanju suda, niti u čemu se sastoji povreda načela slobodne ocjene dokaza, to se ovo vijeće nije detaljnije upuštalo u obrazloženje ovog žalbenog prigovora. Svakako, bitno je naglasiti da Sud cijeni, u sadržajnom smislu, sve izvedene dokaze, nakon čega donosi svoju odluku, a da pri tom nije vezan formalnim dokaznim pravilima, a što je u konkretnom slučaju ispoštovano.

- *Udruživanje radi činjenja krivičnih djela i pranje novca*

263. Po nalaženju ovog Vijeća, prvostepeni sud je u odnosu na nedokazanost postojanja krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. ZKP-a BiH, dao prihvatljivo obrazloženje, zasnovano u cjelosti na analizi provedenih dokaza tokom prvostepenog postupka. Tako je prvostepeni sud pravilno utvrdio da nije dokazano postojanje plana optuženih kao udruženih lica da se federalna budžetska sredstva nezakonito utroše, kojom prilikom je sud sasvim ispravno posmatrao odnose među optuženima, uz napomenu da takvi odnosi, pa i naglašena uloga optuženog Novalića (po poziciji koju je obnašao), samo po sebi ne podrazumjevaju da se u konkretnom slučaju može govoriti o udruživanju lica. U tom smislu, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je tužilaštvo postojanje elemenata ovog krivičnog djela nastojalo dokazati putem posrednih dokaza, odnosno indicija. Međutim tužilaštvo, osim paušalnog osporavanja navedeno nije dovelo u pitanje, te žalbom nije ukazano na bilo kakav propust prvostepenog suda kod ovakvog zaključivanja. Za ovo Vijeće nije sporno da se pojedine činjenice mogu utvrđivati i putem indicija, ali se mora raditi o zatvorenom krugu incija koje dozvoljavaju samo jedan opravdan zaključak u odnosu na relevantnu činjenicu, te objektivno isključuje mogućnost bilo kakvog drugog zaključka u odnosu na istu činjenicu (odluka Ustavnog suda broj AP 5/05 2006., paragraf 31). Međutim tužilaštvo žalbom nije ukazalo na bilo kakav propust suda u pogledu ocjene dokaza, niti je ukazalo da se posredni dokazi mogu posmatrati na prethodno navedeni način, tako da tužilaštvo osim paušalnog navođenja nije konkretno osporavalo zaključke prvostepenog suda, iz kojeg razloga je žalba tužilaštva u ovom dijelu odbijena kao neosnovana.

264. Isto tako, kada je u pitanju Krivično djelo Pranje novca člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZ BiH, Apelaciono vijeće nalazi da žalba tužilaštva nije dovela u pitanje zaključke prvostepene presude kako nije dokazano počinjenje ovog djela. Prije svega, ovo Vijeće primjećuje da je prvostepeni sud konstatovao određene manjkavosti u činjeničnom opisu potvrđene optužnice u pogledu načina izvršenja ovog krivičnog djela, odnosno da se u konkretnom slučaju radilo o “pranju budžetskog novca”. S tim u vezi, kada se analizira sama definicija ovog krivičnog djela, nema sumnje da isto sankcioniše radnje prikrivanja porijekla nelegalno stečenog novca, odnosno novca stečenog krivičnim djelom. Međutim, u konkretnom slučaju, radilo se o zloupotrebi budžetskog novca FBiH, što ukazuje na obilježje drugog djela (o čemu je dato detaljno obrazloženje), te s obzirom da se radi o novcu čije porijeklo nije sporno, u konkretnom slučaju se ne može govoriti o izvršenju ovog djela.

265. Analizom tužilaštva u odnosu na utvrđenja suda o nedokazanosti prethodno navedenih krivičnih djela ovo vijeće nalazi da tužilaštvo osim paušalnog osporavanja presude, zapravo ničim ne konkretizuje da su utvrđenja prvostepenog suda u odnosu na taj dio presude bila pogrešna. Tako tužilaštvo u žalbi uopće ne pojašnjava ove žalbene prigovore, na način da obrazlaže iz kojeg razloga zaključke suda smatra spornim, niti ukazuje na bilo kakve proturječne dokaze, čijom ocjenom bi se eventualno mogao doći do drugačijeg zaključaka suda.

B. OPTUŽENA JELKA MILIČEVIĆ

- *Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH*

266. Okosnicu žalbe tužioca u pogledu optužene Jelke Miličević čini prevashodno tvrdnja da je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav (2) ZKP BiH. Odstupanjem od zakonskih pravila, prvostepeni sud je, prema tvrdnji Tužilaštva, nakon donošenja odluke – naredba za vještačenje, zanemario dužnost vještaka da dostavi svoj izvještaj, iako rukovodi vještačenjem kao organ koji je izdao naredbu. Žalba ukazuje da su odredbe Zakona imperativnog karaktera, ne propisuje dobrovoljnost izvršilaca naredbe, lica ili institucija kojima je povjerena na izvršenje, oni su dužni da je izvrše odmah. Nadalje, Tužilaštvo ističe da je na njihove nove prijedloge za izdavanje naredbe za vještačenje prvostepeni sud odgovarao da postoji „nedostatak efikasnog mehanizma“, zatim na prijedlog za izdavanje naredbe po vještaku informatičke struke, prvostepeni sud je odgovorio koristeći argumentaciju „nedostatka efikasnog mehanizma da primora vještaka da prihvati zadatak i sačini Nalaz i mišljenje.

267. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

268. Ovo Vijeće ukazuje da je prvostepeni sud dao adekvatan odgovor na strani 78. u vezi navodno spornog vještačenja, dok u pogledu stava Vijeće u vezi tzv. relativne bitne povrede, ukazuje na prethodne paragrafe ove presude (258-261).

- *Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje iz člana 299. stav 1. ZKP BiH*

269. Tužilaštvo nalazi da je prvostepeni sud pogrešno izveo zaključak da optužena nema saznanja da FUCZ nema odgovarajuću komisiju, kao i da nije imala saznanja da je optuženi Solak svjesno izabrao pogrešan postupak za nabavku medicinskih sredstava i opreme. Tužilaštvo navodi i da nije dovedena u pitanje činjenica da je optužena Jelka u isto vrijeme kao komandant FŠCZ na sjednici dala saglasnost za donošenje odluke o nabavci materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM, a potom u svojstvu ministra finansija dala saglasnost za dodjelu sredstava u iznosu od 4.950.000,00 KM, te da je na osnovu navedenog čak irelevantno da li je optužena imala saznanja da li se radi o sredstvima koja se izdvajaju za respiratore ili neku drugu vrstu medicinske opreme ili sredstava. Tužilaštvo navodi da se iz svjedočenja Mustafe Kadribegovića nesporno može zaključiti da je optužena znala za šta su namjenjena sredstva. Nadalje, Tužilaštvo ističe da se nesavjesnost optužene vidi i kroz činjenicu da je u isto vrijeme bila u svojstvu ministra finansija i komadanta FŠCZ. Takođe, Tužilaštvo osporava svjedočenje Maria Glibića, te ističe da je za očekivati da će on u svojoj izjavi pokušati da umanj ili u krajnjoj mjeri otkloni odgovornost od optužene, jer je obzirom na poziciju i svojstvo on podređen optuženoj. (žalba Tužilaštva, strana 18). Nadalje, navodeći sve okolnosti Tužilaštvo zaključuje da sredstva isplaćena sa Budžeta u svojoj sveukupnosti nužno predstavljaju očigledno nesavjesno postupanje optužene. Na kraju, Tužilaštvo zaključuje da smisao inkriminacije ovog djela jeste razgraničenje od običnog zanemarivanja službene dužnosti koja podliježe disciplinskoj odgovornosti. Tužilaštvo podsjeća i na zauzete stavove sudova u BiH koji nalaze da za postojanje krivičnog djela nesavjestan rad u službi nije potrebna trajnost i sistematičnost u neurednosti vršenja službe, a niti ocjena ukupnog djelovanja učinioca u njegovom poslovanju kao službene osobe, već je dovoljno samo jedno činjenje ili nečinjenje koje ima karakter očigledno nesavjesnog postupanja u vršenju dužnosti u službi.

270. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

271. Apelaciono vijeće prevashodno ističe da se u pogledu oslobađanja od odgovornosti optužene Jelke Miličević radi o punoj primjeni načela *in dubio pro reo*. Ovo Vijeće, iako cijeneći stav Tužilaštva, ipak ne može uputiti zamjerku prvostepenom sudu, obzirom da je isti shodno sumnji u pogledu bitnih činjeničnih pojedinosti koje bi zaokružile navodnu inkriminisanu djelatnost V-optužene Miličević, moralo donijeti oslobađajuću presudu. Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo znanje V-optužene Miličević za šta se izdvajaju sredstva, i to niti kroz naloge koje je ista potpisivala, niti kroz eventualno kasnije saznanje iz materijala koji su istoj bili dostupni kroz sjednice Vlade. Stoga Apelaciono vijeće dijeli stav prvostepenog suda *da nije dokazano da je V-optužena Miličević znala da optuženi Novalić, Solak i Hodžić provode nezakonit postupak javne nabavke kako je to opisano u izreci ove presude i u prethodnim redovima ovog obrazloženja, jer niti su je o tome informirali, niti je to mogla zaključiti iz službenih informacija koje su joj u to vrijeme bile poznate iz službene dokumentacije koja joj je data na raspolaganje.*

272. Iako Tužilaštvo žalbom ukazuje na određene stavove i praksu u vezi krivičnog djela koje se optuženoj Jelki Miličević stavljalo na teret, Apelaciono vijeće nalazi da se

svojevrsan nemar, propust, odnosno izostanak proaktivnosti optužene, ne prelazi prag standarda kakav bi bio potreban za ulazak u inkriminisanu zonu shodno bitnim obilježjima krivičnog djela *nesavjestan rad u službi*. U tom smislu, i ovo Vijeće podsjeća da učinjenje ovog krivičnog djela mora biti po intenzitetu i značenju do te mjere nesavjesno da je nesavjesnost očigledna. Nesavjesno postupanje samo po sebi još nije dovoljan osnov za osuđujuću presudu ukoliko nije takvog intenziteta da postane očigledno.²²

273. Stoga, ovo Vijeće, izbjegavajući ponavljanje već pravilno konstatovanog činjeničnog stanja, prihvata zaključke prvostepenog suda i u pogledu (ne)odgovornosti optužene Jelke Miličević, te žalbene prigovore tužioca odbija kao neosnovane.

274. U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Zapisničar:

Pravni savjetnik

Nedim Muminović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Staniša Gluhajić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.

---

²² Vidi Presuda broj: S1 2 K 003424 10 K (potvrđena drugostepenom presudom, broj S1 2 K 003424 11 Kž od 26.5.2011.)